

Natasza Duraj

Analiza uwarunkowań gospodarczych i społecznych funkcjonowania rosyjskich okręgów federalnych

PODRĘCZNIK AKADEMICKI

Analiza uwarunkowań gospodarczych i społecznych funkcjonowania rosyjskich okręgów federalnych

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

Natasza Duraj

Analiza uwarunkowań gospodarczych i społecznych funkcjonowania rosyjskich okręgów federalnych

PODRĘCZNIK AKADEMICKI

Natasza Duraj – Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Instytut Logistyki i Informatyki, Katedra Analizy i Strategii Przedsiębiorstwa
90-214 Łódź, ul. Rewolucji 1905 r. nr 37/39

RECENZENT

Kazimierz Kraj

REDAKTOR INICJUJĄCY

Beata Koźniewska

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Bogusława Kwiatkowska

SKŁAD I ŁAMANIE

AGENT PR

KOREKTA TECHNICZNA

Leonora Gralka

PROJEKT OKŁADKI

Polkadot Studio Graficzne Aleksandra Woźniak, Hanna Niemierowicz

Zdjęcie wykorzystane na okładce: www.flaticon.com

© Copyright by Natasza Duraj, Łódź 2021

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2021

Publikacja jest udostępniona na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-
Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 4.0 (CC BY-NC-ND)

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wydanie I. W.09990.20.0.M

Ark. wyd. 8,0; ark. druk. 9,0

ISBN 978-83-8220-425-4

e-ISBN 978-83-8220-426-1

<https://doi.org/10.18778/8220-425-4>

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

90-131 Łódź, ul. Lindleya 8

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl

e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl

tel. 42 665 58 63

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział 1	
Położenie geograficzne i ludność Rosji oraz podmioty Federacji Rosyjskiej	9
1.1. Położenie geograficzne Federacji Rosyjskiej	9
1.2. Ludność Federacji Rosyjskiej	12
1.3. Podział administracyjny Federacji Rosyjskiej	15
1.4. Okręgi federalne w Rosji	16
1.5. Makroregiony i perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej	27
Rozdział 2	
Charakterystyka podmiotów Federacji Rosyjskiej oraz rosyjskich przedsiębiorstw i osób prawnych	35
2.1. Charakterystyka podmiotów Federacji Rosyjskiej z podziałem na okręgi federalne	35
2.2. Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Rosji	43
2.3. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na rodzaj działalności gospodarczej	46
Rozdział 3	
Formy prawno-organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej	61
3.1. Formy prawno-organizacyjne	61
3.2. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na formę własności	75
Rozdział 4	
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w Rosji	91
4.1. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale ze względu na rodzaj działalności gospodarczej	91
4.2. Podział obrotów przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na formę własności	120
Zakończenie	135
Bibliografia	137
Spis rysunków i tabel	139

Wstęp

Problematyka rozwoju społeczno-ekonomicznego Federacji Rosyjskiej zajmuje ważne miejsce w analizie rozwoju państw Europy Środkowo-Wschodniej i stanowi istotny czynnik w wytyczaniu strategii rozwoju państw sąsiadujących z Rosją oraz podejmujących i inicjujących stosunki i wieloaspektowe relacje gospodarcze z Federacją Rosyjską. Próba wyjaśnienia tych problemów wiąże się z koniecznością wniknięcia w wewnętrzne mechanizmy, kształtujące procesy gospodarcze poszczególnych okręgów federalnych Rosji. Celom tym została podporządkowana struktura podręcznika, na którą składają się cztery zasadnicze części w postaci poszczególnych rozdziałów. Każdy z nich zwieńczony jest podsumowaniem, pytaniami odnoszącymi się do informacji zawartych w rozdziale oraz zadań, bazujących na zagadnieniach omówionych w podręczniku.

Rozdział 1, zatytułowany „Położenie geograficzne i ludność Rosji oraz podmioty Federacji Rosyjskiej” ujmuje takie kwestie, jak położenie geograficzne Federacji Rosyjskiej oraz ludność Federacji Rosyjskiej z podziałem na poszczególne narodowości, zamieszkujące terytorium Rosji. Ponadto w rozdziale 1 poruszono kwestie podziału administracyjnego Federacji Rosyjskiej oraz okręgów federalnych Rosji, a także makroregionów i perspektywicznych centrów wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej.

W rozdziale 2 pt. „Charakterystyka podmiotów Federacji Rosyjskiej oraz rosyjskich przedsiębiorstw i osób prawnych” dokonano charakterystyki poszczególnych podmiotów Federacji Rosyjskiej z podziałem na okręgi federalne. Rozdział 2 zawiera informacje statystyczne, dotyczące przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej. Przedstawiono w nim także podział przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej.

Rozdział 3, zatytułowany „Formy prawno-organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej”, zawiera informacje dotyczące podziału przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na formy prawno-organizacyjne, jak również podziału tych jednostek gospodarczych ze względu na formę własności.

W rozdziale 4 pt. „Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w Rosji” zaprezentowano i omówiono dane statystyczne dotyczące obrotu przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale ze względu na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej, jak również dokonano analizy obrotów jednostek gospodarczych, prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej, ze względu na formę własności.

Podręcznik adresowany jest do studentów studiów ekonomicznych I i II stopnia oraz słuchaczy studiów podyplomowych na kierunkach ekonomia, zarządzanie oraz nauki polityczne. Praca służyć może także jako cenny materiał źródłowy dla szerokiego grona odbiorców, zainteresowanych problematyką rozwoju społeczno-ekonomicznego Federacji Rosyjskiej oraz prowadzenia działalności gospodarczej w Rosji.

Rozdział 1

Położenie geograficzne i ludność Rosji oraz podmioty Federacji Rosyjskiej

Teza: Federacja Rosyjska jako największe pod względem powierzchni państwo świata jest krajem wielonarodowościowym, na terytorium którego funkcjonuje 85 podmiotów, w tym 22 republiki, 9 krajów, 46 obwodów, trzy miasta o znaczeniu federalnym, jeden obwód autonomiczny oraz cztery okręgi autonomiczne.

1.1. Położenie geograficzne Federacji Rosyjskiej

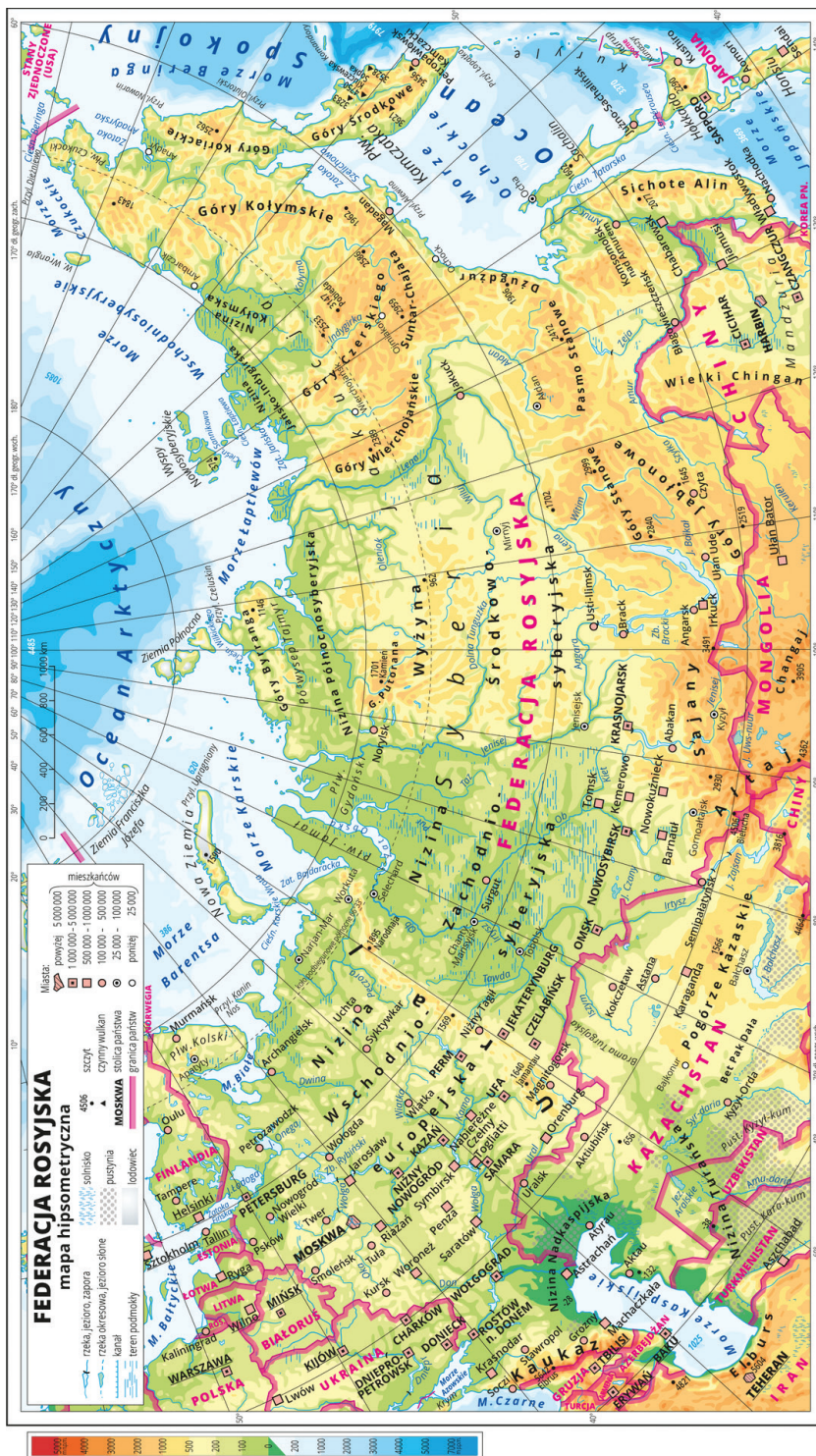
Federacja Rosyjska (Rosja)¹ jest największym pod względem powierzchni państwem świata². Zajmuje ona obszar około 17 100 000 km². W obecnych granicach terytorialnych Rosja istnieje od chwili rozpadu ZSRR, czyli od 26 grudnia 1991 r. Jedna czwarta terytorium Federacji Rosyjskiej znajduje się w części europejskiej, a pozostały obszar kraju leży w części azjatyckiej, na wschód od Uralu³ (zob. rysunek 1).

Federacja Rosyjska graniczy z 14 państwami. Są nimi: Norwegia (długość granicy – 196 km), Finlandia (1313 km), Estonia (290 km), Łotwa (292 km), Białoruś (959 km), Ukraina (1576 km), Gruzja (723 km), Azerbejdżan (284 km), Kazachstan (6846 km), Chiny (3645 km), Mongolia (3441 km), Korea Północna 917,5 km oraz Litwa (227 km) i Polska (210 km) (oba państwa poprzez obwód kaliningradzki) (zob. rysunek 2).

1 W świetle art. 1 Konstytucji Federacji Rosyjskiej nazwy „Federacja Rosyjska” i „Rosja” są równoznaczne. Zob. Konstytucja Federacji Rosyjskiej przyjęta w ogólnonarodowym referendum 12 grudnia 1993 r. (*Конституция Российской Федерации принята всенародным голосованием 12 декабря 1993 г.*), ze zmianami obowiązującymi od 4 lipca 2020 r.

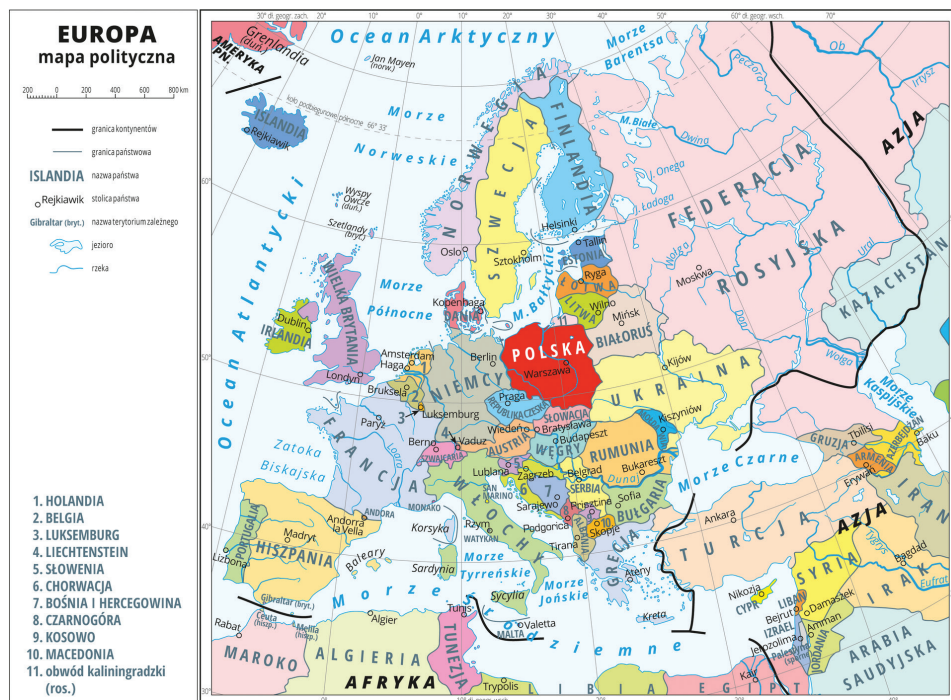
2 Zob. *Powierzchnia, ludność i stolice wybranych krajów*, [w:] *Terytorium i ludność*, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl> [data dostępu: 13.09.2020 r.].

3 *Rosja. Informacje o kraju*, Informator ekonomiczny Ministerstwa Spraw Zagranicznych, www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl [data dostępu: 13.09.2020 r.].

Rysunek 1. Mapa fizyczna Federacji Rosyjskiej

Źródło: Wydawnictwo Edukacyjne Wiking, licencja: CC BY 3.0, za: <https://epodreczniki.pl/a/srodowisko-przyrodnicze-i-gospodarka-federacji-rosyjskiej/D11kmlTWI> [data dostępu: 9.12.2020 r.].

Rysunek 2. Mapa polityczna Europy z wyszczególnieniem europejskich granic Federacji Rosyjskiej

Źródło: <https://epodreczniki.pl/a/przegląd-państw-na-mapie-politycznej-europy/DRPtVE7ai>
[data dostępu: 9.11.2020 r.].

Długość granic lądowych Federacji Rosyjskiej wynosi 20 241,5 km, a morskich – 37 653 km. Rosję otaczają wody:

- od północy: Oceanu Arktycznego (Morze Barentsa, Morze Białe, Morze Karaskie, Morze Łaptiewów, Morze Wschodniosyberyjskie, Morze Czukockie),
- od wschodu: Oceanu Spokojnego (Morze Beringa, Morze Ochockie, Morze Japońskie),
- na południowym zachodzie: bezodpływowe Morze Kaspiskie (akwen stanowiący jezioro) oraz morza śródlądowe Oceanu Atlantyckiego (Morze Czarne, Morze Azowskie),
- na północnym zachodzie: Morze Bałtyckie.

Odległość od zachodniej granicy Rosji w obwodzie kaliningradzkim do granicy wschodniej na Czukotce wynosi 9 tys. km (rozciągłość równoleżnikowa), natomiast rozciągłość południkowa to 4 tys. km.

1.2. Ludność Federacji Rosyjskiej

Według danych zgromadzonych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej⁴, w latach 2003–2019 liczba ludności, zamieszkującej terytorium Federacji Rosyjskiej, wzrosła o 1,2% (ze 145,0 mln w roku 2003 do 146,8 mln w roku 2019). W badanym okresie liczba ludności ulegała zmianie, przy czym w roku 2007 rosyjska Służba Statystyki zarejestrowała jej spadek do poziomu 142,7 tys. osób (zob. tabela 1).

Tabela 1. Liczba ludności zamieszkującej Federację Rosyjską w latach 2003–2019

Rok	Liczba ludności (mln)	W tym ludność zamieszkująca		Udział procentowy ludności w ogóle społeczeństwa	
		w miastach (mln)	na wsiach (mln)	zamieszkującej miasta (%)	zamieszkującej wsie (%)
2003	145,0	106,3	38,7	73	27
2004	144,3	106,0	38,3	73	27
2005	143,8	105,2	38,6	73	27
2006	143,2	104,8	38,4	73	27
2007	142,8	104,7	38,1	73	27
2008	142,8	104,9	37,9	73	27
2009	142,7	104,9	37,8	74	26
2010	142,9	105,3	37,6	74	26
2011	142,9	105,4	37,5	74	26
2012	143,0	105,7	37,3	74	26
2013	143,3	106,1	37,2	74	26
2014	143,7	106,6	37,1	74	26
2015	146,3	108,3	38,0	74	26
2016	146,5	108,6	37,9	74	26
2017	146,8	109,0	37,8	74	26
2018	146,9	109,0	37,8	74	26
2019	146,8	109,5	37,3	75	25

Źródło: Численность населения, Федеральная служба государственной статистики, <http://www.gks.ru> [data dostępu: 10.09.2020 r.].

W analizowanym okresie znacząca część rosyjskiej ludności zamieszkiwała w miastach, przy czym tendencja ta uległa niewielkiemu (o 2%) zwiększeniu.

W latach 2003–2019 liczba mężczyzn, zamieszkujących terytorium Federacji Rosyjskiej, zwiększyła się o 0,9% (z 67,5 mln w roku 2003 do 68,1 mln w roku 2019), a liczba kobiet wzrosła o 1,5% (z 77,5 mln w roku 2003 do 78,7 mln w roku 2019) (zob. tabela 2).

4 Численность населения, Федеральная служба государственной статистики, <http://www.gks.ru> [data dostępu: 10.09.2020 r.].

Tabela 2. Ludność Federacji Rosyjskiej według płci w latach 2003–2019

Rok	Liczba ludności (mln)	W tym		Udział procentowy w ogóle społeczeństwa	
		mężczyzn (mln)	kobiet (mln)	mężczyzn (%)	kobiet (%)
2003	145,8	67,5	77,5	47	53
2004	144,3	67,0	77,3	46	54
2005	143,8	66,7	77,1	46	54
2006	143,2	66,3	76,9	46	54
2007	142,8	66,0	76,8	46	54
2008	142,8	66,0	76,8	46	54
2009	142,7	65,9	76,8	46	54
2010	142,9	66,1	76,8	46	54
2011	142,9	66,1	76,8	46	54
2012	143,0	66,1	76,9	46	54
2013	143,3	66,3	77,0	46	54
2014	143,7	66,6	77,1	46	54
2015	146,3	67,8	78,5	46	54
2016	146,5	67,9	78,6	46	54
2017	146,8	68,1	78,7	46	54
2018	146,9	68,1	78,8	46	54
2019	146,8	68,1	78,7	46	54

Źródło: Численность мужчин и женщин, Федеральная служба государственной статистики, <http://www.gks.ru> [data dostępu: 10.09.2020 r.].

Udział procentowy kobiet w ogóle rosyjskiego społeczeństwa kształtował się na poziomie 53% w roku 2003 i 54% w latach 2004–2019.

Ostatni spis ludności Federacji Rosyjskiej został przeprowadzony w 2010 r. Zgodnie z wynikami spisu przeważającą większość ludności stanowią Rosjanie (77,7%), a następnie takie narodowości, jak: Tatarzy (3,7%), Ukraińcy (1,3%), Baszkirzy (1,1%) oraz Czuwasze (1,0%). W roku 2010 liczba Rosjan, zamieszkujących terytorium Federacji Rosyjskiej, wynosiła 111 016 896 osób, Tatarów – 5 310 649 osób, Ukraińców – 1 927 988 osób, Baszkirów – 1 584 554 osoby, Czuwaszów – 1 435 872 osoby. Pozostałymi narodowościami, zamieszkującymi terytorium Federacji Rosyjskiej w roku 2010, byli przede wszystkim Czecczeńcy, Ormianie, Awarowie, Mordwini, Kazachowie, Azerowie, Dargijczycy, Udmurci, Maryjczycy, Osetyńczycy, Białorusini, Kabardyjczycy, Kumycy, Jakuci (Sacha), Karaczajowie, Romowie oraz Tadżycy (zob. tabela 3).

Tabela 3. Skład narodowościowy ludności Federacji Rosyjskiej (w tys. osób) według spisu ludności z 2010 r.

Narodowość	Liczba ludności danej narodowości	Liczba mężczyzn	Udział procentowy mężczyzn (%)	Liczba kobiet	Udział procentowy kobiet (%)
Rosjanie	111 016 896	50 607 892	45,6	60 409 004	54,4
Tatarzy	5 310 649	2 473 990	46,6	2 836 659	53,4
Ukraińcy	1 927 988	887 737	46,0	1 040 251	54,0
Baszkirzy	1 584 554	744 952	47,0	839 602	53,0
Czuwasze	1 435 872	663 585	46,2	772 287	53,8
Czeczeńcy	1 431 360	697 972	48,8	733 388	51,2
Ormianie	1 182 388	638 479	54,0	543 909	46,0
Awarowie	912 090	449 889	49,3	462 201	50,7
Mordwini	744 237	338 638	45,5	405 599	54,5
Kazachowie	647 732	321 135	49,6	326 597	50,4
Azerowie	603 070	358 777	59,6	244 293	40,5
Dargijczycy	589 386	290 957	49,4	298 429	50,6
Udmurci	552 299	244 177	44,2	308 122	55,8
Maryjczycy	547 605	250 383	45,7	297 222	54,3
Osetyńczycy	528 515	254 250	48,1	274 265	51,9
Białorusini	521 443	235 068	45,1	286 375	54,9
Kabardyjczycy	516 826	249 569	48,3	267 257	51,7
Kumycy	503 060	244 021	48,5	259 039	51,5
Jakuci (Sacha)	478 085	227 485	47,6	250 600	52,4
Lezgini	473 722	238 230	50,3	235 492	49,7
Buriaci	461 389	218 783	47,4	242 606	52,6
Ingusze	444 833	204 246	45,9	240 587	54,1
Niemcy	394 138	190 978	48,5	203 160	51,5
Uzbecy	289 862	199 040	68,7	90 822	31,3
Tuwińczycy	263 934	125 714	47,6	138 220	52,4
Komi	228 235	96 862	42,4	131 373	57,6
Karaczajowie	218 403	105 037	48,1	113 366	51,9
Romowie	204 958	99 670	48,6	105 288	51,4
Tadźycy	200 303	148 178	74,0	52 125	26,0

Źródło: *Население, учтенное при Всероссийской переписи населения 2010 года*, Федеральная служба государственной статистики, <https://www.gks.ru> [data dostępu: 10.09.2020 r.].

Spośród wymienionych narodowości Federacji Rosyjskiej w większości z nich liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn – za wyjątkiem takich narodowości, jak Ormianie, Azerowie, Lezgini, Uzbecy i Tadźycy. W przypadku narodowości Uzbecków i Tadżyków zaobserwowano znaczącą przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet – o ile w przypadku Ubeków mężczyźni stanowili 68,7% ogółu ludności, należącej do tej narodowości, to w przypadku Tadżyków udział mężczyzn wynosił aż 74,0% ogółu ludności, która określiła w spisie powszechnym tę narodowość.

1.3. Podział administracyjny Federacji Rosyjskiej

Samorząd terytorialny Federacji Rosyjskiej został ustanowiony w Konstytucji Federacji Rosyjskiej w części I, rozdziale 8, zatytułowanym *Samorząd lokalny* (art. 130 – art. 133).

Władza w Federacji Rosyjskiej jest realizowana na trzech płaszczyznach: federalnej, regionalnej oraz lokalnej⁵. Władza federalna rozciąga się na terytorium całej Federacji Rosyjskiej, system władzy regionalnej obejmuje republiki, kraje, obwody, miasta wydzielone, okręgi autonomiczne oraz obwód autonomiczny, natomiast władza lokalna obejmuje rejony municypalne, okręgi miejskie, osiedla miejskie, osiedla wiejskie oraz jednostki podziału wewnętrznego miast o znaczeniu federalnym.

W art. 65 ust. 1 Konstytucji Federacji Rosyjskiej zawarto zapis stanowiący, że w skład Federacji Rosyjskiej wchodzi następujące jej podmioty:

- Republika Adygei (Adygeja), Republika Ałtaju, Republika Baszkortostanu, Republika Buriacji, Republika Dagestanu, Republika Inguszetii⁶, Republika Kabardyjsko-Bałkarska, Republika Kałmucji⁷, Republika Karaczajsko-Czerkieska, Republika Karelii, Republika Komi, Republika Krymu⁸, Republika Mari El, Republika Mordowii, Republika Sachy (Jakucja), Republika Osetii Północnej – Alanii⁹, Republika Tatarstanu (Tatarstan), Republika Tuwy, Republika Udmurcka, Republika Chakasji, Republika Czeczeńska, Republika Czuwaszka – Czuwaszja¹⁰;
- Kraj Ałtajski, Kraj Zabajkalski¹¹, Kraj Kamczacki¹², Kraj Krasnodarski, Kraj Krasnojarski¹³, Kraj Permski¹⁴, Kraj Nadmorski, Kraj Stawropolski, Kraj Chabarowski;
- obwód amurski, obwód archangielski, obwód astrachański, obwód białogrodzki, obwód briański, obwód włodzimierski, obwód wołgogradzki, obwód wołogodzki, obwód woroneski, obwód iwanowski, obwód irkucki¹⁵, obwód kaliningradzki, obwód kałuski, obwód kemerowski, obwód kirowski, obwód kostromski, obwód kurgański, obwód kurski, obwód leningradzki, obwód lipiecki, obwód magadański, obwód moskiewski, obwód

5 Więcej zob. w: E. Zieliński, *System konstytucyjny Federacji Rosyjskiej*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005, s. 90; A. Kandzia, *Samorząd terytorialny Federacji Rosyjskiej*, „Pisma Humanistyczne” 2010, nr 7, s. 59–66.

6 Nowa nazwa Republiki obowiązująca od 9 stycznia 1996 r.

7 Nowa nazwa Republiki obowiązująca od 10 lutego 1996 r.

8 Nazwa nowego podmiotu Federacji Rosyjskiej nadana 21 marca 2014 r.

9 Nowa nazwa Republiki obowiązująca od 9 stycznia 1996 r.

10 Nowa nazwa Republiki obowiązująca od 9 czerwca 2001 r.

11 Nazwa nowego podmiotu Federacji Rosyjskiej nadana 1 marca 2008 r.

12 Nazwa nowego podmiotu Federacji Rosyjskiej nadana 1 lipca 2007 r.

13 Nazwa nowego podmiotu Federacji Rosyjskiej nadana 1 stycznia 2007 r.

14 Nazwa nowego podmiotu Federacji Rosyjskiej nadana 1 grudnia 2005 r.

15 Nazwa nowego podmiotu Federacji Rosyjskiej nadana 1 stycznia 2008 r.

murmański, obwód niżnonowogrodzki, obwód nowogrodzki, obwód nowosybirski, obwód omski, obwód orenburski, obwód orłowski, obwód penzeński, obwód pskowski, obwód rostowski, obwód riazański, obwód samarski, obwód saratowski, obwód sachaliński, obwód swierdłowski, obwód smoleński, obwód tambowski, obwód twerski, obwód tomski, obwód tulski, obwód tiumeński, obwód uljanowski, obwód czelabiński, obwód jarosławski;

- Moskwa, Sankt Petersburg, Sewastopol – miasta o znaczeniu federalnym;
- Żydowski Obwód Autonomiczny;
- Nieniecki Okręg Autonomiczny, Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra¹⁶, Czukocki Okręg Autonomiczny oraz Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny.

Łącznie – od 2014 r. – na terytorium Federacji Rosyjskiej funkcjonuje 85 podmiotów, w tym 22 republiki, 9 krajów, 46 obwodów, trzy miasta o znaczeniu federalnym, jeden obwód autonomiczny oraz cztery okręgi autonomiczne.

W 1995 r. w Rosji przyjęto ustawy dotyczące zasad zawierania umów międzynarodowych przez Federację Rosyjską i udziału regionów w tym procesie oraz handlu zagranicznego¹⁷. Była to Ustawa Federalna z dnia 15 lipca 1995 r. Nr 101 „O umowach międzynarodowych Federacji Rosyjskiej”¹⁸ oraz Ustawa Federalna z dnia 13 października 1995 r. Nr 157 „O państwowym regulowaniu działalności w zakresie handlu zagranicznego”¹⁹. Jak podkreśla M. Raś, podmioty Federacji Rosyjskiej wykazują różną aktywność, jeśli chodzi o ich udział w stosunkach międzynarodowych. Różne są też kierunki owej aktywności, co w przeważającej mierze związane jest z położeniem geograficznym²⁰.

1.4. Okręgi federalne w Rosji

Federacja Rosyjska podzielona jest na osiem okręgów federalnych, znacząco zróżnicowanych pod względem wielkości. Okręgami federalnymi są:

- Centralny Okręg Federalny ze stolicą w Moskwie,
- Północno-Zachodni Okręg Federalny ze stolicą w Sankt Petersburgu,
- Południowy Okręg Federalny ze stolicą w Rostowie nad Donem,

16 Nowa nazwa okręgu autonomicznego nadana 25 lipca 2003 r.

17 M. Raś, *Aktywność międzynarodowa regionów Federacji Rosyjskiej*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2018, s. 847.

18 Федеральный закон от 15 июля 1995 г. № 101-ФЗ „О международных договорах Российской Федерации”.

19 Федеральный закон от 13 октября 1995 года № 157-ФЗ „О государственном регулировании внешней торговли”.

20 M. Raś, *op. cit.*, s. 852. Więcej zob. także w: A. Kornowski, *Zróżnicowanie zmiennych makroekonomicznych oraz rozwoju regionów części azjatyckiej Federacji Rosyjskiej*, „Humanities and Social Sciences” 2015/1, s. 55–78.

- Północnokaukaski Okręg Federalny ze stolicą w Piatigorsku,
- Nadwołżański Okręg Federalny ze stolicą w Niżnym Nowogrodzie,
- Uralski Okręg Federalny ze stolicą w Jekaterynburgu,
- Syberyjski Okręg Federalny ze stolicą w Nowosybirsku oraz
- Dalekowschodni Okręg Federalny ze stolicą w Chabarowsku.

Największą powierzchnię spośród wszystkich rosyjskich okręgów federalnych zajmuje Dalekowschodni Okręg Federalny (6952,6 tys. km²), natomiast najmniejszy pod względem powierzchni jest Północnokaukaski Okręg Federalny (170,4 tys. km²). Znaczną część powierzchni Federacji Rosyjskiej zajmuje także Syberyjski Okręg Federalny (4361,7 tys. km²).

Według danych opublikowanych przez rosyjską Federalną Służbę Statystyki Państwowej najwięcej ludności zamieszkuje Centralny Okręg Federalny (39 378,1 tys. osób według danych na dzień 1 stycznia 2019 r.), a następnie Nadwołżański Okręg Federalny (29 397,2 tys. osób) i Syberyjski Okręg Federalny (17 173,3 tys. osób). Największa gęstość zaludnienia została odnotowana w Centralnym Okręgu Federalnym (60,6 os./km²) oraz w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym (57,9 os./km²), a najmniejsza – w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym (1,2 os./km²) (zob. tabela 4).

Tabela 4. Rosyjskie okręgi federalne z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Okręgi federalne	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Centralny Okręg Federalny	650,2	39 378,1	32 395,9	6 982,2	60,6
Północno-Zachodni Okręg Federalny	1 687,0	13 972,1	11 809,8	2 162,3	8,3
Południowy Okręg Federalny	447,8	16 454,5	10 316,7	6 137,8	36,7
Północnokaukaski Okręg Federalny	170,4	9 866,8	4 947,2	4 916,6	57,9
Nadwołżański Okręg Federalny	1 037,0	29 397,2	21 183,5	8 213,7	28,3
Uralski Okręg Federalny	1 818,5	12 350,1	10 070,1	2 280,0	6,8
Syberyjski Okręg Federalny	4 361,7	17 173,3	12 760,4	4 412,9	3,9
Dalekowschodni Okręg Federalny	6 952,6	8 188,6	5 969,9	2 218,7	1,2

Źródło: Регионы России. Социально-экономические показатели. Статистический сборник, Федеральная Служба Государственной Статистики (Росстат), Москва 2019, s. 16–658.

Centralny Okręg Federalny składa się z osiemnastu podmiotów – miasta o znaczeniu federalnym, stanowiącego jednocześnie stolicę Federacji Rosyjskiej (Moskwa), oraz siedemnastu obwodów (obwód biełgorodzki, briański, włodzimierski, woroneski, iwanowski, kałuski, kostromski, kurski, lipiecki, moskiewski, orłowski, penzeński, smoleński, tambowski, twerski, tulski oraz obwód jarosławski).

W skład Centralnego Okręgu Federalnego wchodzi 375 rejonów municypalnych, 137 okręgów miejskich, 146 jednostek podziału wewnętrznego miast o znaczeniu federalnym, 394 osiedli miejskich oraz 3152 osiedla wiejskie. Łączna liczba jednostek samorządowych wynosi 4204.

Największym podmiotem Centralnego Okręgu Federalnego pod względem zajmowanej powierzchni jest obwód twerski (84,2 tys. km²), a następnie obwód kostromski (60,2 tys. km²) i obwód woroneski (52,2 tys. km²).

Spośród 39 378,1 tys. osób, zamieszkujących Centralny Okręg Federalny, 32 395,9 tys. z nich stanowią mieszkańcy miast, a 6982,2 tys. mieszkańcy wsi (dane według stanu na dzień 1 stycznia 2019 r.)²¹. Najwięcej ludności, zamieszkującej Centralny Okręg Federalny, skupia się w Moskwie – według oficjalnych statystyk w stolicy Rosji zamieszkuje 12 615,3 tys. osób. Pozostałymi podmiotami Centralnego Okręgu Federalnego, skupiającymi najwięcej ludności, są: obwód moskiewski (7599,7 tys. osób), obwód woroneski (2327,8 tys. osób) oraz obwód biełgorodzki (1547,4 tys. osób) (zob. tabela 5).

Gęstość zaludnienia w Centralnym Okręgu Federalnym kształtuje się na poziomie 60,6 os./km², przy czym w Moskwie wynosi ona 4925,9 os./km². Pozostałymi podmiotami Centralnego Okręgu Federalnego, w których zaobserwowano wysoką gęstość zaludnienia, są: obwód moskiewski (171,4 os./km²), obwód tulski (57,6 os./km²), obwód biełgorodzki (57,0 os./km²), obwód lipiecki (47,6 os./km²) oraz obwód włodzimierski (47,0 os./km²).

Północno-Zachodni Okręg Federalny składa się z dziesięciu podmiotów – jednego miasta o znaczeniu federalnym (Sankt Petersburg), dwóch republik (Republika Karelii i Republika Komi) oraz siedmiu obwodów – obwód archangielski (w skład którego wchodzi Nieniecki Okręg Autonomiczny), obwód wołogodzki, kaliningradzki, leningradzki, murmański, nowogrodzki oraz obwód pskowski.

Północno-Zachodni Okręg Federalny składa się ze 143 rejonów municypalnych, 56 okręgów miejskich, 111 jednostek podziału wewnętrznego miast o znaczeniu federalnym, 201 osiedli miejskich oraz 895 osiedli wiejskich. Łączna liczba jednostek samorządowych tego okręgu wynosi 1406.

Największym podmiotem Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego jest obwód archangielski (589,9 tys. km²), a następnie Republika Komi (416,8 tys. km²).

21 Регионы России. Социально-экономические показатели. Статистический сборник, Федеральная Служба Государственной Статистики (Росстат), Москва 2019, s. 16.

Tabela 5. Podmioty Centralnego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Centralnego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Obwód biełgorodzki	27,1	1 547,4	1 043,8	503,6	57,0
Obwód briański	34,9	1 200,2	845,2	355,0	34,4
Obwód włodzimierski	29,1	1 365,8	1 068,8	297,0	47,0
Obwód woroneski	52,2	2 327,8	1 578,6	749,2	44,6
Obwód iwanowski	21,4	1 004,2	819,5	184,7	46,8
Obwód kałuski	29,8	1 009,4	766,8	242,6	33,9
Obwód kostromski	60,2	637,2	461,5	175,7	10,6
Obwód kurski	30,0	1 107,0	754,9	352,1	36,9
Obwód lipiecki	24,0	1 144,1	738,3	405,8	47,6
Obwód moskiewski	44,3	7 599,7	6 191,4	1 408,3	171,4
Obwód orłowski	24,7	739,5	493,9	245,6	30,0
Obwód riazański	39,6	1 114,1	803,7	310,4	28,1
Obwód smoleński	49,8	942,4	677,0	265,4	18,9
Obwód tambowski	34,5	1 016,0	621,0	395,0	29,5
Obwód twerski	84,2	1 269,6	964,8	304,8	15,1
Obwód tułski	25,7	1 478,8	1 106,5	372,3	57,6
Obwód jarosławski	36,2	1 259,6	1 027,7	231,9	34,8
M. Moskwa	2,6	12 615,3	12 432,5	182,8	4 925,9

Źródło: jak w tabeli 4.

Spośród 13 972,1 tys. osób zamieszkujących Północno-Zachodni Okręg Federalny, 11 809,8 tys. osób stanowili mieszkańcy miast, a 2162,3 tys. osób – mieszkańcy wsi. Najwięcej ludności, zamieszkującej Północno-Zachodni Okręg Federalny, skupionej jest w Sankt Petersburgu, w którym – według oficjalnych statystyk, sporządzonych na dzień 1 stycznia 2019 r. – mieszkało 5383,9 tys. osób. Pozostałymi podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, skupiającymi najwięcej ludności, są: obwód leningradzki (1847,9 tys. osób), obwód wołogodzki (1167,7 tys. osób), obwód archangielski (1144,1 tys. osób) oraz obwód kaliningradzki (1002,2 tys. osób) (zob. tabela 6).

Gęstość zaludnienia w Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym kształtuje się na poziomie 8,3 os./km², przy czym w Sankt Petersburgu wynosi ona 3848,4 os./km². Pozostałymi podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których odnotowano wysoką gęstość zaludnienia, są: obwód kaliningradzki (66,3 os./km²), obwód leningradzki (22,0 os./km²) oraz obwód pskowski (11,4 os./km²).

Południowy Okręg Federalny składa się z ośmiu podmiotów – jednego miasta o znaczeniu federalnym (Sewastopol), trzech republik (Republika Adygei, Republika Kałmucji i Republika Krymu), jednego kraju (Kraj Krasnodarski) oraz trzech obwodów (obwód astrachański, wołogodzki oraz obwód rostowski).

Tabela 6. Podmioty Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Republika Karelii	180,5	618,0	498,8	119,2	3,4
Republika Komi	416,8	830,2	649,4	180,8	2,0
Obwód archangielski	589,9	1 144,1	896,0	248,1	1,9
Nieniecki Okręg Autonomiczny	176,8	43,8	32,1	11,7	0,2
Obwód wołogodzki	144,5	1 167,7	847,7	320,0	8,1
Obwód kaliningradzki	15,1	1 002,2	779,1	223,1	66,3
Obwód leningradzki	83,9	1 847,9	1 188,9	659,0	22,0
Obwód murmański	144,9	748,1	690,0	58,1	5,2
Obwód nowogrodzki	54,5	600,3	428,2	172,1	11,0
Obwód pskowski	55,4	629,7	447,8	181,9	11,4
M. Sankt Petersburg	1,4	5 383,9	5 383,9	–	3 848,4

Źródło: jak w tabeli 4.

W skład Południowego Okręgu Federalnego wchodzi 157 rejonów municypalnych, 41 okręgów miejskich, 10 jednostek podziału wewnętrznego miast o znaczeniu federalnym, 96 osiedli miejskich oraz 1677 osiedli wiejskich. Łączna liczba jednostek samorządowych tego okręgu wynosi 1981.

Największym podmiotem Południowego Okręgu Federalnego pod względem zajmowanej powierzchni jest obwód wołogodzki (112,9 tys. km²), a następnie obwód rostowski (101,0 tys. km²), Kraj Krasnodarski (75,5 tys. km²) oraz Republika Kałmucji (74,7 tys. km²).

Spośród 16 454,5 tys. osób, zamieszkujących Południowy Okręg Federalny, 10 316,7 tys. osób stanowili mieszkańcy miast, a 6137,8 tys. osób – mieszkańcy wsi. Najwięcej ludności, zamieszkującej Południowy Okręg Federalny, skupionej jest w Kraju Krasnodarskim (5648,2 tys. osób), obwodzie rostowskim (4202,3 tys. osób) oraz w obwodzie wołogodzki (2507,5 tys. osób) (zob. tabela 7).

Gęstość zaludnienia w Południowym Okręgu Federalnym kształtuje się na poziomie 36,7 os./km². Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w Sewastopolu (513,0 os./km²), a następnie w Kraju Krasnodarskim (74,8 os./km²) oraz w Republice Krymu (73,3 os./km²).

Najmniejszy pod względem powierzchni spośród wszystkich rosyjskich okręgów federalnych, jakim jest Północnokaukaski Okręg Federalny, składa się z siedmiu podmiotów – sześciu republik (Republika Dagestanu, Republika Inguszetii, Republika Kabardyjsko-Bałkarska, Republika Karaczajsko-Czerkieska, Republika Osetii Północnej – Alanii i Republika Czeczeńska) oraz jednego Kraju (Kraj Stavropolski).

Tabela 7. Podmioty Południowego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Południowego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Republika Adygei	7,8	454,8	214,2	240,6	58,4
Republika Kałmucji	74,7	272,6	124,2	148,4	3,6
Republika Krymu	26,1	1 911,8	974,9	936,9	73,3
Kraj Krasnodarski	75,5	5 648,2	3 116,4	2 531,8	74,8
Obwód astrachański	49,0	1 041,1	677,1	337,0	20,7
Obwód wołgogradzki	112,9	2 507,5	1 933,7	573,8	22,2
Obwód rostowski	101,0	4 202,3	2 863,6	1 338,7	41,6
M. Sewastopol	0,9	443,2	412,6	30,6	513,0

Źródło: jak w tabeli 4.

Północnokaukaski Okręg Federalny składa się ze 104 rejonów municypalnych, 39 okręgów miejskich, jednej jednostki podziału wewnętrznego miast o znaczeniu federalnym, trzech rejonów wewnątrzmijskich, 30 osiedli miejskich oraz 1411 osiedli wiejskich. Łączna liczba jednostek samorządowych tego okręgu wynosi 1588.

Największym podmiotem Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego pod względem zajmowanej powierzchni jest Kraj Stawropolski (66,2 tys. km²), a następnie Republika Dagestanu (50,3 tys. km²).

Spośród 9866,8 tys. osób, zamieszkujących Północnokaukaski Okręg Federalny, 4947,2 tys. osób stanowili mieszkańcy miast, a 4916,6 tys. osób – mieszkańcy wsi. Najwięcej ludności, zamieszkującej Północnokaukaski Okręg Federalny, skupionej jest w Republice Dagestanu (3086,1 tys. osób), Kraju Stawropolskim (2795,2 tys. osób) oraz w Republice Czecheńskiej (1457,0 tys. osób).

Północnokaukaski Okręg Federalny wyróżnia spośród innych okręgów federalnych wysoka liczba ludności mieszkającej na wsiach. Najbardziej tendencja ta widoczna jest w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak: Republika Dagestanu (1396,7 tys. osób zamieszkujących miasta i 1689,4 tys. osób żyjących na wsi), Republika Karaczajsko-Czerkieska (199,5 tys. osób mieszkających w miastach i 266,1 tys. osób zamieszkujących wsie) oraz Republika Czecheńska (534,9 tys. osób żyjących w miastach i 922,1 tys. osób mieszkających na wsiach) (zob. tabela 8).

Gęstość zaludnienia w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym kształtuje się na poziomie 57,9 os./km². Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w takich podmiotach, wchodzących w skład tego okręgu federalnego, jak: Republika Inguszetii (137,1 os./km²), Republika Czecheńska (93,1 os./km²) oraz Republika Osetii Północnej – Alanii (87,5 os./km²).

Tabela 8. Podmioty Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Republika Dagestanu	50,3	3 086,1	1 396,7	1 689,4	61,4
Republika Inguszetii	3,6	497,4	275,9	221,5	137,1
Republika Kabardyjsko- Bałkarska	12,5	866,2	451,0	415,2	69,5
Republika Karaczajsko- Czerkieska	14,3	465,6	199,5	266,1	32,6
Republika Osetii Północnej – Alanii	8,0	699,3	449,9	249,4	87,5
Republika Czeceńska	15,6	1 457,0	534,9	922,1	93,1
Kraj Stawropolski	66,2	2 795,2	1 639,3	1 155,9	42,2

Źródło: jak w tabeli 4.

Nadwołżański Okręg Federalny składa się z czternastu podmiotów – sześciu republik (Republika Baszkortostanu, Republika Mari El, Republika Mordowii, Republika Tatarstanu, Republika Udmurcka oraz Republika Czuwaska), jednego kraju (Kraj Permski) i siedmiu obwodów (kirowski, niżnonowogrodzki, obwód orenburski, obwód penzeński, obwód samarski, obwód saratowski oraz obwód uljanowski).

Nadwołżański Okręg Federalny składa się z 430 rejonów municypalnych, 91 okręgów miejskich, jednej jednostki podziału wewnętrznego miast o znaczeniu federalnym, 9 rejonów wewnątrzmijskich, 325 osiedli miejskich oraz 4817 osiedli wiejskich. Łączna liczba jednostek samorządowych tego okręgu wynosi 5673.

Największym podmiotem Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego pod względem zajmowanej powierzchni jest Kraj Permski (160,2 tys. km²), a następnie Republika Baszkortostanu (142,9 tys. km²), obwód orenburski (123,7 tys. km²) oraz obwód kirowski (120,4 tys. km²). Najmniejszym podmiotem, wchodzącym w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jest Republika Czuwaska, która zajmuje powierzchnię 18,3 tys. km².

Pośród 29 397,2 tys. osób, zamieszkujących Nadwołżański Okręg Federalny, 21 183,5 tys. osób stanowili mieszkańcy miast, a 8 213,7 tys. osób – mieszkańcy wsi. Najwięcej ludności, zamieszkującej Nadwołżański Okręg Federalny, skupionej jest w takich podmiotach wchodzących w skład tego okręgu federalnego, jak: Republika Baszkortostanu (4 051,0 tys. osób), Republika Tatarstanu (3 898,7 tys. osób), obwód niżnonowogrodzki (3 214,6 tys. osób) oraz obwód samarski (3 183,0 tys. osób) (zob. tabela 9).

Tabela 9. Podmioty Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Republika Baszkortostanu	142,9	4 051,0	2 520,9	1 530,1	28,3
Republika Mari El	23,4	680,4	453,4	227,0	29,1
Republika Mordowii	26,1	795,5	504,3	291,2	30,4
Republika Tatarstanu	67,8	3 898,7	2 998,5	900,2	57,5
Republika Udmurcka	42,1	1 507,4	994,4	513,0	35,8
Republika Czuwaska	18,3	1 223,4	770,6	452,8	66,7
Kraj Permski	160,2	2 610,8	1 980,8	630,0	16,3
Obwód kirowski	120,4	1 272,1	983,3	288,8	10,6
Obwód niżnonowogrodzki	76,6	3 214,6	2 557,7	656,9	42,0
Obwód orenburski	123,7	1 963,0	1 183,5	779,5	15,9
Obwód penzeński	43,4	1 318,1	905,4	412,7	30,4
Obwód samarski	53,6	3 183,0	2 541,4	641,6	59,4
Obwód saratowski	101,2	2 440,8	1 852,9	9 587,9	24,1
Obwód uljanowski	37,2	1 238,4	936,4	302,0	33,3

Źródło: jak w tabeli 4.

We wszystkich podmiotach, wchodzących w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, najwięcej ludności zamieszkuje w miastach.

Gęstość zaludnienia w Nadwołżańskim Okręgu Federalnym kształtuje się na poziomie 28,3 os./km². Podmiotem, wchodzącym w skład tego okręgu federalnego, w którym występuje największa gęstość zaludnienia, jest Republika Czuwaska (66,7 os./km²). Dużą gęstością zaludnienia cechują się też takie podmioty Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak obwód samarski (59,4 os./km²) oraz Republika Tatarstanu (57,5 os./km²).

Uralski Okręg Federalny jest tym podmiotem Federacji Rosyjskiej, w skład którego wchodzi jedynie cztery obwody (obwód kurgański, swierdłowski, tiumeński oraz obwód czelabiński), przy czym w skład obwodu tiumeńskiego wchodzi Chanty-Man-syjski Okręg Autonomiczny – Jugra oraz Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny.

Uralski Okręg Federalny składa się z 92 rejonów municypalnych, 110 okręgów miejskich, jednej jednostki podziału wewnętrznego miast o znaczeniu federalnym, 7 rejonów wewnątrzmijskich, 77 osiedli miejskich oraz 1039 osiedli wiejskich. Łączna liczba jednostek samorządowych tego okręgu wynosi 1326.

Największym podmiotem, wchodzącym w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, jest obwód tiumeński, który zajmuje powierzchnię 1464,2 tys. km², a najmniejszym – obwód kurgański, którego powierzchnia wynosi 71,5 tys. km².

Pośród 12 350,1 tys. osób zamieszkujących Uralski Okręg Federalny, 10 070,1 tys. osób stanowili mieszkańcy miast, a 2280,0 tys. osób – mieszkańcy wsi. Najwięcej ludności, zamieszkującej Uralski Okręg Federalny, skupionej jest w obwodzie swierdłowskim (4315,7 tys. osób), a najmniej – w Jamalsko-Nienieckim Okręgu Autonomicznym (541,5 tys. osób) (zob. tabela 10).

Tabela 10. Podmioty Uralskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Uralskiego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Obwód kurgański	71,5	834,7	518,5	316,2	11,7
Obwód swierdłowski	194,3	4 315,7	3 666,0	649,7	22,2
Obwód tiumeński	1 464,2	3 724,0	3 010,6	713,4	2,5
Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny –Jugra	534,8	1 663,8	1 538,0	125,8	3,1
Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny	769,3	541,5	454,3	87,2	0,7
Obwód czelabiński	88,5	3 475,7	2 875,0	600,7	39,3

Źródło: jak w tabeli 4.

We wszystkich podmiotach, wchodzących w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, najwięcej ludności zamieszkiwało w miastach.

Gęstość zaludnienia w Uralskim Okręgu Federalnym kształtuje się na poziomie 6,8 os./km². Podmiotem, wchodzącym w skład tego okręgu federalnego, który cechuje się największą gęstością zaludnienia, jest obwód czelabiński (39,3 os./km²), a najmniejszą – Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny (0,7 os./km²).

Syberyjski Okręg Federalny składa się z dziesięciu podmiotów – trzech republik (Republika Ałtaju, Republika Tuwy oraz Republika Chakasji), dwóch krajów (Kraj Ałtajski oraz Kraj Krasnojarski) i pięciu obwodów (irkucki, kemerowski, nowosybirski, omski oraz tomski).

Syberyjski Okręg Federalny składa się z 266 rejonów municypalnych, 71 okręgów miejskich, 182 osiedli miejskich oraz 2832 osiedli wiejskich. Łączna liczba jednostek samorządowych tego okręgu wynosi 3351.

Największym podmiotem Syberyjskiego Okręgu Federalnego jest Kraj Krasnojarski, którego powierzchnia zajmuje obszar 2366,8 tys. km², natomiast najmniejszym – Republika Chakasji, której obszar wynosi 61,6 tys. km².

Pośród 17 173,3 tys. osób, zamieszkujących Syberyjski Okręg Federalny, 12 760,4 tys. osób stanowili mieszkańcy miast, a 4412,9 tys. osób – mieszkańcy wsi. Najwięcej ludności, skupionej w Syberyjskim Okręgu Federalnym, mieszka w Kraju Krasnojarskim (2874,0 tys. osób), obwodzie nowosybirskim (2793,4 tys.

osób), obwodzie kemerowskim (2793,4 tys. osób), jak również w obwodzie irkuckim (2397,7 tys. osób) i w Kraju Ałtajskim (2332,8 tys. osób). Najmniej ludności Syberyjskiego Okręgu Federalnego mieszka w Republice Ałtaju (218,9 tys. osób), Republice Tuwy (324,4 tys. osób) oraz w Republice Chakasji (536,2 tys. osób) (zob. tabela 11).

Tabela 11. Podmioty Syberyjskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Syberyjskiego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Republika Ałtaju	92,9	218,9	63,9	155,0	2,4
Republika Tuwy	168,6	324,4	175,4	149,0	1,9
Republika Chakasji	61,6	536,2	373,6	162,6	8,7
Kraj Ałtajski	168,0	2 332,8	1 322,6	1 010,2	13,9
Kraj Krasnojarski	2 366,8	2 874,0	2 229,0	645,0	1,2
Obwód irkucki	774,8	2 397,7	1 880,0	509,7	3,1
Obwód kemerowski	95,7	2 674,3	2 300,9	373,4	27,9
Obwód nowosybirski	177,8	2 793,4	2 210,2	583,2	15,7
Obwód omski	141,1	1 944,2	1 415,6	528,6	13,8
Obwód tomski	314,4	1 077,4	781,2	296,2	3,4

Źródło: jak w tabeli 4.

Według danych rosyjskiej Służby Statystycznej gęstość zaludnienia w Syberyjskim Okręgu Federalnym wynosi 3,9 os./km². Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w takich podmiotach, jak: obwód kemerowski (27,9 os./km²), obwód nowosybirski (15,7 os./km²), Kraj Ałtajski (13,9 os./km²) oraz obwód omski (13,8 os./km²). Podmiotami Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których występuje najniższa gęstość zaludnienia, są: Kraj Krasnojarski (1,2 os./km²), Republika Tuwy (1,9 os./km²), Republika Ałtaju (2,4 os./km²) oraz obwód irkucki (3,1 os./km²).

Dalekowschodni Okręg Federalny składa się z jedenastu podmiotów – dwóch republik [Republika Buriacji oraz Republika Sachy (Jakucja)], czterech krajów (Kraj Zabajkalski, Kraj Kamczacki, Kraj Nadmorski oraz Kraj Chabarowski), trzech obwodów (amurski, magadański i sachaliński), jednego obwodu autonomicznego (Żydowski Obwód Autonomiczny) oraz jednego okręgu autonomicznego (Czukocki Okręg Autonomiczny).

Dalekowschodni Okręg Federalny składa się ze 164 rejonów municypalnych, 66 okręgów miejskich, 185 osiedli miejskich oraz 1557 osiedli wiejskich. Łączna liczba jednostek samorządowych tego okręgu wynosi 1972.

Największym podmiotem, wchodzącym w skład Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jest Republika Sachy (Jakucja), która zajmuje powierzchnię

3083,5 tys. km², a najmniejszym – Żydowski Obwód Autonomiczny, który zajmuje terytorium 36,3 tys. km².

Spośród 8188,6 tys. osób, zamieszkujących Dalekowschodni Okręg Federalny, 5969,9 tys. osób stanowili mieszkańcy miast, a 2218,7 tys. osób – mieszkańcy wsi. Najwięcej ludności, skupionej w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym, zamieszkuje terytorium Kraju Nadmorskiego (1902,7 tys. osób), a następnie Kraju Chabarowskiego (1321,5 tys. osób) i Kraju Zabajkalskiego (1065,8 tys. osób). Najmniej ludności, zamieszkującej Dalekowschodni Okręg Federalny, skupionej jest w Czukockim Okręgu Autonomicznym (49,7 tys. osób), a następnie w obwodzie magadańskim (141,2 tys. osób) oraz w Żydowskim Obwodzie Autonomicznym (159,9 tys. osób) (zob. tabela 12).

Tabela 12. Podmioty Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia

Podmioty Dalekowschodniego Okręgu Federalnego	Powierzchnia terytorium (tys. km ²)	Liczba ludności ogółem na 1.01.2019 r. (tys. osób)	W tym ludności zamieszkującej		Gęstość zaludnienia (os./km ²)
			w miastach (tys. osób)	na wsiach (tys. osób)	
Republika Buriacji	351,3	983,3	580,8	402,5	2,8
Republika Sachy (Jakucja)	3 083,5	967,0	637,4	329,6	0,3
Kraj Zabajkalski	431,9	1 065,8	729,3	336,5	2,5
Kraj Kamczacki	464,3	314,7	246,7	68,0	0,7
Kraj Nadmorski	164,7	1 902,7	1 472,4	430,3	11,6
Kraj Chabarowski	787,6	1 321,5	1 084,2	237,3	1,7
Obwód amurski	361,9	793,2	535,6	257,6	2,2
Obwód magadański	462,5	141,2	135,7	5,5	0,3
Obwód sachaliński	87,1	489,6	402,5	87,1	5,6
Żydowski Obwód Autonomiczny	36,3	159,9	110,1	49,8	4,4
Czukocki Okręg Autonomiczny	721,5	49,7	35,2	14,5	0,1

Źródło: jak w tabeli 4.

We wszystkich podmiotach, wchodzących w skład Dalekowschodniego Okręgu Autonomicznego, najwięcej ludności zamieszkiwało w miastach.

Według danych rosyjskiej Służby Statystycznej na dzień 1 stycznia 2019 r. gęstość zaludnienia w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym wynosiła 1,2 os./km². Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w takich podmiotach, wchodzących w skład tego okręgu federalnego, jak Kraj Nadmorski (11,6 os./km²), obwód sachaliński (5,6 os./km²) i Żydowski Obwód Autonomiczny (4,4 os./km²), a najniższa – w Czukockim Okręgu Autonomicznym (0,1 os./km²).

1.5. Makroregiony i perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej

Oprócz podziału administracyjnego Federacji Rosyjskiej na republiki, kraje, obwody, miasta wydzielone, okręgi autonomiczne oraz obwód autonomiczny należy wspomnieć także o podziale Rosji na makroregiony i tzw. perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej. Podział ten wiąże się z postanowieniami zawartymi w „Strategii rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025”, zatwierdzonej rozporządzeniem Rządu Federacji Rosyjskiej z dnia 13 lutego 2019 r. Nr 207-r²².

W załączniku nr 2 do „Strategii rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025” zawarty został wykaz dwunastu makroregionów Federacji Rosyjskiej, ujęty w następującej kolejności:

- Makroregion Centralny,
- Makroregion Centralno-Czarnoziemny,
- Makroregion Północno-Zachodni,
- Makroregion Północny,
- Makroregion Południowy,
- Makroregion Północnokaukaski,
- Makroregion Wołżańsko-Kamski,
- Makroregion Wołżańsko-Uralski,
- Makroregion Uralско-Syberyjski,
- Makroregion Południowosyberyjski,
- Makroregion Angaro-Jenisejski oraz
- Makroregion Dalekowschodni.

Makroregion Centralny składa się z trzynastu podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym z dwunastu obwodów i jednego miasta. W skład Makroregionu Centralnego wchodzi: obwód briański, obwód włodzimierski, obwód iwanowski, obwód kałuski, obwód kostromski, obwód moskiewski, obwód orłowski, obwód riazański, obwód smoleński, obwód twerski, obwód tulski, obwód jarosławski oraz m. Moskwa.

W skład Makroregionu Centralno-Czarnoziemnego wchodzi pięć podmiotów Federacji Rosyjskiej, którymi są obwód biełgorodzki, obwód woroneski, obwód kurski, obwód lipiecki oraz obwód tambowski.

Makroregion Północno-Zachodni składa się z ośmiu podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym z jednej republiki, sześciu obwodów i jednego miasta. Podmiotami, wchodzącymi w skład Makroregionu Północno-Zachodniego, są: Republika Karelii, obwód kaliningradzki, obwód wołogocki, obwód leningradzki, obwód murmański, obwód nowogrodzki, obwód pskowski oraz m. Sankt Petersburg.

22 „Стратегия пространственного развития Российской Федерации на период до 2025 года”, утверждена распоряжением Правительства Российской Федерации от 13 февраля 2019 г. № 207-р.

W skład Makroregionu Północnego wchodzi trzy podmioty Federacji Rosyjskiej, w tym jedna republika, jeden obwód oraz jeden okręg autonomiczny. Podmiotami, wchodzącymi w skład tego makroregionu, są: Republika Komi, obwód archangielski oraz Nieniecki Okręg Autonomiczny.

Makroregion Południowy składa się z ośmiu podmiotów Federacji Rosyjskiej – trzech republik, jednego kraju, trzech obwodów i jednego miasta. Podmiotami, wchodzącymi w skład Makroregionu Południowego, są: Republika Adygei, Republika Kałmucji, Republika Krymu, Kraj Krasnodarski, obwód astrachański, obwód wołgogradzki, obwód rostowski oraz m. Sewastopol.

Makroregion Północnokaukaski składa się z siedmiu podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym z sześciu republik i jednego kraju. Podmiotami, wchodzącymi w skład Makroregionu Północnokaukaskiego, są: Republika Dagestanu, Republika Inguszetii, Republika Kabardyjsko-Bałkarska, Republika Karaczajsko-Czerkieska, Republika Osetii Północnej – Alanii, Republika Czeczeńska oraz Kraj Stawropolski.

W skład Makroregionu Wołżańsko-Kamskiego wchodzi osiem podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym pięć republik, jeden kraj oraz dwa obwody. Podmiotami, wchodzącymi w skład Makroregionu Wołżańsko-Kamskiego, są: Republika Mari El, Republika Mordowii, Republika Tatarstanu, Republika Udmurcka, Republika Czuwaska, Kraj Permski, obwód kirowski oraz obwód niżnonowogrodzki.

Makroregion Wołżańsko-Uralski składa się z sześciu podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym z jednej republiki oraz pięciu obwodów. Podmiotami, wchodzącymi w skład makroregionu Wołżańsko-Uralskiego, są: Republika Baszkortostanu, obwód orenburski, obwód penzeński, obwód samarski, obwód saratowski oraz obwód uljanowski.

W skład Makroregionu Uralsko-Syberyjskiego wchodzi sześć podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym cztery obwody oraz dwa okręgi autonomiczne. Podmiotami, wchodzącymi w skład Makroregionu Uralsko-Syberyjskiego, są: obwód kurgański, obwód swierdłowski, obwód tiumeński, obwód czelabiński, Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra oraz Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny.

Makroregion Południowosyberyjski składa się z sześciu podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym z jednej republiki, jednego kraju oraz czterech obwodów. Podmiotami, wchodzącymi w skład Makroregionu Południowosyberyjskiego, są: Republika Ałtaju, Kraj Ałtajski, obwód kemerowski, obwód nowosybirski, obwód omski oraz obwód tomski.

W skład Makroregionu Angaro-Jenisiejskiego wchodzi cztery podmioty Federacji Rosyjskiej, w tym dwie republiki, jeden kraj oraz jeden obwód. Podmiotami, wchodzącymi w skład tego makroregionu, są: Republika Tuwy, Republika Chakasji, Kraj Krasnojarski oraz obwód irkucki.

Makroregion Dalekowschodni składa się z jedenastu podmiotów Federacji Rosyjskiej, w tym z dwóch republik, czterech krajów, trzech obwodów, jednego obwodu autonomicznego oraz jednego okręgu autonomicznego. W skład tego makroregionu wchodzi: Republika Buriacji, Republika Sachy (Jakucja), Kraj

Zabajkalski, Kraj Kamczacki, Kraj Nadmorski, Kraj Chabarowski, obwód amurski, obwód magadański, obwód sachaliński, Żydowski Obwód Autonomiczny oraz Czukocki Okręg Autonomiczny.

W załączniku nr 2 do „Strategii rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025” zdefiniowane zostało pojęcie perspektywicznego centrum wzrostu ekonomicznego. W myśl postanowień zawartych w analizowanej strategii za perspektywiczne centrum wzrostu ekonomicznego uznawane jest terytorium jednego lub kilku jednostek samorządu terytorialnego i (lub) akwenu, posiadających potencjał zapewniający znaczny wkład we wzrost gospodarczy Federacji Rosyjskiej i (lub) podmiotu Federacji Rosyjskiej w okresie średnio- i długoterminowym. Do perspektywicznych centrów wzrostu ekonomicznego zaliczane są centra mineralno-surowcowe i centra rolno-przemysłowe.

Pod pojęciem centrum mineralno-surowcowego rozumiane jest terytorium jednej lub kilku jednostek samorządu terytorialnego i (lub) akwenu, w granicach których znajduje się ogół eksploatowanych i planowanych do wdrożenia do eksploatacji złóż oraz powierzchni perspektywicznych, powiązanych wspólną istniejącą i planowaną infrastrukturą oraz posiadających wspólny punkt załadunku i przesyłu wydobywanych surowców lub produktów ich wzbogacania, do federalnego lub regionalnego systemu transportu.

Natomiast pod pojęciem centrum rolno-przemysłowego rozumiane jest terytorium jednej lub kilku jednostek samorządu terytorialnego, specjalizującej się w wysoce wydajnej produkcji rolno-przemysłowej.

Załącznik nr 3 do „Strategii rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025” zawiera wykaz perspektywicznych centrów wzrostu ekonomicznego. W wykazie tym zawarty został następujący podział na pięć zasadniczych grup, ujętych w następującej kolejności:

- perspektywiczne duże centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej – miasta, tworzące duże aglomeracje miejskie oraz największe aglomeracje miejskie, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej ponad 1%;
- perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej od 0,2 do 1%, w tym: miasta i przyległe jednostki samorządu terytorialnego z ogólną liczbą ludności przewyższającą 500 tys. osób, tworzące duże aglomeracje miejskie i największe aglomeracje miejskie oraz miasta z ogólną liczbą ludności poniżej 500 tys. osób;
- perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej do 0,2% (w tej kategorii wyszczególnione zostały miasta stanowiące centra administracyjne podmiotów Federacji Rosyjskiej i przyległe jednostki samorządu terytorialnego z ogólną liczbą ludności poniżej 500 tys. osób);
- perspektywiczne centra mineralno-surowcowe i rolno-przemysłowe, w podziale na perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego podmiotów Federacji Rosyjskiej – centra mineralno-surowcowe, które corocznie zapewniają wkład

we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej ponad 0,2% oraz perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego podmiotów Federacji Rosyjskiej – centra rolno-przemysłowe, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej ponad 0,2%;

- perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego, w których powstały warunki sprzyjające tworzeniu centrów naukowo-oświatowych na poziomie światowym.

Perspektywiczne duże centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej stanowią miasta tworzące duże aglomeracje miejskie oraz największe aglomeracje miejskie, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej ponad 1%. Są nimi – według opublikowanego wykazu: Władywostok, Wołgograd, Woroneż, Jekaterynburg, Irkuck, Kazań, Krasnodar, Krasnojarsk, Nabieżnyje Czelny – Niżniekamsk, Niżny Nowogród, Nowosybirsk, Omsk, Perm, Rostów nad Donem, Samara – Togliatti, Tiumeń, Czelabińsk, Ufa, Sankt Petersburg i miasta obwodu leningradzkiego, wchodzące w skład aglomeracji petersburskiej (w tym takie miasta, jak Gacznina, Wsiewołożsk i inne), Moskwa i miasta obwodu moskiewskiego, wchodzące w skład aglomeracji moskiewskiej, gdzie liczba ludności przekracza 100 tys. osób – Bałaszycha, Podolsk, Chimki, Korolow, Mytiszczi, Lubiercy, Elektrostal, Krasnogorsk, Kołomna, Odincowo, Sierpuchow, Szczółkowo, Domodiedowo, Oriechowo – Zujewo, Ramienskoje, Żukowski, Puszkino, Dołgoprudnyj, Sergijew Posad, Nogińsk, Rieutow.

Perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej od 0,2 do 1%, dzielą się, jak już wspomniano, na dwie zasadnicze grupy: miasta i przyległe jednostki samorządu terytorialnego z ogólną liczbą ludności przewyższającą 500 tys. osób, tworzące duże aglomeracje miejskie i największe aglomeracje miejskie oraz miasta z ogólną liczbą ludności poniżej 500 tys. osób.

Miasta i przyległe jednostki samorządu terytorialnego z ogólną liczbą ludności przewyższającą 500 tys. osób, tworzące duże aglomeracje miejskie i największe aglomeracje miejskie to, zgodnie z wykazem: Astrachań, Barnauł, Izewsk, Kaliningrad, Kemerowo, Lipieck, Machaczkała, Nowokuźnieck, Orenburg, Penza, Riazań, Saratow, Stawropol – Michajłowski, Tomsk, Tuła – Nowomoskowsk, Uljanowski, Chabarowski, Czeboksary, Ułan Ude, Jarosław, Piatigorsk – Kisłowodsk – Jessentuki – Mineralne Wody – Georgiewsk.

Miastami z ogólną liczbą ludności poniżej 500 tys. osób są: Biełgorod, Archangielsk, Nowogród Wielki, Włodzimierz, Wołogda, Kaługa, Komsomolsk nad Amurem, Magnitogorsk, Murmańsk, Niżny Tagił, Norylsk, Pietrozawodsk, miasta portowe obwodu leningradzkiego (Wyborg, Ust-Ługa, Wysock), miasta portowe Kraju Krasnodarskiego (Taman, Noworosyjsk), Psków, Surgut, Syktywkar, Tambow, Twer, Soczi, Chanty-Mansyjsk, Czerepowiec, Jużnosachalińsk.

W kategorii perspektywicznych centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej do 0,2%, ujęte zostały miasta stanowiące centra administracyjne

podmiotów Federacji Rosyjskiej i przyległe jednostki samorządu terytorialnego z ogólną liczbą ludności poniżej 500 tys. osób. Według wykazu ujętego w załączniku nr 3 do „Strategii rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025” są nimi: Abakan, Anadyr, Birobidżan, Błagowieszczeńsk, Brikańsk, Władykaukaz, Gornoaltajsk, Groznyj, Iwanowo, Jozskar-Oła, Kirow, Kostroma, Kurgan, Kursk, Kyzyl, Magadan, Magas, Majkop, Nalczyk, Narjan-Mar, Orzeł, Pietropawłowski Kamczacki, Salechard, Sarańsk, Sewastopol, Symferopol, Smoleńsk, Czerkiesk, Czyta, Elista, Jakuck.

Perspektywiczne centra mineralno-surowcowe i rolno-przemysłowe dzielone są na dwie grupy. Pierwsza grupa, którą są perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego podmiotów Federacji Rosyjskiej – centra mineralno-surowcowe, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej ponad 0,2%, została podzielona na następujące kategorie:

- jednostki samorządu terytorialnego Republiki Komi, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego,
- jednostki samorządu terytorialnego Kraju Krasnojarskiego, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego,
- jednostki samorządu terytorialnego Nienieckiego Okręgu Autonomicznego, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego,
- jednostki samorządu terytorialnego Republiki Tatarstanu, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu tiumeńskiego, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego,
- jednostki samorządu terytorialnego Jamalsko-Nienieckiego Okręgu Autonomicznego, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego,
- jednostki samorządu terytorialnego Chanty-Mansyjskiego Okręgu Autonomicznego, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i gazu ziemnego,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu kemerowskiego, specjalizujące się w wydobyciu węgla kamiennego,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu sachalińskiego, specjalizujące się w wydobyciu węgla kamiennego,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu irkuckiego, specjalizujące się w wydobyciu ropy naftowej i złota,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu amurskiego, obwodu magadańskiego, Kraju Chabarowskiego, Czukockiego Okręgu Autonomicznego, specjalizujące się w wydobyciu złota,
- jednostki samorządu terytorialnego Republiki Sachy (Jakucja), specjalizujące się w wydobyciu diamentów, złota, eksploatacji źródeł paliwowo-energetycznych.

Druga grupa, którą są perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego podmiotów Federacji Rosyjskiej – centra rolno-przemysłowe, które corocznie zapewniają wkład we wzrost ekonomiczny Federacji Rosyjskiej ponad 0,2%, została podzielona na następujące kategorie:

- jednostki samorządu terytorialnego Kraju Ałtajskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu biełgorodzkiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu briańskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu wołgogradzkiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu woroneskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego Kraju Krasnodarskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu kurskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu lipieckiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu penzeńskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego Republiki Baszkortostanu, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego Republiki Mordowii, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego Republiki Tatarstanu, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu rostowskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego Kraju Stawropolskiego, specjalizujące się w rolnictwie,
- jednostki samorządu terytorialnego obwodu tambowskiego, specjalizujące się w rolnictwie.

Według wytycznych zawartych w „Strategii rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025” za perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego, w których powstały warunki sprzyjające tworzeniu centrów naukowo-oświatowych na poziomie światowym, uznane zostały:

- Moskwa i miasta obwodu moskiewskiego z wysokim potencjałem naukowo-przemysłowym, wchodzące w skład aglomeracji moskiewskiej, w tym miasta nauki,
- Sankt Petersburg – Gatczyna,
- pozostałe miasta, takie jak Niżny Nowogród, Jekaterynburg, Nowosybirsk – Kolcowo, Samara, Krasnojarsk, Czelabińsk, Rostów nad Donem, Perm, Kazań, Tomsk, Ufa, Tiumeń, Krasnodar, Władywostok, Woroneż, Obninsk, Saratow, Irkuck.

Wykazy, zawarte w załączniku nr 2 i w załączniku nr 3 do „Strategii rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025”, mogą stanowić pomoc dla inwestorów zagranicznych w podejmowaniu decyzji dotyczących długookresowych inwestycji, realizowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Podsumowanie

Federacja Rosyjska położona jest na dwóch kontynentach – w Europie i w Azji. Jej obszar podzielony jest na kilkadziesiąt jednostek administracyjnych, w skład których wchodzi republiki, kraje, obwody, miasta o znaczeniu federalnym, okręgi autonomiczne oraz obwód autonomiczny. Ponadto Federacja Rosyjska podzielona jest na osiem okręgów federalnych, z których największą powierzchnię zajmuje Dalekowschodni Okręg Federalny ze stolicą w Chabarowsku.

Większość ludności rosyjskiej mieszka w miastach i aglomeracjach miejskich, z których największe stanowią Moskwa i Sankt Petersburg.

Podstawą gospodarki Federacji Rosyjskiej jest wydobywanie i eksport surowców mineralnych. Największe znaczenie dla rosyjskiej gospodarki mają surowce energetyczne, takie jak ropa naftowa i gaz ziemny oraz rudy metali – przede wszystkim żelaza, miedzi, chromu oraz niklu.

Pytania

Pytanie 1.

Który z rosyjskich okręgów federalnych posiada największy potencjał gospodarczy? Umotywuuj swoją odpowiedź.

Pytanie 2.

W którym okręgu federalnym przeważa ludność zamieszkująca wieś? W której z republik tego okręgu najwięcej ludności mieszka na wsi?

Pytanie 3.

Co stanowi podstawę rosyjskiej gospodarki?

Pytanie 4.

Jakie są główne miejsca wydobywania surowców mineralnych w Federacji Rosyjskiej?

Zadania

Zadanie 1.

Omów zalety i wady położenia geograficznego Federacji Rosyjskiej z wyszczególnieniem europejskiej i azjatyckiej części Rosji.

Zadanie 2.

Na podstawie informacji zawartych w rozdziale 1 wskaż uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego Federacji Rosyjskiej w różnych jej regionach.

Zadanie 3.

Wykorzystując materiał ujęty w rozdziale 1 oraz wiedzę z zakresu geografii gospodarczej, dokonaj prognozy kształtowania się regionów wzrostu gospodarczego oraz regionów peryferyjnych Rosji w najbliższych 10 latach.

Rozdział 2

Charakterystyka podmiotów Federacji Rosyjskiej oraz rosyjskich przedsiębiorstw i osób prawnych

Teza: W Federacji Rosyjskiej najwięcej ludności czynnej zawodowo zamieszkuje Centralny Okręg Federalny, w którym jest zarejestrowanych najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych, prowadzących działalności gospodarczą w Rosji.

2.1. Charakterystyka podmiotów Federacji Rosyjskiej z podziałem na okręgi federalne

Federalna Służba Statystyki Państwowej opublikowała dane dotyczące ludności zamieszkującej poszczególne okręgi federalne na koniec 2018 r. z wyszczególnieniem jej liczby, liczebności poszczególnych płci, a także liczby ludności czynnej zawodowo oraz liczby osób bezrobotnych, zarejestrowanych w rosyjskich okręgach federalnych.

Najwięcej ludności czynnej zawodowo (21 880,1 tys. osób) zamieszkiwało najbardziej zaludniony okręg federalny, jakim jest Centralny Okręg Federalny, natomiast najmniej (5660,0 tys. osób) – Północnokaukaski Okręg Federalny (zob. tabela 13).

Najwyższa liczba osób bezrobotnych została zarejestrowana w Nadwołżańskim Okręgu Federalnym (664,7 tys. osób), a następnie w Centralnym Okręgu Federalnym (620,2 tys. osób) oraz w Syberyjskim Okręgu Federalnym (556,7 tys. osób). Najmniej bezrobotnych rosyjska Federalna Służba Statystyki Państwowej odnotowała w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym (271,8 tys. osób) oraz w Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym (294,6 tys. osób).

Według materiałów zgromadzonych przez rosyjską Federalną Służbę Statystyki Państwowej w stolicy Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. zamieszkiwało 6785,9 tys. kobiet i 5829,4 tys. mężczyzn, a w drugim pod względem liczby ludności podmiocie Centralnego Okręgu Federalnego – obwodzie moskiewskim – 4083,3 tys. kobiet i 3516,4 tys. mężczyzn.

Tabela 13. Liczba ludności, zamieszkującej poszczególne okręgi federalne, z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo oraz liczby osób bezrobotnych na koniec 2018 r. (w tys. osób)

Okręgi federalne	Ludność	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobotnych
		mężczyźni	kobiety		
Centralny Okręg Federalny	39 378,1	18 099,3	21 278,8	21 880,1	620,2
Północno-Zachodni Okręg Federalny	13 972,1	6 444,8	7 527,3	7 809,9	294,6
Południowy Okręg Federalny	16 454,5	7 643,6	8 810,9	9 010,9	458,8
Północnokaukaski Okręg Federalny	9 866,8	4 682,8	5 184,0	5 660,0	491,1
Nadwołżański Okręg Federalny	29 397,2	13 573,4	15 823,8	16 036,2	664,7
Uralski Okręg Federalny	12 350,1	5 756,7	6 593,4	6 849,5	300,6
Syberyjski Okręg Federalny	17 173,3	7 968,7	9 204,6	9 455,9	556,7
Dalekowschodni Okręg Federalny	8 188,6	3 927,1	4 261,5	4 659,2	271,8

Źródło: jak w tabeli 4.

Najwięcej ludności czynnej zawodowo zarejestrowano w Moskwie (7192,8 tys. osób), obwodzie moskiewskim (4332,4 tys. osób), obwodzie woroneskim (1276,8 tys. osób) oraz w obwodzie biełgorodzkiem (848,8 tys. osób), natomiast najmniej – w obwodzie kostromskim (336,1 tys. osób) oraz w obwodzie orłowskim (396,4 tys. osób) (zob. tabela 14).

Federalna Służba Statystyki Państwowej ujawniła, że na koniec 2018 r. największa liczba osób bezrobotnych została zarejestrowana w obwodzie moskiewskim (110,6 tys. osób), a następnie w takich podmiotach, wchodzących w skład Centralnego Okręgu Federalnego, jak: m. Moskwa (90,1 tys. osób), obwód woroneski (43,3 tys. osób), obwód jarosławski (36,4 tys. osób) oraz obwód włodzimierski (33,8 tys. osób). Najmniejsza liczba osób bezrobotnych, zamieszkująca terytorium Centralnego Okręgu Federalnego, została ujawniona w obwodzie kostromskim (14,3 tys. osób), a następnie w obwodzie orłowskim (18,2 tys. osób) oraz w obwodzie tambowskim (20,5 tys. osób).

Najwyższa stopa bezrobocia na koniec 2018 r. została odnotowana w takich podmiotach, wchodzących w skład Centralnego Okręgu Federalnego, jak: obwód jarosławski (5,5%), obwód smoleński (5,1%), obwód orłowski (4,9%) oraz obwód włodzimierski (4,7%), a najniższa – w Moskwie (1,2%) oraz w obwodzie moskiewskim (2,7%).

W drugim pod względem liczby ludności miastem Federacji Rosyjskiej, jakim jest Sankt Petersburg, na koniec 2018 r. zamieszkiwało 2946,0 tys. kobiet i 2427,9 tys. mężczyzn.

Pośród wszystkich podmiotów, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, najwięcej ludności czynnej zawodowo odnotowano w Sankt Petersburgu (3070,2 tys. osób) oraz w obwodzie leningradzkim (1043,6 tys. osób), a najmniej – w Nienieckim Okręgu Autonomicznym (24,6 tys. osób) (zob. tabela 15).

Tabela 14. Podmioty Centralnego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Centralnego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobotnych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Obwód biełgorodzki	1 547,4	714,3	833,1	848,8	32,6	3,9
Obwód briański	1 200,2	548,8	651,4	653,7	24,0	3,9
Obwód włodzimierski	1 365,8	619,2	746,6	730,4	33,8	4,7
Obwód woroneski	2 327,8	1 068,8	1 259,0	1 276,8	43,3	3,7
Obwód iwanowski	1 004,2	453,6	550,6	543,1	22,1	4,2
Obwód kałuski	1 009,4	467,4	542,0	549,1	21,4	3,9
Obwód kostromski	637,2	292,7	344,5	336,1	14,3	4,5
Obwód kurski	1 107,0	502,8	604,2	594,5	23,0	4,0
Obwód lipiecki	1 144,1	522,7	621,4	614,9	23,0	3,8
Obwód moskiewski	7 599,7	3 516,4	4 083,3	4 332,4	110,6	2,7
Obwód orłowski	739,5	333,7	405,8	396,4	18,2	4,9
Obwód riazański	1 114,1	508,8	605,3	594,6	22,0	4,2
Obwód smoleński	942,4	438,9	503,5	522,0	26,2	5,1
Obwód tambowski	1 016,0	467,6	548,4	544,2	20,5	4,1
Obwód twerski	1 269,6	578,8	690,8	674,8	27,9	4,1
Obwód tułski	1 478,8	669,7	809,1	799,3	30,6	3,9
Obwód jarosławski	1 259,6	565,7	693,9	676,2	36,4	5,5
M. Moskwa	12 615,3	5 829,4	6 785,9	7 192,8	90,1	1,2

Źródło: jak w tabeli 4.

Tabela 15. Podmioty Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobotnych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Republika Karelii	618,0	281,9	336,1	331,1	27,0	8,7
Republika Komi	830,2	391,8	438,4	468,4	32,0	7,3
Obwód archangielski	1 144,1	536,3	607,8	618,1	36,9	6,4
Nieniecki Okręg Autonomiczny	43,8	21,3	22,5	24,6	1,8	8,1
Obwód wołogodzki	1 167,7	538,2	629,5	625,8	29,3	5,1
Obwód kaliningradzki	1 002,2	470,9	531,3	565,9	24,8	4,7
Obwód leningradzki	1 847,9	865,7	982,2	1 043,6	39,8	4,1
Obwód murmański	748,1	359,6	388,5	438,4	29,0	6,8
Obwód nowogrodzki	600,3	271,0	329,3	312,5	13,0	4,2
Obwód pskowski	629,7	291,5	338,2	333,9	18,2	5,7
M. Sankt Petersburg	5 383,9	2 437,9	2 946,0	3 070,2	44,7	1,5

Źródło: jak w tabeli 4.

Według danych sporządzonych przez rosyjską Federalną Służbę Statystyki Państwowej na koniec 2018 r. największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w takich podmiotach, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak: m. Sankt Petersburg (44,7 tys. osób), obwód leningradzki (39,8 tys. osób) oraz obwód archangielski (36,9 tys. osób), a najmniej – w Nienieckim Okręgu Autonomicznym (1,8 tys. osób).

Najwyższa stopa bezrobocia została odnotowana na koniec 2018 r. w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak: Republika Karelii (8,7%), Nieniecki Okręg Autonomiczny (8,1%) oraz Republika Komi (7,3%), a najniższa – w Sankt Petersburgu (1,5%).

W trzecim mieście Federacji Rosyjskiej o znaczeniu federalnym – Sewastopolu – na koniec 2018 r. mieszkało 443,2 tys. osób, przy czym 234,4 tys. z nich to kobiety, a 208,8 tys. – mężczyźni.

Podmiotem Południowego Okręgu Federalnego, w którym rosyjska Federalna Służba Statystyki Państwowej odnotowała największą liczbę ludności czynnej zawodowo, były: Kraj Krasnodarski (3088,1 tys. osób), obwód rostowski (2327,6 tys. osób) oraz Republika Krymu (1018,5 tys. osób) (zob. tabela 16).

Tabela 16. Podmioty Południowego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Południowego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobot- nych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Republika Adygei	454,8	212,5	242,3	247,0	17,3	8,6
Republika Kałmucji	272,6	130,9	141,7	150,2	13,4	9,7
Republika Krymu	1 911,8	880,4	1 031,4	1 018,5	53,8	6,0
Kraj Krasnodarski	5 648,2	2 618,0	3 030,2	3 088,1	145,4	5,2
Obwód astrachański	1 014,1	478,3	535,8	556,5	38,6	7,5
Obwód wołgogradzki	2 507,5	1 161,9	1 345,6	1 376,7	71,9	5,6
Obwód rostowski	4 202,3	1 952,8	2 249,5	2 327,6	109,2	5,1
M. Sewastopol	443,2	208,8	234,4	246,3	9,3	4,2

Źródło: jak w tabeli 4.

Według danych opublikowanych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej, największa liczba osób bezrobotnych na koniec 2018 r. znajdowała się w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnodarski (145,4 tys. osób) oraz obwód rostowski (109,2 tys. osób), natomiast najmniej – w Sewastopolu (9,3 tys. osób).

Najwyższa stopa bezrobocia na koniec 2018 r. została odnotowana w Republice Kałmucji (9,7%), a następnie w Republice Adygei (8,6%) oraz w obwodzie astrachańskim (7,5%), natomiast najmniejsza – w Sewastopolu (4,2%).

Wśród podmiotów Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego najbardziej licznym jest Republika Dagestanu, w której z 3 086,1 tys. ludności 1 597,0 tys. stanowiły kobiety.

Największa liczba ludności czynnej zawodowo, zamieszkującej poszczególne podmioty Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, została odnotowana w Republice Dagestanu (1 846,1 tys. osób) oraz w Kraju Stawropolskim (1 570,4 tys. osób) (zob. tabela 17).

Tabela 17. Podmioty Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobotnych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Republika Dagestanu	3 086,1	1 489,1	1 597,0	1 846,1	160,0	11,6
Republika Inguszetii	497,4	226,2	271,2	289,5	66,4	26,3
Republika Kabardyjsko-Bałkarska	866,2	406,1	460,1	497,3	47,0	10,4
Republika Karaczajsko-Czerkieska	465,6	215,8	249,8	264,1	25,9	12,0
Republika Osetii Północnej – Alanii	699,3	323,9	375,4	385,8	36,5	10,3
Republika Czeceńska	1 457,0	718,0	739,0	806,8	86,3	13,7
Kraj Stawropolski	2 795,2	1 303,7	1 491,5	1 570,4	69,0	5,0

Źródło: jak w tabeli 4.

Opierając się na materiałach zgromadzonych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej, można stwierdzić, że na koniec 2018 r. największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak: Republika Dagestanu (160,0 tys. osób), Republika Czeceńska (86,3 tys. osób), Kraj Stawropolski (69,0 tys. osób) oraz Republika Inguszetii (66,4 tys. osób).

Najwyższa stopa bezrobocia została odnotowana w Republice Inguszetii (26,3%), a najniższa – w Kraju Stawropolskim (5,0%).

Według rosyjskiej Federalnej Służby Statystyki Państwowej w najbardziej zaludnionym podmiocie Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego – Republice Baszkortostanu – mieszkało 2 151,7 tys. kobiet i 1 899,3 tys. mężczyzn, a w nieco mniej licznej pod względem ludności Republice Tatarstanu – 2 092,1 tys. kobiet i 1 806,6 tys. mężczyzn.

Zarówno w Republice Baszkortostanu, jak i w Republice Tatarstanu odnotowano największą liczbę ludności czynnej zawodowo (odpowiednio 2225,2 tys. osób i 2151,3 tys. osób). Pozostałymi podmiotami Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zamieszkiwała znaczna liczba osób czynnych zawodowo, były: obwód niżnonowogrodzki (1750,8 tys. osób), obwód samarski (1748,1 tys. osób), Kraj Permski (1419,9 tys. osób) oraz obwód saratowski (1342,8 tys. osób) (zob. tabela 18).

Tabela 18. Podmioty Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobot- nych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Republika Baszkortostanu	4 051,0	1 899,3	2 151,7	2 225,2	96,0	4,9
Republika Mari El	680,4	317,6	362,8	367,5	16,6	5,0
Republika Mordowii	795,5	374,4	421,1	448,0	17,7	4,2
Republika Tatarstanu	3 898,7	1 806,6	2 092,1	2 151,3	67,7	3,3
Republika Udmurcka	1 507,4	694,3	813,1	813,5	37,8	4,8
Republika Czuwaska	1 223,4	572,5	650,9	673,0	31,2	5,0
Kraj Permski	2 610,8	1 199,7	1 411,1	1 419,9	67,8	5,4
Obwód kirowski	1 272,1	586,1	686,0	660,8	34,2	5,1
Obwód niżnonowogrodzki	3 214,6	1 460,4	1 754,2	1 750,8	73,1	4,2
Obwód orenburski	1 963,0	914,2	1 048,8	1 060,2	44,7	4,4
Obwód penzeński	1 318,1	602,8	715,3	708,3	30,4	4,4
Obwód samarski	3 183,0	1 456,3	1 726,7	1 748,1	63,8	3,7
Obwód saratowski	2 440,8	1 119,4	1 321,4	1 342,8	60,3	5,0
Obwód uljanowski	1 238,4	569,8	668,6	666,8	23,4	3,7

Źródło: jak w tabeli 4.

Pośród wszystkich podmiotów Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w Republice Baszkortostanu (96,0 tys. osób), a następnie w obwodzie niżnonowogrodzkim (73,1 tys. osób), Kraju Permskim (67,8 tys. osób) oraz Republice Tatarstanu (67,7 tys. osób). Podmiotami wchodzącymi w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najmniejszą liczbę osób bezrobotnych, były: Republika Mari El (16,6 tys. osób), Republika Mordowii (17,7 tys. osób) oraz obwód uljanowski (23,4 tys. osób).

Najwyższa stopa bezrobocia została zaobserwowana w Kraju Permskim (5,4%), w obwodzie kirowskim (5,1%) oraz w Republice Mari El, Republice Czuwaskiej i w obwodzie saratowskim (po 5,0%), natomiast najmniejsza – w Republice Tatarstanu (3,3%) oraz w obwodzie samarskim i w obwodzie uljanowskim (po 3,7%).

Z materiałów zgromadzonych przez rosyjską Federalną Służbę Statystyki Państwowej wynika, że w najbardziej licznych pod względem ludności podmiocie Uralskiego Okręgu Federalnego – obwodzie swierdłowskim – zamieszkiwało 2335,3 tys. kobiet i 1980,4 tys. mężczyzn. Obwód swierdłowski skupiał także największą liczbę ludności czynnej zawodowo (2337,8 tys. osób). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. odnotowano największą liczbę ludności czynnej zawodowo, były obwód tiumeński (2199,5 tys. osób) oraz obwód czelabiński (1888,1 tys. osób) (zob. tabela 19).

Tabela 19. Podmioty Uralskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Uralskiego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobot- nych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Obwód kurgański	834,7	384,3	450,4	424,1	30,6	8,0
Obwód swierdłowski	4 315,7	1 980,4	2 335,3	2 337,8	103,0	4,8
Obwód tiumeński	3 724,0	1 800,4	1 923,6	2 199,5	61,7	3,1
Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny –Jugra	1 663,8	809,8	854,0	1 003,7	22,7	2,5
Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny	541,5	268,7	272,8	344,4	6,6	2,1
Obwód czelabiński	3 475,7	1 591,6	1 884,1	1 888,1	105,3	5,6

Źródło: jak w tabeli 4.

Opierając się na danych ujawnionych przez rosyjską służbę statystyczną, można stwierdzić, że spośród wszystkich podmiotów Uralskiego Okręgu Federalnego najwyższą liczbą osób bezrobotnych cechował się obwód czelabiński (105,3 tys. osób), a najmniejszą – Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny (6,6 tys. osób). Najwyższa stopa bezrobocia została odnotowana w obwodzie kurgańskim (8,0%), a najniższa – w Jamalsko-Nienieckim Okręgu Autonomicznym (2,1%).

Spośród wszystkich podmiotów wchodzących w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego najbardziej zaludnionym jest Kraj Krasnojarski, w którym na koniec 2018 r. zamieszkiwało 1531,4 tys. kobiet i 1342,6 tys. mężczyzn. W Kraju Krasnojarskim odnotowano także największą liczbę ludności czynnej zawodowo (1629,3 tys. osób). Pozostałymi podmiotami Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których zamieszkiwała znaczna liczba osób czynnych zawodowo, były: obwód nowosybirski (1556,0 tys. osób), obwód kemerowski (1451,6 tys. osób) oraz obwód irkucki (1316,4 tys. osób) (zob. tabela 20).

Tabela 20. Podmioty Syberyjskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Syberyjskiego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobotnych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Republika Altaju	218,9	104,0	114,9	115,8	10,8	11,2
Republika Tuwy	324,4	155,3	169,1	174,5	18,8	14,8
Republika Chakasji	536,2	249,3	286,9	290,1	13,2	5,2
Kraj Altajski	2 332,8	1 077,5	1 255,3	1 239,4	70,3	6,1
Kraj Krasnojarski	2 874,0	1 342,6	1 531,4	1 629,3	73,3	4,9
Obwód irkucki	2 397,7	1 107,8	1 289,9	1 316,4	89,3	7,5
Obwód kemerowski	2 674,3	1 228,2	1 446,1	1 451,6	80,9	6,1
Obwód nowosybirski	2 793,4	1 300,1	1 493,3	1 556,0	96,2	6,7
Obwód omski	1 944,2	898,9	1 045,3	1 045,3	69,3	6,7
Obwód tomski	1 077,4	505,0	572,4	619,2	34,5	6,3

Źródło: jak w tabeli 4.

Według danych opublikowanych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej na koniec 2018 r. największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak: obwód nowosybirski (96,2 tys. osób), obwód irkucki (89,3 tys. osób) oraz obwód kemerowski (80,9 tys. osób), a najmniejsza – w Republice Altaju (10,8 tys. osób), Republice Chakasji (13,2 tys. osób) oraz w Republice Tuwy (18,8 tys. osób).

Najwyższa stopa bezrobocia została zaobserwowana w Republice Tuwy (14,8%), a najniższa – w Kraju Krasnojarskim (4,9%).

Według danych zgromadzonych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej w najbardziej zaludnionym podmiocie Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jakim jest Kraj Nadmorski, zamieszkiwało 992,5 tys. kobiet i 910,2 tys. mężczyzn. W podmiocie tym odnotowano także największą liczbę ludności czynnej zawodowo (1085,2 tys. osób) (zob. tabela 21).

Największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak: Kraj Nadmorski (55,9 tys. osób), Kraj Zabajkalski (55,4 tys. osób) oraz Republika Buriacji (42,2 tys. osób), a najmniejsza – w Czukockim Okręgu Autonomicznym (0,9 tys. osób).

Najwyższa stopa bezrobocia została ujawniona w Kraju Zabajkalskim (10,2%), a następnie w Republice Buriacji (9,3%) i w Żydowskim Obwodzie Autonomicznym (7,0%), natomiast najmniejsza – w Czukockim Okręgu Autonomicznym (3,1%), a następnie w Kraju Chabarowskim (3,8%) i w Kraju Kamczackim (4,9%).

Tabela 21. Podmioty Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.

Podmioty Dalekowschodniego Okręgu Federalnego	Ludność (w tys. osób)	W tym		Ludność czynna zawodowo	Liczba osób bezrobotnych	Stopa bezrobocia (w %)
		mężczyźni	kobiety			
Republika Buriacji	983,3	469,0	514,3	538,7	42,2	9,3
Republika Sachy (Jakucja)	967,0	469,4	497,6	557,5	34,7	6,9
Kraj Zabajkalski	1 065,8	511,0	554,8	600,0	54,5	10,2
Kraj Kamczacki	314,7	157,2	157,5	189,5	8,8	4,9
Kraj Nadmorski	1 902,7	910,2	992,5	1 085,2	55,9	5,4
Kraj Chabarowski	1 321,5	629,5	692,0	762,2	27,3	3,8
Obwód amurski	793,2	375,4	417,8	445,8	22,8	5,6
Obwód magadański	141,2	68,2	73,0	83,4	4,4	5,0
Obwód sachaliński	489,6	236,1	253,5	277,4	14,8	5,3
Żydowski Obwód Autonomiczny	159,9	75,9	84,0	88,9	5,6	7,0
Czukocki Okręg Autonomiczny	49,7	25,2	24,5	30,6	0,9	3,1

Źródło: jak w tabeli 4.

2.2. Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Rosji

Na koniec 2018 r. na terytorium Federacji Rosyjskiej prowadziło działalność gospodarczą 4 214 742 podmiotów stanowiących przedsiębiorstwa i osoby prawne. Najwięcej z nich (36%) było zarejestrowanych w Centralnym Okręgu Federalnym (1 518 510 podmiotów), a następnie w Nadwołżańskim Okręgu Federalnym (17,1%, tj. 721 250 podmiotów) i w Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym (12,9%, tj. 542 742 podmiotów) (zob. tabela 22).

W Centralnym Okręgu Federalnym najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych prowadziło działalność gospodarczą w Moskwie (56,2% wszystkich podmiotów, zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego – łącznie 854 131 przedsiębiorstw i osób prawnych). W stolicy Rosji prowadziło działalność gospodarczą 20,3% wszystkich przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Pozostałymi podmiotami Federacji Rosyjskiej, wchodzącymi w skład Centralnego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najwięcej przedsiębiorstw

i osób prawnych, były: obwód moskiewski (14,3% – 217 443 podmioty gospodarcze), obwód woroneski (3,5% – 53 495 podmiotów) oraz obwód jarosławski (2,7% – 40 996 podmiotów).

Tabela 22. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. w podziale na poszczególne okręgi federalne

Okręgi federalne	Liczba przedsiębiorstw i organizacji	Udział przedsiębiorstw i organizacji poszczególnych okręgów federalnych w ogólnej liczbie podmiotów (w %)
Federacja Rosyjska	4 214 742	100,0
Centralny Okręg Federalny	1 518 510	36,0
Północno-Zachodni Okręg Federalny	542 742	12,9
Południowy Okręg Federalny	337 265	8,0
Północnokaukaski Okręg Federalny	119 051	2,8
Nadwołżański Okręg Federalny	721 250	17,1
Uralski Okręg Federalny	331 220	7,9
Syberyjski Okręg Federalny	432 582	10,3
Dalekowschodni Okręg Federalny	212 122	5,0

Źródło: jak w tabeli 4, s. 574–575.

Można zatem stwierdzić, że w Moskwie i w obwodzie moskiewskim działalność gospodarczą prowadziło 70,6% wszystkich przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego.

Pośród podmiotów Federacji Rosyjskiej, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych było zarejestrowanych w Sankt Petersburgu (58,0%, tj. 314 917 podmiotów), w obwodzie kaliningradzkim (8,9%, tj. 48 050 podmiotów gospodarczych) oraz w obwodzie wołogodzkiem (7,3%, tj. 39 658 podmiotów).

Można zatem stwierdzić, że w Moskwie, Sankt Petersburgu i w obwodzie moskiewskim prowadziło działalność gospodarczą 32,9% wszystkich przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej.

W Południowym Okręgu Federalnym najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych zostało zarejestrowanych w Kraju Krasnodarskim (40,3%, tj. 135 825 podmiotów gospodarczych), obwodzie rostowskim (25,7%, tj. 86 543 podmioty) oraz w obwodzie wołgogradzkim (12,9%, tj. 43 364 podmioty).

W Północnokaukaskim Okręgu Federalnym największa liczba podmiotów, działających w formie przedsiębiorstw oraz osób prawnych działała w Kraju Stawropolskim (37,3%, tj. 44 438 podmiotów gospodarczych), a następnie w Republice Dagestanu (26,4%, tj. 31 420 podmiotów gospodarczych) i w Republice Kabardyjsko-Bałkarskiej (10,0%, tj. 11 848 przedsiębiorstw i osób prawnych).

Wśród podmiotów Federacji Rosyjskiej, wchodzących w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych zostało

zarejestrowanych w Republice Tatarstanu (16,3%), a następnie w obwodzie samarskim (14,7%) i w obwodzie niżnonowogrodzkim (12,3%). W Republice Tatarstanu na koniec 2018 r. zarejestrowano 117 334 podmioty gospodarcze, w obwodzie samarskim – 106 155, a w obwodzie niżnonowogrodzkim – 88 896 przedsiębiorstw i osób prawnych.

W Uralskim Okręgu Federalnym najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych – 139 633 podmioty – zostało zarejestrowanych w obwodzie swierdłowskim. Pozostałymi podmiotami Federacji Rosyjskiej, wchodzącymi w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, w których prowadziło działalność gospodarczą najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych, były: obwód czelabiński (89 244 podmioty, stanowiące 26,9% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego) oraz obwód tiumeński (87 849 podmiotów, stanowiących 26,5% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych, prowadzących działalność w tym okręgu federalnym).

Wśród podmiotów Federacji Rosyjskiej, wchodzących w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych (26,3%) zostało zarejestrowanych w obwodzie nowosybirskim (113 969 podmiotów gospodarczych). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. prowadziła działalność gospodarczą największa liczba przedsiębiorstw i osób prawnych, były: Kraj Krasnojarski (74 239 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 17,2% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Syberyjskim Okręgu Federalnym) oraz obwód irkucki (59 557 podmiotów gospodarczych, które stanowiły 13,8% zarejestrowanych w tym okręgu federalnym przedsiębiorstw i osób prawnych).

W Dalekowschodnim Okręgu Federalnym najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych (62 323 podmioty gospodarcze) zostało zarejestrowanych w Kraju Nadmorskim (29,4% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego). Pozostałymi podmiotami Federacji Rosyjskiej, wchodzącymi w skład Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych, były: Kraj Chabarowski (40 478 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 19,1% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego) oraz Republika Sachy (Jakucja) (25 129 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 11,8% przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w tym okręgu federalnym).

2.3. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na rodzaj działalności gospodarczej

Najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. (30,4%), prowadziło działalność gospodarczą w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (1 280 152 podmioty gospodarcze). Pozostałymi rodzajami działalności gospodarczej, którymi zajmowała się znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej, były: budownictwo (474 910 podmiotów, co stanowiło 11,3% ogółu rosyjskich przedsiębiorstw i osób prawnych), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (354 995 przedsiębiorstw i osób prawnych – 8,4% podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (334 387 podmiotów, co stanowiło 7,9% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w Rosji) (zob. tabela 23).

Tabela 23. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Federacji Rosyjskiej z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Federacji Rosyjskiej	4 214 742	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	115 405	2,7
Wydobywanie kopalin użytecznych	17 161	0,4
Przetwórstwo przemysłowe	309 846	7,4
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	22 520	0,5
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	26 123	0,6
Budownictwo	474 910	11,3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	1 280 152	30,4
Transport i gospodarka magazynowa	246 052	5,8
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	96 432	2,3
Działalność w sferze informacji i łączności	126 395	3,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	73 758	1,8
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	334 387	7,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	354 995	8,4

1	2	3
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	165 044	3,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	91 359	2,2
Edukacja	132 128	3,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	82 950	2,0
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	77 741	1,8
Świadczenie innych rodzajów usług	185 633	4,5

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

W Centralnym Okręgu Federalnym najwięcej podmiotów, zarejestrowanych jako przedsiębiorstwa i osoby prawne, prowadziło działalność gospodarczą w sferze handlu hurtowego i detalicznego, jak również naprawy pojazdów samochodowych i motocykli – 509 022 podmioty gospodarcze, co stanowiło 33,5% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego.

Pozostałymi branżami, w których prowadziła działalność znaczna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego, były: budownictwo – 1 667 757 przedsiębiorstw i osób prawnych (11,0% ogółu podmiotów gospodarczych tego okręgu federalnego) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 151 518 przedsiębiorstw i osób prawnych (10,0% ogółu podmiotów zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego) (zob. tabela 24).

Tabela 24. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Centralnym Okręgu Federalnym	1 518 510	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	26 957	1,8
Wydobywanie kopalin użytecznych	3 420	0,2
Przetwórstwo przemysłowe	106 246	7,0
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	5 966	0,4
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	7 857	0,5
Budownictwo	166 757	11,0

Tabela 24 (cd.)

1	2	3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	509 022	33,5
Transport i gospodarka magazynowa	77 369	5,1
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	32 275	2,1
Działalność w sferze informacji i łączności	58 866	3,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	31 466	2,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	114 590	7,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	151 518	10,0
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	64 817	4,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	19 661	1,3
Edukacja	32 138	2,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	24 511	1,6
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	26 859	1,8
Świadczenie innych rodzajów usług	58 038	3,8

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

Na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. działalność gospodarczą prowadziły 542 742 podmioty gospodarcze. Większość z nich działała w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli – 162 497 przedsiębiorstw i osób prawnych, co stanowiło 30,0% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego.

Znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych, prowadzących działalność gospodarczą w Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym – 46 892 podmioty – była związana ze sferą obsługi rynku nieruchomości (8,7% przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium tego okręgu federalnego) oraz ze sferą działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 45 280 podmiotów, co stanowiło 8,3% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego (zob. tabela 25).

Tabela 25. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym	542 742	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	10 537	1,9

1	2	3
Wydobywanie kopalin użytecznych	1 514	0,3
Przetwórstwo przemysłowe	41 906	7,7
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	2 382	0,4
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	2 893	0,5
Budownictwo	67 780	12,5
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	162 497	30,0
Transport i gospodarka magazynowa	38 214	7,1
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	14 926	2,8
Działalność w sferze informacji i łączności	16 358	3,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8 055	1,5
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	46 892	8,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	45 280	8,3
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	23 425	4,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	7 518	1,4
Edukacja	11 851	2,2
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	9 201	1,7
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	9 703	1,8
Świadczenie innych rodzajów usług	21 060	3,9

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

W Południowym Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 337 265 przedsiębiorstw i osób prawnych. Większość z podmiotów, prowadzących działalność gospodarczą w tym okręgu federalnym, zajmowała się handlem hurtowym i detalicznym, jak również naprawą pojazdów samochodowych i motocykli – 93 192 podmioty, co stanowiło 27,6% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego.

Pozostałymi branżami, w których prowadziła działalność gospodarczą znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego, były: budownictwo (37 601 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 11,1% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych tego okręgu federalnego) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (29 453 podmioty – 8,7% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego) (zob. tabela 26).

Tabela 26. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Południowego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Południowym Okręgu Federalnym	337 265	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	12 538	3,7
Wydobywanie kopalin użytecznych	1 368	0,4
Przetwórstwo przemysłowe	23 287	6,9
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	1 655	0,5
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	3 009	0,9
Budownictwo	37 601	11,1
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	93 192	27,6
Transport i gospodarka magazynowa	17 787	5,3
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	11 786	3,5
Działalność w sferze informacji i łączności	7 609	2,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5 071	1,5
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	29 453	8,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	24 978	7,4
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	12 000	3,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	10 202	3,0
Edukacja	13 135	3,9
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	8 305	2,5
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	6 491	1,9
Świadczenie innych rodzajów usług	17 746	5,3

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

Na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 119 051 przedsiębiorstw i osób prawnych. Większość z nich – podobnie jak w pozostałych okręgach federalnych – prowadziła działalność gospodarczą w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (26 392 podmioty gospodarcze) (22,2% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego). Znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych – 13 489 podmiotów – prowadziła działalność gospodarczą w sferze budownictwa (11,3% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego).

W porównaniu z innymi rosyjskimi okręgami federalnymi w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym zauważyć można wysoki odsetek działalności kwalifikowanej do kategorii „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb” (12 986 podmiotów, co stanowiło 10,9% ogółu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego) (zob. tabela 27).

Tabela 27. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym	119 051	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	12 986	10,9
Wydobywanie kopalin użytecznych	655	0,6
Przetwórstwo przemysłowe	8 418	7,1
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	709	0,6
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	877	0,7
Budownictwo	13 489	11,3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	26 392	22,2
Transport i gospodarka magazynowa	3 600	3,0
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	2 335	2,0
Działalność w sferze informacji i łączności	2 531	2,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 929	1,6
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	6 214	5,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6 556	5,5
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	3 130	2,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	5 734	4,8
Edukacja	8 789	7,4
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	4 042	3,4
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	2 948	2,5
Świadczenie innych rodzajów usług	7 684	6,5

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, zarejestrowane na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, najczęściej prowadziły swoją działalność gospodarczą w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów

samochodowych i motocykli – 205 061 pomiotów gospodarczych z 721 250 zarejestrowanych przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, co stanowiło 28,4% ogółu jednostek gospodarczych tego okręgu federalnego.

Znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych, które były zarejestrowane na koniec 2018 r. na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, prowadziło swoją działalność gospodarczą w sektorze budownictwa (82 026 jednostek, co stanowiło 11,4% przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w tym okręgu federalnym). Ponadto liczną grupę przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, stanowiły podmioty gospodarcze prowadzące swoją działalność w sferze przetwórstwa przemysłowego (59 990 – 8,3% przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Nadwołżańskim Okręgu Federalnym) oraz obsługi rynku nieruchomości (59 641 podmiotów, co stanowiło 8,2% jednostek gospodarczych funkcjonujących w tym okręgu federalnym) (zob. tabela 28).

Tabela 28. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Nadwołżańskim Okręgu Federalnym	721 250	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	20 603	2,9
Wydobywanie kopalin użytecznych	2 995	0,4
Przetwórstwo przemysłowe	59 990	8,3
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	4 458	0,6
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	5 298	0,7
Budownictwo	82 026	11,4
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	205 061	28,4
Transport i gospodarka magazynowa	41 161	5,7
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	14 941	2,0
Działalność w sferze informacji i łączności	17 519	2,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11 941	1,6
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	59 641	8,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	54 080	7,5
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	25 735	3,6

1	2	3
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	21 420	3,0
Edukacja	29 146	4,0
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	16 062	2,1
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	12 945	1,7
Świadczenie innych rodzajów usług	36 046	5,0

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

Na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych prowadziło swoją działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli – 100 355 jednostek gospodarczych, co stanowiło 30,3% podmiotów zarejestrowanych w tym okręgu federalnym.

Pozostałymi branżami, w których znacząca liczba przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego prowadziła działalność gospodarczą, były: budownictwo (39 370 jednostek gospodarczych – 11,9%), przetwórstwo przemysłowe (26 536 podmiotów) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (26 226) (po 8,0%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (26 026 podmiotów gospodarczych – 7,9%) (zob. tabela 29).

Tabela 29. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Uralskim Okręgu Federalnym	331 220	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	7 090	2,1
Wydobywanie kopalin użytecznych	2 024	0,6
Przetwórstwo przemysłowe	26 536	8,0
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	2 266	0,7
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	2 120	0,6
Budownictwo	39 370	11,9
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	100 355	30,3
Transport i gospodarka magazynowa	22 140	6,7

Tabela 29 (cd.)

1	2	3
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	6 880	2,1
Działalność w sferze informacji i łączności	8 369	2,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4 691	1,4
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	26 226	8,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	26 026	7,9
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	12 767	3,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	6 766	2,0
Edukacja	11 125	3,4
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	6 719	2,0
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	5 739	1,7
Świadczenie innych rodzajów usług	13 724	4,2

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

Na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. były zarejestrowane 432 582 przedsiębiorstwa i osoby prawne. Najwięcej podmiotów gospodarczych – podobnie jak w pozostałych okręgach federalnych – prowadziło swoją działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (129 261 przedsiębiorstw i osób prawnych, co stanowiło 30,0% ogółu jednostek gospodarczych tego rodzaju, zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego).

Pozostałymi sektorami, w których na koniec 2018 r. znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego, były: budownictwo (44 599 jednostek – 10,3%) oraz sektor obsługi rynku nieruchomości (35 712 podmiotów gospodarczych – 8,3%) (zob. tabela 30).

Tabela 30. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Syberyjskim Okręgu Federalnym	432 582	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	13 725	3,2
Wydobywanie kopalin użytecznych	2 044	0,5
Przetwórstwo przemysłowe	32 607	7,5
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	3 174	0,7

1	2	3
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	2 658	0,6
Budownictwo	44 599	10,3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	129 598	30,0
Transport i gospodarka magazynowa	28 261	6,5
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	8 287	1,9
Działalność w sferze informacji i łączności	10 615	2,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7 178	1,7
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	35 712	8,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	32 134	7,4
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	15 755	3,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	11 961	2,8
Edukacja	16 540	3,8
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	9 464	2,2
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	8 133	1,9
Świadczenie innych rodzajów usług	20 081	4,6

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

Na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 212 122 przedsiębiorstw i osób prawnych. Większość z nich (25,5%) prowadziła swoją działalność gospodarczą w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (54 035 podmiotów).

Pozostałymi branżami, w których znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadziła działalność gospodarczą, były: budownictwo (11,0%) oraz transport i gospodarka magazynowa (8,3%) (zob. tabela 31).

Tabela 31. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych	Udział procentowy (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym	212 122	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	10 969	5,2
Wydobywanie kopalin użytecznych	3 141	1,5

Tabela 31 (cd.)

1	2	3
Przetwórstwo przemysłowe	10 856	5,1
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	1 910	0,9
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	1 411	0,7
Budownictwo	23 288	11,0
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	54 035	25,5
Transport i gospodarka magazynowa	17 520	8,3
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	5 002	2,4
Działalność w sferze informacji i łączności	4 528	2,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3 427	1,6
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	15 659	7,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14 423	6,8
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	7 415	3,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	8 097	3,8
Edukacja	9 404	4,4
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	4 646	2,2
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	4 923	2,3
Świadczenie innych rodzajów usług	11 254	5,3

Źródło: jak w tabeli 4, s. 576–579.

Podsumowując, można stwierdzić, że spośród wszystkich podmiotów, wchodzących w skład poszczególnych okręgów federalnych, najwięcej z nich prowadziło działalność gospodarczą w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli.

Spośród wszystkich podmiotów Federacji Rosyjskiej najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb było zarejestrowanych w obwodzie moskiewskim (5633 podmioty gospodarcze tego rodzaju), a następnie w Kraju Stawropolskim (5218 jednostek gospodarczych) oraz w Kraju Krasnodarskim (4481 przedsiębiorstw i osób prawnych).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się wydobywaniem kopalin użytecznych były najczęściej rejestrowane w Moskwie (1723 podmioty gospodarcze), a następnie w obwodzie tiumeńskim (996 jednostek gospodarczych) oraz w Republice Sachy (Jakucja) (599 przedsiębiorstw i osób prawnych).

Przetwórstwo przemysłowe dominowało jako sfera rejestrowanej działalności gospodarczej w Moskwie (45 848 przedsiębiorstw i osób prawnych

zarejestrowanych na koniec 2018 r.), a następnie w Sankt Petersburgu (24 251 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie moskiewskim (20 129 podmiotów działających w tej branży).

Podmiotami Federacji Rosyjskiej, w których działało najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych zajmujących się zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i parę wodną, a także chłodzeniem powietrza, były: m. Moskwa (1796 jednostek gospodarczych), obwód moskiewski (1376 podmiotów gospodarczych) oraz m. Sankt Petersburg (830 przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w tej branży na koniec 2018 r.).

Dostawą wody, a także odprowadzaniem wody, organizacją zbiórki i utylizacją odpadów oraz działalnością związaną z likwidacją zanieczyszczeń zajmowały się przede wszystkim przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w Moskwie (2606 podmiotów gospodarczych), obwodzie moskiewskim (1485 jednostek gospodarczych) oraz w Sankt Petersburgu (1117 przedsiębiorstw i osób prawnych działających w tej branży).

W sektorze budownictwa najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych zostało zarejestrowanych na koniec 2018 r. w Moskwie (96 557 podmiotów gospodarczych), Sankt Petersburgu (41 582 jednostki gospodarcze) oraz w obwodzie moskiewskim (22 005 przedsiębiorstw i osób prawnych działających w tej branży).

Handel hurtowy i detaliczny, a także naprawa pojazdów samochodowych i motocykli były najczęściej wykazywanym rodzajem działalności przez przedsiębiorstwa i osoby prawne działające w Moskwie (322 267 jednostek gospodarczych), Sankt Petersburgu (105 280 podmiotów gospodarczych) oraz w obwodzie moskiewskim (58 898 przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych działających w sektorze transportu i gospodarki magazynowej zostało zarejestrowanych na koniec 2018 r. w Moskwie (41 048 podmiotów gospodarczych), Sankt Petersburgu (21 081 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie moskiewskim (12 395 przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w tym sektorze).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego dominowała w takich podmiotach Federacji Rosyjskiej, jak m. Moskwa (18 036 przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w tej branży), a następnie m. Sankt Petersburg (8948 jednostek gospodarczych) oraz Kraj Krasnodarski (5482 podmioty gospodarcze).

Działalność w sferze informacji i łączności była domeną przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w takich podmiotach Federacji Rosyjskiej, jak m. Moskwa (43 171 jednostek gospodarczych), a następnie m. Sankt Petersburg (11 508 podmiotów gospodarczych) oraz obwód moskiewski (5324 przedsiębiorstwa i osoby prawne działające w tej branży).

Najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r. w sektorze działalności finansowej i ubezpieczeniowej prowadziło swoją działalność w Moskwie (22 438 podmiotów gospodarczych), a następnie w Sankt

Petersburgu (4934 jednostki gospodarcze) oraz w obwodzie moskiewskim (3018 przedsiębiorstw i osób prawnych działających w tej branży).

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości dominowała w takich podmiotach Federacji Rosyjskiej, jak m. Moskwa (45 746 przedsiębiorstw i osób prawnych), obwód moskiewski (31 916 podmiotów gospodarczych) oraz m. Sankt Petersburg (22 562 jednostki prowadzące działalność gospodarczą w tej branży).

Działalnością profesjonalną, naukową i techniczną zajmowały się przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane przede wszystkim w Moskwie (106 752 jednostki gospodarcze), a następnie w Sankt Petersburgu (30 863 podmioty gospodarcze) oraz w obwodzie moskiewskim (15 536 przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w tej branży).

Podmiotami Federacji Rosyjskiej, w których najczęściej rejestrowano działalność administracyjną i towarzyszące jej usługi dodatkowe, były: m. Moskwa (42 559 przedsiębiorstw i osób prawnych), m. Sankt Petersburg (15 762 jednostki gospodarcze) oraz obwód moskiewski (8418 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w tej branży).

Działalność związana z administracją publiczną i obroną narodową, a także z zabezpieczeniem społecznym dominowała w takich podmiotach Federacji Rosyjskiej, jak: Republika Tatarstanu (3457 przedsiębiorstw i osób prawnych), Kraj Krasnodarski (3106 jednostek gospodarczych) oraz Republika Baszkortostanu (2927 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w tej branży).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się edukacją były najczęściej rejestrowane w takich podmiotach Federacji Rosyjskiej, jak m. Moskwa (7657 jednostek gospodarczych), obwód moskiewski (6018 podmiotów gospodarczych) oraz Republika Tatarstanu (4939 przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Działalnością w sferze ochrony zdrowia oraz usług socjalnych zajmowały się najczęściej przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w Moskwie (10 917 podmiotów gospodarczych), a następnie w Sankt Petersburgu (4714 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie moskiewskim (4348 przedsiębiorstw i osób prawnych działających w tej branży).

Najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych, które na koniec 2018 r. zarejestrowały swoją działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki, odnotowano w Moskwie (12 863 podmioty gospodarcze), a następnie w Sankt Petersburgu (5038 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie moskiewskim (4290 przedsiębiorstw i osób prawnych, prowadzących działalność gospodarczą w tej branży).

Podsumowanie

Federacja Rosyjska zajmuje dziewiąte miejsce na świecie pod względem liczby ludności. Najwięcej ludności czynnej zawodowo zamieszkuje najbardziej zaludniony okręg, jakim jest Centralny Okręg Federalny.

Rosja posiada wiele rozwiniętych sektorów gospodarki. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy przemysł naftowy, gazowy, maszynowy, metalurgiczny, a także przemysł spożywczy i rolnictwo.

Rosyjska gospodarka w ostatnich latach przeszła istotną transformację, która wiąże się z realizacją rządowej strategii jej modernizacji. Działania podjęte przez władze Federacji Rosyjskiej miały na celu rozwój gałęzi nowych technologii oraz zmianę klimatu inwestycyjnego w Rosji.

Pytania

Pytanie 1.

W którym podmiocie Federacji Rosyjskiej odnotowano najwięcej ludności czynnej zawodowo?

Pytanie 2.

W którym podmiocie Federacji Rosyjskiej występuje najwyższa stopa bezrobocia?

Pytanie 3.

Jaki rodzaj działalności gospodarczej przeważa w poszczególnych okręgach Federacji Rosyjskiej?

Pytanie 4.

Jaka branża w Rosji skupia najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych?

Zadania

Zadanie 1.

Scharakteryzuj cechy ludności Federacji Rosyjskiej. Porównaj wybrane informacje z danymi dla Polski.

Zadanie 2.

Oceń sytuację na rynku pracy w Rosji z punktu widzenia zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych okręgach federalnych.

Rozdział 3

Formy prawno-organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej

Teza: Formy prawno-organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej w Rosji są unormowane w Kodeksie cywilnym Federacji Rosyjskiej, a większość osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej stanowią organizacje komercyjne.

3.1. Formy prawno-organizacyjne

Kodeks cywilny Federacji Rosyjskiej¹ dzieli osoby prawne na organizacje komercyjne i organizacje niekomercyjne.

Celem działania organizacji komercyjnych, prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej, jest osiągnięcie zysku. W art. 50 ust. 2 Kodeksu cywilnego Federacji Rosyjskiej wymienione zostały następujące rodzaje organizacji komercyjnych:

- spółki osobowe,
- spółki kapitałowe,
- spółdzielnie produkcyjne oraz
- przedsiębiorstwa unitarne.

Do spółek osobowych zaliczane są spółki jawne oraz spółki komandytowe. Wśród spółek kapitałowych wyróżniane są spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z uzupełniającą odpowiedzialnością oraz spółki akcyjne, które dzielone są na otwarte i zamknięte spółki akcyjne. Głównym celem ich działalności jest przede wszystkim wypracowanie zysku, który – zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 50 ust. 1 Kodeksu cywilnego Federacji Rosyjskiej – może być dzielony między uczestników tych spółek.

1 Гражданский кодекс Российской Федерации, часть первая от 30 ноября 1994 г. № 51-ФЗ, часть вторая от 26 января 1996 г. № 14-ФЗ, часть третья от 26 ноября 2001 г. № 146-ФЗ и часть четвертая от 18 декабря 2006 г. № 230-ФЗ.

Zupełnie odmiennym tworem prawnym są przedsiębiorstwa unitarne, do których należą państwowe przedsiębiorstwa unitarne oraz municypalne (komunalne) przedsiębiorstwa unitarne. Podstawą ich funkcjonowania jest Ustawa Federalna z dnia 14 listopada 2002 r. Nr 161 „O państwowych i municypalnych przedsiębiorstwach unitarnych”². Główną cechą przedsiębiorstw unitarnych jest to, że nie są one właścicielami majątku, który jest przez nie wykorzystywany w toku prowadzonej działalności gospodarczej, a majątek ten należy do odpowiednich organów państwowych.

Według materiałów zgromadzonych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej, na koniec 2018 r. na terytorium Federacji Rosyjskiej były zarejestrowane 4 414 742 przedsiębiorstwa i osoby prawne. Większość z nich (3 485 972 podmioty gospodarcze) stanowiły organizacje komercyjne (zob. tabela 32).

Tabela 32. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej	4 414 742
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	3 485 972
a) Przedsiębiorstwa unitarne	14 959
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	3 440 447
– Spółki akcyjne	74 779
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	631 145
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	84 140
Fundacje	22 265
Instytucje	237 057

Źródło: jak w tabeli 4, s. 580–581.

W Centralnym Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 1 518 510 przedsiębiorstw i osób prawnych, a większość z nich stanowiły organizacje komercyjne (1 316 582 podmioty gospodarcze).

Na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego funkcjonowało 1 306 696 spółek osobowych i spółek kapitałowych, w tym 36 099 z nich stanowiły spółki akcyjne.

Na koniec 2018 r. w Centralnym Okręgu Federalnym było zarejestrowanych 172 160 osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi. Wśród nich wyodrębnić należy 20 502 spółdzielnie spożywców, 9909 fundacji oraz 53 641 instytucji (zob. tabela 33).

2 Федеральный закон „О государственных и муниципальных унитарных предприятиях” от 14.11.2002 № 161-ФЗ.

Tabela 33. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego	1 518 510	36,0
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	1 316 582	37,8
a) Przedsiębiorstwa unitarne	3 245	21,7
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	1 306 696	38,0
– Spółki akcyjne	36 099	48,3
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	172 160	27,3
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	20 502	24,4
Fundacje	9 909	44,5
Instytucje	53 641	22,6

Źródło: jak w tabeli 4, s. 580.

Podmiotami Centralnego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najwięcej osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi, były: m. Moskwa (796 463 jednostki gospodarcze tego rodzaju), obwód moskiewski (173 711 podmioty gospodarcze) oraz obwód woroneski (44 176 osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi).

Przedsiębiorstwa unitarne dominowały w takich podmiotach, wchodzących w skład Centralnego Okręgu Federalnego, jak: obwód moskiewski (532 jednostki), m. Moskwa (430 przedsiębiorstw tego rodzaju) oraz obwód twerski (317 przedsiębiorstw unitarnych).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe były najczęściej rejestrowanymi formami prawno-organizacyjnymi przedsiębiorstw w Moskwie, gdzie na koniec 2018 r. zostały zarejestrowane 795 333 spółki osobowe i kapitałowe. Pozostałymi podmiotami Centralnego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano znaczącą liczbę spółek osobowych i spółek osobowych, były: obwód moskiewski (171 608 przedsiębiorstw działających pod tą formą prawno-organizacyjną przedsiębiorstwa) oraz obwód woroneski (43 845 podmiotów gospodarczych tego rodzaju). Znacząca różnica widoczna jest także w przypadku przedsiębiorstw rejestrowanych w formie spółek akcyjnych – o ile w Moskwie zarejestrowanych zostało 235 546 przedsiębiorstw działających jako spółki akcyjne, to w obwodzie moskiewskim i obwodzie jarosławskim było ich już o wiele mniej (odpowiednio, 4540 i 809).

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi były najczęściej rejestrowane w Moskwie, w której na koniec 2018 r. funkcjonowało 45 621 organizacji

niekomercyjnych. Nieznacznie mniejsza liczba tego typu jednostek gospodarczych została zarejestrowana w obwodzie moskiewskim (39 900 organizacji niekomercyjnych), a następnie w obwodzie woroneskim (7742 osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi).

Spółdzielnie spożywców (konsumenckie) były najczęściej zakładane w takich podmiotach, wchodzących w skład Centralnego Okręgu Federalnego, jak obwód moskiewski (5928 spółdzielni) oraz m. Moskwa (5198 spółdzielni), a także obwód lipiecki (1045 spółdzielni tego rodzaju). Fundacje były najczęściej rejestrowane w Moskwie (6839 podmiotów tego rodzaju), a następnie w obwodzie moskiewskim (1368 fundacji) i w obwodzie woroneskim (200 fundacji). Instytucje dominowały w obwodzie moskiewskim (8912 podmiotów), Moskwie (6731 podmiotów) oraz w obwodzie woroneskim (3647 instytucji zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

W Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 542 742 przedsiębiorstw i osób prawnych, co stanowiło 12,9% ogółu jednostek gospodarczych tego rodzaju, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Spośród 469 089 osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi zarejestrowanymi na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, 465 539 z nich stanowiły spółki osobowe i kapitałowe.

Na koniec 2018 r. w Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym było zarejestrowanych 64 867 osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi. Wśród nich wyodrębnić należy 9779 spółdzielni spożywców, 2384 fundacje oraz 19 974 instytucje (zob. tabela 34).

Tabela 34. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego	542 742	12,9
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	469 089	13,5
a) Przedsiębiorstwa unitarne	1 355	9,1
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	465 539	13,5
– Spółki akcyjne	9 419	12,6
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	64 867	10,3
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	9 779	11,6
Fundacje	2 384	10,7
Instytucje	19 974	8,4

Źródło: jak w tabeli 4, s. 580.

W Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym najwięcej osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi zostało zarejestrowanych w Sankt Petersburgu (293 525 podmiotów), a następnie w obwodzie kaliningradzkim (42 529 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie wołogodzki (31 166 osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi).

Przedsiębiorstwa unitarne dominowały w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak obwód leningradzki (252 jednostki), a następnie obwód kaliningradzki (219 podmiotów) i obwód archangielski (149 przedsiębiorstw unitarnych).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe rejestrowano najczęściej w Sankt Petersburgu (293 081 podmiotów gospodarczych). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano znaczącą liczbę spółek osobowych i spółek kapitałowych, były: obwód kaliningradzki (42 080 spółek osobowych i kapitałowych) oraz obwód wołogodzki (30 673 spółki tego rodzaju).

Podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których rejestrowano najczęściej spółki akcyjne, był Sankt Petersburg (5983 podmioty), a następnie obwód leningradzki (888 jednostek gospodarczych) oraz obwód kaliningradzki (586 spółek akcyjnych).

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi były najczęściej rejestrowane w takich podmiotach wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg, w którym pod koniec 2018 r. zarejestrowano 18 769 jednostek tego rodzaju. Pozostałymi podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najwięcej osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi, były obwód leningradzki, w którym swoją działalność prowadziło 9379 jednostek tego rodzaju, oraz obwód wołogodzki, w którym zarejestrowanych zostało 7240 osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi.

Spółdzielnie spożywców (konsumenckie) były najczęściej rejestrowane w takich podmiotach, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak Sankt Petersburg (2624 spółdzielnie prowadzące działalność na koniec 2018 r.), obwód wołogodzki (7240 spółdzielni) oraz Republika Karelii (5024 spółdzielnie). Fundacje były najczęściej rejestrowane w Sankt Petersburgu (1480 podmiotów), obwodzie kaliningradzkim (177 podmiotów) oraz w obwodzie leningradzkim (173 fundacje zarejestrowane na koniec 2018 r.). Instytucje rejestrowano najczęściej w Sankt Petersburgu (4755 podmiotów), obwodzie wołogodzki (2304 podmioty) oraz w obwodzie leningradzkim (2200 instytucji zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

W Południowym Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. zarejestrowanych było 337 265 przedsiębiorstw i osób prawnych, przy czym 264 774 z nich stanowiły osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi. Większość z tych podmiotów gospodarczych (260 201 jednostek) stanowiły spółki osobowe i spółki kapitałowe (zob. tabela 35).

Tabela 35. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego	337 265	8,0
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	264 774	7,6
a) Przedsiębiorstwa unitarne	1 794	12,0
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	260 201	7,6
– Spółki akcyjne	4 679	6,3
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	64 090	10,2
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	7 951	9,4
Fundacje	1 321	5,9
Instytucje	25 497	10,8

Źródło: jak w tabeli 4, s. 580.

Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi były najczęściej rejestrowane w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnodarski, w którym na koniec 2018 r. zarejestrowano 112 750 tego typu jednostek gospodarczych, a następnie w obwodzie rostowskim (68 220 osób prawnych) oraz w obwodzie wołgogradzkim (31 676 osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa unitarne były najczęściej wybieraną formą prawno-organizacyjną prowadzonej działalności gospodarczej w takich podmiotach, wchodzących w skład Południowego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnodarski, w którym na koniec 2018 r. zarejestrowano 481 tego rodzaju przedsiębiorstw, Republika Krymu (362 przedsiębiorstwa) oraz obwód rostowski (360 przedsiębiorstw unitarnych).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe stanowiły najczęściej rejestrowaną formę prawno-organizacyjną prowadzonej działalności gospodarczej w Kraju Krasnodarskim, w którym na koniec 2018 r. zarejestrowano 111 660 spółek tego rodzaju. Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Południowego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano najwięcej spółek osobowych i kapitałowych, były: obwód rostowski (67 208 spółek tego rodzaju) oraz obwód wołgogradzki (31 085 spółek).

Spółki akcyjne były najczęściej rejestrowane w Kraju Krasnodarskim, w którym na koniec 2018 r. zarejestrowano 1953 tego rodzaju spółki, a następnie w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak obwód rostowski (1392 spółki) oraz obwód wołgogradzki (585 spółek akcyjnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi najczęściej prowadziły swoją działalność w Kraju Krasnodarskim, w którym na koniec 2018 r. zarejestrowanych zostało 20 271 tego typu jednostek. Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Południowego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najwięcej osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi, były obwód rostowski (15 526 jednostek) oraz obwód wołgogradzki (10 193 jednostki tego rodzaju).

Spółdzielnie spożywców (konsumenckie) były najczęściej rejestrowaną formą prowadzenia działalności gospodarczej w Kraju Krasnodarskim, w którym na koniec 2018 r. zarejestrowano 2731 jednostek tego rodzaju, a następnie w obwodzie rostowskim (1733 spółdzielnie) i w Republice Krymu (1636 spółdzielnie tego rodzaju). Fundacje tworzone najczęściej w obwodzie rostowskim (418 podmiotów), Kraju Krasnodarskim (333 podmioty) oraz w obwodzie wołgogradzkim (203 podmioty). Najwięcej instytucji działało pod koniec 2018 r. w Kraju Krasnodarskim (8180 podmiotów), obwodzie rostowskim (6375 podmiotów) oraz w obwodzie wołgogradzkim (4433 podmioty).

W Północnokaukaskim Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 119 051 przedsiębiorstw i osób prawnych, co stanowiło jedynie 2,8% ogółu podmiotów gospodarczych tego rodzaju, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej. Na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego funkcjonowało 84 121 organizacji komercyjnych i 30 371 organizacji niekomercyjnych (zob. tabela 36).

Tabela 36. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego	119 051	2,8
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	84 121	2,4
a) Przedsiębiorstwa unitarne	1 498	10,0
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	74 512	2,2
– Spółki akcyjne	1 984	2,7
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	30 371	4,8
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	2 289	2,7
Fundacje	762	3,4
Instytucje	16 727	7,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 580.

Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi były rejestrowane najczęściej w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Stawropolski (33 782 jednostki), a następnie Republika Dagestanu (19 482 podmioty) oraz Republika Kabardyjsko-Bałkarska (8836 osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa unitarne były najczęściej rejestrowaną formą prowadzenia działalności gospodarczej w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak Republika Dagestanu, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano 454 przedsiębiorstwa unitarne, Republika Czeczeńska (320 podmiotów) oraz Kraj Stawropolski (261 przedsiębiorstw unitarnych).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe dominowały w takich podmiotach Federacji Rosyjskiej, jak Kraj Stawropolski (29 494 podmioty), Republika Dagestanu (16 799 podmioty) oraz Republika Kabardyjsko-Bałkarska (8280 podmiotów). Spółki akcyjne były najczęściej rejestrowane w Kraju Stawropolskim (731 podmiotów), Republice Dagestanu (484 podmioty) oraz w Republice Osetii Północnej – Alanii (205 podmiotów).

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi były najczęściej rejestrowane w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak Republika Dagestanu (10 647 jednostek), a następnie Kraj Stawropolski (8924 jednostki) oraz Republika Czeczeńska (2851 osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi).

Najwięcej spółdzielni spożywców (konsumenckich) funkcjonowało w Republice Dagestanu (1079 podmiotów), Kraju Stawropolskim (626 spółdzielni) oraz w Republice Kabardyjsko-Bałkarskiej (194 spółdzielnie). Fundacje rejestrowano najczęściej w Republice Dagestanu (305 fundacji), Kraju Stawropolskim (147 fundacji) oraz w Republice Kabardyjsko-Bałkarskiej (97 fundacji). Instytucje rejestrowano najczęściej w Republice Dagestanu (6431 podmiotów), Kraju Stawropolskim (4099 podmiotów) oraz w Republice Czeczeńskiej (2197 instytucji zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

W Nadwołżańskim Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 721 250 przedsiębiorstw i osób prawnych, co stanowiło 17,1% ogółu zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej podmiotów gospodarczych tego rodzaju.

Spośród 571 196 organizacji komercyjnych, funkcjonujących w Nadwołżańskim Okręgu Federalnym, 564 019 z nich stanowiły spółki osobowe i spółki kapitałowe, natomiast spośród 128 999 organizacji niekomercyjnych zarejestrowanych na koniec 2018 r. na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, większość stanowiły instytucje (52 266 podmiotów tego rodzaju) (zob. tabela 37).

Podmiotami wchodzącymi w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których funkcjonowało najwięcej osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi, były: Republika Tatarstanu (96 808 jednostek gospodarczych), obwód samarski (92 832 jednostki gospodarcze) oraz obwód niżnonowogrodzki (73 758 osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Tabela 37. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwożańskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwożańskiego Okręgu Federalnego	721 250	17,1
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	571 196	16,4
a) Przedsiębiorstwa unitarne	2 755	18,4
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	564 019	16,4
– Spółki akcyjne	9 081	12,1
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	128 999	20,4
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	17 081	20,3
Fundacje	3 253	14,6
Instytucje	52 266	22,0

Źródło: jak w tabeli 4, s. 581.

Przedsiębiorstwa unitarne prowadziły swoją działalność gospodarczą przede wszystkim w takich podmiotach Nadwożańskiego Okręgu Federalnego, jak Republika Baszkortostanu (364 przedsiębiorstwa), obwód niżnonowogrodzki (335 przedsiębiorstw) oraz obwód samarski (289 przedsiębiorstw unitarnych).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe były najczęściej rejestrowane w Republice Tatarstanu, w której na koniec 2018 r. zarejestrowano 96 382 podmioty gospodarcze tego rodzaju. Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Nadwożańskiego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najwięcej spółek osobowych i spółek kapitałowych, był obwód samarski (92 252 jednostki gospodarcze) oraz obwód niżnonowogrodzki (72 999 podmiotów gospodarczych).

Pośród podmiotów wchodzących w skład Nadwożańskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano najwięcej spółek akcyjnych, były: obwód samarski (1419 jednostek gospodarczych), obwód niżnonowogrodzki (1336 podmiotów gospodarczych) oraz Republika Tatarstanu (1290 spółek akcyjnych).

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi prowadziły swoją działalność przede wszystkim w Republice Tatarstanu, gdzie na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 17 435 tego typu jednostek. Pozostałymi podmiotami Nadwożańskiego Okręgu Federalnego, w których odnotowano znaczną liczbę osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi, były Republika Baszkortostanu (14 852 jednostki) oraz Kraj Permski (13 161 jednostek tego rodzaju, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Podmiotami wchodzącymi w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których funkcjonowało najwięcej spółdzielni spożywców (spółdzielni konsumenckich), był obwód saratowski, w którym na koniec 2018 r. działały 2392 jednostki tego typu, a następnie obwód kirowski (1961 spółdzielni) oraz Kraj Permski (1707 spółdzielni spożywców).

Fundacje były najczęściej tworzone w Republice Tatarstanu (656 podmiotów), w obwodzie samarskim (413 podmiotów) oraz w Republice Baszkortostanu (408 fundacji zarejestrowanych na koniec 2018 r.). Instytucje rejestrowano najczęściej w Republice Tatarstanu (8098 podmiotów), Republice Baszkortostanu (6472 podmioty) oraz w obwodzie niżnonowogrodzkim (5277 instytucji zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

W Uralskim Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 331 220 przedsiębiorstw i osób prawnych, co stanowiło 7,9% ogółu podmiotów gospodarczych tego rodzaju, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Pośród 275 425 organizacji komercyjnych, prowadzących działalność na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego, większość z nich (273 249 podmioty gospodarcze) stanowiły spółki osobowe i spółki kapitałowe. Natomiast w grupie organizacji niekomercyjnych, których stan na koniec 2018 r. wynosił 49 139, większość stanowiły instytucje (18 408 podmiotów tego rodzaju) (zob. tabela 38).

Tabela 38. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego	331 220	7,9
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	275 425	7,9
a) Przedsiębiorstwa unitarne	1 041	7,0
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	273 249	7,9
– Spółki akcyjne	4 986	6,7
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	49 139	7,8
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	7 557	9,0
Fundacje	1 460	6,6
Instytucje	18 408	7,8

Źródło: jak w tabeli 4, s. 581.

Na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego najwięcej osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi prowadziło swoją działalność w obwodzie swierdłowskim (118 111 podmiotów gospodarczych), obwodzie czelabińskim

(76 418 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie tiumeńskim (72 098 osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi).

Podmiotami Uralskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano najwięcej przedsiębiorstw unitarnych, były: obwód swierdłowski (426 przedsiębiorstw), obwód czelabiński (283 jednostki) oraz obwód tiumeński (242 przedsiębiorstwa unitarne).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim w takich podmiotach, wchodzących w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, jak obwód swierdłowski (117 357 spółek), obwód czelabiński (75 844 jednostki gospodarcze) oraz obwód tiumeński (71 612 spółek osobowych i kapitałowych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Spółki akcyjne były najczęstszą formą prawno-organizacyjną prowadzonej działalności gospodarczej w takich podmiotach, jak obwód swierdłowski, w którym zarejestrowano 2103 spółki tego rodzaju, a następnie obwód tiumeński (1597 jednostek gospodarczych) oraz obwód czelabiński (1093 spółki akcyjne).

Na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego największa liczba osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi została zarejestrowana w obwodzie swierdłowskim, w którym na koniec 2018 r. funkcjonowało 19 496 tego typu jednostek. Pozostałymi podmiotami Uralskiego Okręgu Federalnego, w których prowadziła działalność znaczna liczba osób prawnych będących organizacjami konsumenckimi, były: obwód tiumeński (14 013 jednostek) oraz obwód czelabiński (11 083 jednostki).

Spółdzielnie spożywców (konsumenckie) stanowiły najbardziej atrakcyjną formę prowadzenia działalności gospodarczej w obwodzie swierdłowskim, gdzie na koniec 2018 r. zarejestrowano 3367 tego typu jednostek. Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano znaczną liczbę spółdzielni spożywców, był obwód tiumeński (2094 jednostki) oraz obwód czelabiński (1303 spółdzielnie).

Fundacje prowadzone były najczęściej w obwodzie swierdłowskim (704 jednostki tego rodzaju, funkcjonujące na koniec 2018 r.), a następnie w obwodzie tiumeńskim (368 fundacji) oraz w obwodzie czelabińskim (310 fundacji). Instytucje funkcjonowały przede wszystkim w takich podmiotach Uralskiego Okręgu Federalnego, jak obwód swierdłowski (6455 jednostek), obwód czelabiński (5152 jednostki) oraz obwód tiumeński (4698 instytucji).

W Syberyjskim Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. były zarejestrowane 432 582 przedsiębiorstwa i osoby prawne, co stanowiło 10,3% ogółu podmiotów tego rodzaju, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Pośród 347 996 organizacji komercyjnych, funkcjonujących w Syberyjskim Okręgu Federalnym, 342 358 było spółkami osobowymi i spółkami kapitałowymi. Natomiast spośród 74 395 organizacji niekomercyjnych, zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego, 31 213 stanowiły instytucje (zob. tabela 39).

Tabela 39. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego	432 582	10,3
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	347 996	10,0
a) Przedsiębiorstwa unitarne	2 144	14,3
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	342 358	10,0
– Spółki akcyjne	5 788	7,7
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	74 395	11,8
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	10 850	12,9
Fundacje	2 259	10,1
Instytucje	31 213	13,2

Źródło: jak w tabeli 4, s. 581.

Na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. najwięcej osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi zostało zarejestrowanych w obwodzie nowosybirskim – 98 010 jednostek gospodarczych tego rodzaju. Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których prowadziło działalność gospodarczą najwięcej osób prawnych, będących organizacjami komercyjnymi, były Kraj Krasnojarski (60 073 jednostki gospodarcze) oraz obwód irkucki (45 704 osoby prawne).

Przedsiębiorstwa unitarne były najczęściej prowadzone w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak obwód nowosybirski (477 przedsiębiorstw), a następnie Kraj Ałtajski (337 jednostek gospodarczych) oraz obwód irkucki (287 przedsiębiorstw unitarnych).

Podmiotami Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których prowadziło działalność gospodarczą najwięcej spółek osobowych i spółek kapitałowych, był obwód nowosybirski (97 206 jednostek gospodarczych), Kraj Krasnojarski (59 414 spółek) oraz obwód irkucki (43 797 spółek osobowych i kapitałowych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Spółki akcyjne stanowiły najczęściej wybieraną formę prawno-organizacyjną prowadzonej działalności gospodarczej w obwodzie nowosybirskim, gdzie na koniec 2018 r. funkcjonowało 1849 jednostek gospodarczych tego rodzaju. Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najwięcej spółek akcyjnych, były obwód irkucki (845 jednostek), Kraj Ałtajski (648 spółek) oraz Kraj Krasnojarski (646 spółek akcyjnych).

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi były tworzone najczęściej w obwodzie nowosybirskim (14 410 podmiotów gospodarczych), a następnie w Kraju Krasnojarskim (12 784 jednostki) oraz w obwodzie irkuckim (11 426 osób prawnych będących organizacjami niekomercyjnymi). Natomiast spółdzielnie spożywców (konsumenckie) rejestrowano najczęściej w takich podmiotach, jak: obwód nowosybirski (2351 jednostek), Kraj Krasnojarski (1701 spółdzielni) oraz Kraj Ałtajski (1642 spółdzielnie).

Fundacje były zakładane najchętniej w obwodzie nowosybirskim (632 podmioty), Kraju Krasnojarskim (387 jednostek) oraz w obwodzie irkuckim (374 fundacje), a instytucje – w Kraju Krasnojarskim (5573 jednostki), obwodzie irkuckim (5069 podmiotów) oraz w obwodzie nowosybirskim (4561 instytucji funkcjonujących na koniec 2018 r.).

W Dalekowschodnim Okręgu Federalnym na koniec 2018 r. były zarejestrowane 212 122 przedsiębiorstwa i osoby prawne, zdecydowaną większość z nich (156 789 jednostek gospodarczych) stanowiły organizacje komercyjne, a 47 124 – organizacje niekomercyjne (zob. tabela 40).

Tabela 40. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne

Kategoria przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale na poszczególne formy prawno-organizacyjne	Liczba podmiotów	Udział w danej kategorii podmiotów zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego	212 122	5,0
Osoby prawne będące organizacjami komercyjnymi, razem	156 789	4,5
a) Przedsiębiorstwa unitarne	1 127	7,5
b) Spółki osobowe i spółki kapitałowe, w tym	153 873	4,5
– Spółki akcyjne	2 743	3,7
Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi, w tym	47 124	7,5
a) Spółdzielnie spożywców (konsumenckie)	8 131	9,7
Fundacje	917	4,1
Instytucje	19 331	8,2

Źródło: jak w tabeli 4, s. 581.

Na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego najwięcej osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi zostało zarejestrowanych w Kraju Nadmorskim – 50 176 jednostek gospodarczych. Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, w których funkcjonowało najwięcej osób prawnych, będących organizacjami komercyjnym, był Kraj

Chabarowski (32 036 jednostek) oraz Republika Sachy (Jakucja) (15 320 osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa unitarne były najczęstszą formą prawno-organizacyjną wybieraną do prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium takich podmiotów Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Republika Sachy (Jakucja) (219 jednostek tego rodzaju), Kraj Zabajkalski (173 przedsiębiorstwa) oraz Kraj Chabarowski (129 przedsiębiorstw unitarnych).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe funkcjonowały przede wszystkim w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Kraj Nadmorski (49 888 jednostek gospodarczych), Kraj Chabarowski (31 824 spółki) oraz Republika Sachy (Jakucja) (14 535 spółek osobowych i kapitałowych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Spółki akcyjne były najczęstszą formą prowadzonej działalności gospodarczej w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Kraj Nadmorski (825 jednostek gospodarczych), Kraj Chabarowski (431 spółek) oraz Republika Sachy (Jakucja) (312 spółek akcyjnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi najczęściej rejestrowano w Kraju Nadmorskim (10 749 podmiotów gospodarczych), Republice Sachy (Jakucja) (8206 jednostek) oraz w Kraju Chabarowskim (7151 osób prawnych tego rodzaju, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Najwięcej spółdzielni spożywców (spółdzielni konsumenckich) prowadziło swoją działalność w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Kraj Nadmorski (2936 spółdzielni), Kraj Chabarowski (1630 jednostek) oraz Republika Sachy (Jakucja) (1550 spółdzielni).

Fundacje były najchętniej tworzone w Kraju Nadmorskim (224 podmioty), Republice Sachy (Jakucja) (182 podmioty) oraz w Kraju Chabarowskim (181 fundacji), natomiast instytucje działały przede wszystkim w Republice Sachy (Jakucja) (3754 podmioty), Kraju Nadmorskim (2830 podmiotów) oraz w Kraju Zabajkalskim (2686 instytucji zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Podsumowując, można stwierdzić, że spośród wszystkich rosyjskich okręgów federalnych najwięcej osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi (37,8%) zostało zarejestrowanych w Centralnym Okręgu Federalnym, a najmniej – w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym (2,4% ogółu osób prawnych będących organizacjami komercyjnymi, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej).

Przedsiębiorstwa unitarne były najczęściej rejestrowane na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego (21,7% ogółu podmiotów tego rodzaju, prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej), a najmniej – w Ural-skim Okręgu Federalnym (7,0%).

Spółki osobowe i spółki kapitałowe stanowiły najatrakcyjniejszą formę prawno-organizacyjną przedsiębiorstw rejestrowanych przede wszystkim na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego – 38,0% ogółu spółek osobowych i kapitałowych, prowadzących swoją działalność gospodarczą w Rosji, rejestrowało swoje

przedsiębiorstwa działające w formie spółek osobowych i kapitałowych w tym okręgu federalnym. Najmniej, bo jedynie 2,2% ogółu zarejestrowanych spółek osobowych i kapitałowych, prowadzących swoją działalność na terytorium Federacji Rosyjskiej zostało zarejestrowanych w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym.

Spółki akcyjne były rejestrowane przede wszystkim w Centralnym Okręgu Federalnym – aż 48,3% podmiotów o tej formie prawno-organizacyjnej, działających w Rosji zostało zarejestrowanych na terytorium tego okręgu federalnego. Najmniej spółek akcyjnych (2,7%) zostało zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego.

Osoby prawne będące organizacjami niekomercyjnymi dominowały w Centralnym Okręgu Federalnym (27,3%). Podobnie sytuacja wyglądała ze spółdzielniami spożywców (konsumenckimi) – 24,4% wszystkich podmiotów tego rodzaju, działających na terytorium Federacji Rosyjskiej, zostało zarejestrowanych w tymże okręgu federalnym. Znacząca liczba fundacji (44,5% wszystkich podmiotów tego rodzaju, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej) prowadziła swoją działalność w Centralnym Okręgu Federalnym, a w przypadku instytucji było to 22,6% ogółu podmiotów tego rodzaju, zarejestrowanych w Rosji na koniec 2018 r.

3.2. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na formę własności

Według materiałów zgromadzonych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej na koniec 2018 r. na terytorium Federacji Rosyjskiej były zarejestrowane 4 214 724 przedsiębiorstwa i osoby prawne, a 85,9% z nich (tj. 3 619 813 podmiotów gospodarczych) stanowiły przedsiębiorstwa i osoby prawne będące własnością prywatną. Pozostałe formy własności stanowiły niewielki udział w łącznej liczbie tego rodzaju podmiotów, prowadzących działalność gospodarczą w Rosji (zob. tabela 41).

Tabela 41. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
1	2	3
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej	4 214 742	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	98 772	2,3
Municipalna	189 960	4,5
Prywatna	3 619 813	85,9

Tabela 41 (cd.)

1	2	3
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	136 600	3,2
Zagraniczna	102 931	2,4
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	39 805	1,0
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	26 861	0,7

Źródło: jak w tabeli 4, s. 582–583.

Na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 1 518 510 przedsiębiorstw i osób prawnych, a 87% z nich (tj. 1 320 400 podmiotów gospodarczych) stanowiły jednostki będące własnością prywatną. Pozostałe formy własności stanowiły niewielki udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego, przy czym najwięcej z nich (4,3%) stanowiły zagraniczne podmioty gospodarcze (zob. tabela 42).

Tabela 42. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego	1 518 510	36,0	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	23 469	23,8	1,5
Municipalna	40 667	21,4	2,7
Prywatna	1 320 400	36,5	87,0
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	37 953	27,8	2,5
Zagraniczna	64 881	63,0	4,3
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	21 901	55,0	1,4
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	9 239	34,4	0,6

Źródło: jak w tabeli 4, s. 582.

Na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność państwową zostało zarejestrowanych w Moskwie (6575 jednostek gospodarczych). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Centralnego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność państwową, był obwód moskiewski (2632 jednostki gospodarcze) oraz obwód woroneski (1497 jednostek gospodarczych tego rodzaju, funkcjonujących na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną prowadziły działalność przede wszystkim w takich podmiotach, wchodzących w skład Centralnego Okręgu Federalnego, jak obwód moskiewski (7308 jednostek), obwód woroneski (2976 jednostek) oraz obwód kurski (2711 przedsiębiorstw i osób prawnych będących własnością municypalną, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych będących własnością prywatną prowadziło działalność gospodarczą na terytorium takich podmiotów, jak: m. Moskwa (764 950 jednostek), obwód moskiewski (191 727 jednostek) oraz obwód woroneski (46 209 przedsiębiorstw i osób prawnych o tej formie własności).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne będące własnością organizacji (związków) społecznych i religijnych dominowały w Moskwie, gdzie na koniec 2018 r. zostało zarejestrowanych 13 336 tego rodzaju podmiotów. Ponadto znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych o tej formie własności prowadziła działalność gospodarczą w obwodzie moskiewskim (5898 podmiotów) oraz w obwodzie woroneskim (1824 podmioty).

Największa liczba przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność kapitału zagranicznego prowadziła działalność gospodarczą w Moskwie, gdzie na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 48 875 tego rodzaju podmiotów. Ponadto znaczna liczba jednostek gospodarczych o zagranicznej formie własności funkcjonowała w obwodzie moskiewskim (5874 podmioty) oraz w obwodzie smoleńskim (4731 podmiotów).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego funkcjonowały przede wszystkim w Moskwie (15 731 podmiotów), jak również w obwodzie moskiewskim (2949 przedsiębiorstw i osób prawnych) oraz w obwodzie smoleńskim (587 podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego).

Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, dominowały w Moskwie, w której na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 4368 podmiotów tego rodzaju, a następnie w obwodzie moskiewskim (1055 podmiotów) oraz w obwodzie włodzimierskim (369 podmiotów).

Według materiałów opublikowanych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. były zarejestrowane 542 742 przedsiębiorstwa i osoby prawne, a 88,8% z nich (tj. 481 969 podmiotów gospodarczych) stanowiły jednostki będące własnością prywatną. W Północno-Zachodnim Okręgu Federalnym przedsiębiorstwa i osoby prawne będące własnością organizacji (związków) społecznych

i religijnych stanowiły 2,6% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tym okręgu federalnym, a zagraniczne przedsiębiorstwa i osoby prawne – 2,4% (zob. tabela 43).

Tabela 43. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego	542 742	12,9	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	11 553	11,7	2,1
Municipalna	12 668	6,7	2,3
Prywatna	481 969	13,3	88,8
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	14 112	10,3	2,6
Zagraniczna	12 610	12,3	2,4
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	6 629	16,7	1,2
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	3 201	11,9	0,6

Źródło: jak w tabeli 4, s. 582.

Podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych o państwowej formie własności, był Sankt Petersburg (4298 jednostek), obwód archangielski (1195 jednostek) oraz obwód wołogodzki (1007 państwowych przedsiębiorstw i osób prawnych).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną były najczęściej rejestrowane w obwodzie leningradzkim (2043 podmioty gospodarcze), a następnie w obwodzie wołogodzki (2000 jednostek gospodarczych) oraz w Republice Komi (1611 przedsiębiorstw i osób prawnych, będących własnością municypalną, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których dominowały przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność prywatną, były: m. Sankt Petersburg (291 419 jednostek gospodarczych zarejestrowanych na koniec 2018 r.), obwód kaliningradzki (42 024 jednostki) oraz obwód wołogodzki (34 757 przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą z prywatną formą własności).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych dominowały w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (4531 jednostek gospodarczych), obwód kaliningradzki (1466 jednostek) oraz obwód leningradzki (1438 przedsiębiorstw i osób prawnych, stanowiących własność organizacji (związków) społecznych i religijnych, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Zagraniczne przedsiębiorstwa i osoby prawne były rejestrowane przede wszystkim w Sankt Petersburgu, gdzie na koniec 2018 r. działalność gospodarczą prowadziły 8934 tego typu podmioty. Ponadto znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych o zagranicznej formie własności została zarejestrowana w obwodzie kaliningradzkim (1546 podmiotów) oraz w obwodzie leningradzkim (639 podmiotów).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego dominowały w takich podmiotach, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (4313 jednostek), obwód kaliningradzki (1002 jednostki) oraz obwód leningradzki (374 przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego, zarejestrowane na koniec 2018 r.).

Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, przeważały jako zarejestrowane podmioty gospodarcze w Sankt Petersburgu (1041 jednostek), obwodzie wołogodzki (407 jednostek), a także w Republice Komi (355 podmiotów zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Na terytorium Południowego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 337 265 przedsiębiorstw i osób prawnych, przy czym zdecydowana większość (82,8%) była własnością prywatną. Ponadto 6,3% przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych w Południowym Okręgu Federalnym, stanowiło własność municypalną, a 4,6% – własność organizacji (związków) społecznych i religijnych (zob. tabela 44).

W Południowym Okręgu Federalnym najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych o państwowej formie własności prowadziło działalność gospodarczą w Kraju Krasnodarskim (2531 podmiotów). Znaczna liczba jednostek gospodarczych tego rodzaju była zarejestrowana także w obwodzie rostowskim (2031 podmiotów) oraz w obwodzie wołgogradzkim (1490 przedsiębiorstw i osób prawnych o państwowej formie własności).

Podmiotami Południowego Okręgu Federalnego, w których dominowały przedsiębiorstwa i osoby prawne o municypalnej formie własności, były: Kraj Krasnodarski (6996 jednostek gospodarczych), obwód rostowski (5514 jednostek) oraz obwód wołgogradzki (3857 przedsiębiorstw i osób prawnych o municypalnej formie własności, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Tabela 44. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego	337 265	8,0	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	8 878	9,0	2,6
Municipalna	21 317	11,2	6,3
Prywatna	279 121	7,7	82,8
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	15 364	11,2	4,6
Zagraniczna	7 037	6,8	2,1
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	3 559	8,9	1,0
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	1 989	7,4	0,6

Źródło: jak w tabeli 4, s. 582.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, prowadzące działalność na terytorium Południowego Okręgu Federalnego, będące własnością prywatną, dominowały w Kraju Krasnodarskim (117 524 jednostki), obwodzie rostowskim (72 945 podmiotów gospodarczych) oraz w obwodzie wołgogradzkim (33 975 prywatnych przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Podmiotami Południowego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano największą liczbę przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność organizacji (związków) społecznych i religijnych, były: Kraj Krasnodarski (4213 jednostek gospodarczych), obwód wołgogradzki (3146 jednostek) oraz obwód rostowski (3048 przedsiębiorstw i osób prawnych).

Najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność zagraniczną prowadziło działalność gospodarczą w takich podmiotach, wchodzących w skład Południowego Okręgu Federalnego, jak: Kraj Krasnodarski (2842 jednostki), obwód rostowski (1718 jednostek gospodarczych) oraz Republika Krymu (1305 przedsiębiorstw i osób prawnych, stanowiących własność zagraniczną, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego dominowały w Kraju Krasnodarskim, gdzie na koniec 2018 r. zarejestrowano 1116 tego rodzaju jednostek gospodarczych. Pozostałymi podmiotami Południowego Okręgu Federalnego, w których prowadziła działalność gospodarczą znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego, były Republika Krymu (997 jednostek gospodarczych) oraz obwód rostowski (752 jednostki tego rodzaju).

Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, dominowały w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnodarski (603 jednostki gospodarcze), obwód rostowski (535 jednostek) oraz obwód wołgogradzki (352 przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na koniec 2018 r.).

Na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego było zarejestrowanych jedynie 2,8% przedsiębiorstw i osób prawnych, prowadzących działalność w Rosji. Większość z nich – jak w pozostałych okręgach federalnych – stanowiła własność prywatną (75,6%). Ponadto 6,1% przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, stanowiła własność państwową, a 5,8% – własność organizacji (związków) społecznych i religijnych (zob. tabela 45).

Tabela 45. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego	119 051	2,8	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	7 244	7,3	6,1
Municipalna	12 852	6,8	10,8
Prywatna	89 959	2,5	75,6
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	6 886	5,0	5,8
Zagraniczna	499	0,5	0,4
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	421	1,1	0,3
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	1 190	4,4	1,0

Źródło: jak w tabeli 4, s. 582.

Na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych o państwowej formie własności prowadziło działalność gospodarczą w Republice Dagestanu (2194 podmioty gospodarcze zarejestrowane na koniec 2018 r.). Ponadto znaczna liczba przedsiębiorstw państwowych oraz państwowych osób prawnych funkcjonowała w Kraju Stawropolskim (1645 podmiotów gospodarczych) oraz w Republice Czeczeńskiej (1082 jednostki gospodarcze).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak: Republika Dagestanu (5361 jednostek), Kraj Stawropolski (3278 jednostek) oraz Republika Czeczeńska (1489 przedsiębiorstw i osób prawnych, stanowiących własność municypalną, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Podmiotami Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano największą liczbę przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność prywatną, były: Kraj Stawropolski (36 706 jednostek gospodarczych), Republika Dagestanu (21 129 podmiotów gospodarczych) oraz Republika Kabardyjsko-Bałkarska (9135 przedsiębiorstw i osób prawnych o prywatnej formie własności).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych dominowały w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak: Republika Dagestanu (2192 jednostki gospodarcze), Kraj Stawropolski (2002 jednostki gospodarcze) oraz Republika Kabardyjsko-Bałkarska (778 przedsiębiorstw i osób prawnych o tej formie własności, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Najwięcej zagranicznych przedsiębiorstw i osób prawnych prowadziło działalność gospodarczą na terytorium takich podmiotów Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak: Kraj Stawropolski (260 jednostek), Republika Dagestanu (96 jednostek) oraz Republika Kabardyjsko-Bałkarska (40 przedsiębiorstw i osób prawnych o zagranicznej formie własności, zarejestrowanych na koniec 2018 r.). Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego dominowały w Kraju Stawropolskim (177 jednostek gospodarczych), Republice Dagestanu (97 jednostek) oraz w Republice Kabardyjsko-Bałkarskiej (44 przedsiębiorstwa i osoby prawne).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, sklasyfikowane jako pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, były zakładane najczęściej w Kraju Stawropolskim (370 podmiotów gospodarczych), Republice Dagestanu (351 jednostek gospodarczych) oraz w Republice Kabardyjsko-Bałkarskiej (223 przedsiębiorstwa i osoby prawne klasyfikowane jako pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, zarejestrowane na koniec 2018 r.).

Na koniec 2018 r. na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego było zarejestrowanych 721 250 przedsiębiorstw i osób prawnych, a 85% z nich (tj. 612 930 podmiotów) stanowiło własność prywatną. Ponadto w Nadwołżańskim Okręgu

Federalnym prowadziło działalność 45 269 przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność municypalną, 20 504 podmioty gospodarcze będące własnością państwową, jak również 6264 zagraniczne przedsiębiorstwa i osoby prawne (zob. tabela 46).

Tabela 46. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego	721 250	17,1	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	20 504	20,8	2,8
Municypalna	45 269	23,8	6,3
Prywatna	612 930	16,9	85,0
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	28 492	20,9	3,9
Zagraniczna	6 264	6,1	0,9
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	2 787	7,0	0,4
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	5 004	18,6	0,7

Źródło: jak w tabeli 4, s. 583.

Na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych o państwowej formie własności prowadziło działalność gospodarczą w Republice Tatarstanu, gdzie na koniec 2018 r. zarejestrowano 2576 podmiotów tego rodzaju. Ponadto znaczna liczba przedsiębiorstw państwowych i państwowych osób prawnych funkcjonowała w Republice Baszkortostanu (2261 podmiotów) oraz w obwodzie orenburskim (2111 jednostek gospodarczych).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną były najczęściej tworzone w takich podmiotach Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak: Republika Tatarstanu (7059 jednostek), Republika Baszkortostanu (6196 jednostek) oraz obwód niżnonowogrodzki (4279 przedsiębiorstw i osób prawnych o municypalnej formie własności, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność prywatną prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim na terytorium Republiki Tatarstanu (100 937 podmiotów gospodarczych), obwodu samarskiego (96 265 jednostek gospodarczych) oraz obwodu niżnonowogrodzkiego (78 147 prywatnych przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Podmiotami Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. zarejestrowano najwięcej przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność organizacji (związków) społecznych i religijnych, były: Republika Tatarstanu (4422 jednostki gospodarcze), Republika Baszkortostanu (4081 jednostek) oraz obwód samarski (2805 przedsiębiorstw i osób prawnych o tej formie własności).

Zagraniczne przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim w obwodzie samarskim (1967 jednostek gospodarczych), a także w Republice Tatarstanu (1071 jednostek) oraz w obwodzie niżnonowogrodzkim (720 przedsiębiorstw i osób prawnych o zagranicznej formie własności). Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego były najczęściej rejestrowane w Republice Tatarstanu (594 podmioty gospodarcze), obwodzie samarskim (495 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie niżnonowogrodzkim (425 przedsiębiorstw i osób prawnych z udziałem kapitału rosyjskiego, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, klasyfikowane jako pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim na terytorium Republiki Tatarstanu (675 podmiotów gospodarczych), obwodu niżnonowogrodzkiego (668 jednostek gospodarczych) oraz Republiki Mordowii (473 przedsiębiorstwa i osoby prawne o tej formie własności).

Według danych opublikowanych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej na koniec 2018 r. na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego było zarejestrowanych 331 220 przedsiębiorstw i osób prawnych, a 88,7% z nich stanowiło własność prywatną. Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną stanowiły 4,6% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tym okręgu federalnym, a jednostki będące własnością organizacji (związków) społecznych i religijnych – 3% (zob. tabela 47).

Najwięcej przedsiębiorstw państwowych i państwowych osób prawnych prowadziło działalność gospodarczą w takich podmiotach Uralskiego Okręgu Federalnego, jak obwód swierdłowski (2420 jednostek gospodarczych), obwód tiumeński (1926 podmiotów gospodarczych) oraz obwód czelabiński (1445 przedsiębiorstw państwowych i państwowych osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną były najczęściej tworzone w obwodzie swierdłowskim (4937 podmiotów gospodarczych), a następnie w obwodzie czelabińskim (4646 jednostek gospodarczych), a także w obwodzie tiumeńskim (3558 przedsiębiorstw i osób prawnych o municypalnej formie własności).

Tabela 47. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego	331 220	7,9	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	6 834	6,9	2,1
Municipalna	15 195	8,0	4,6
Prywatna	293 756	8,1	88,7
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	9 841	7,2	3,0
Zagraniczna	2 681	2,6	0,7
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	1 270	3,2	0,4
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	1 643	6,1	0,5

Źródło: jak w tabeli 4, s. 583.

Podmiotami Uralskiego Okręgu Federalnego, w których dominowały przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność prywatną, były: obwód swierdłowski (126 169 jednostek gospodarczych), obwód czelabiński (79 781 podmiotów gospodarczych) oraz obwód tiumeński (77 301 przedsiębiorstw prywatnych i prywatnych osób prawnych zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych były najczęściej tworzone w obwodzie swierdłowskim (3671 jednostek gospodarczych funkcjonujących na koniec 2018 r.), a następnie w obwodzie tiumeńskim (3323 przedsiębiorstwa i osoby prawne) oraz w obwodzie czelabińskim (2176 podmiotów gospodarczych o tej formie własności).

Na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego najwięcej zagranicznych przedsiębiorstw i osób prawnych prowadziło działalność gospodarczą na terenie obwodu swierdłowskiego (1248 jednostek gospodarczych), a następnie obwodu tiumeńskiego (909 podmiotów gospodarczych) oraz obwodu czelabińskiego (477 przedsiębiorstw i osób prawnych o zagranicznej formie własności). Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego

dominowały w takich podmiotach, wchodzących w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, jak: obwód swierdłowski (574 jednostki), obwód tiumeński (346 jednostek) oraz obwód czelabiński (310 przedsiębiorstw i osób prawnych o tej formie własności, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne klasyfikowane jako pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, dominowały w obwodzie swierdłowskim (614 podmiotów gospodarczych), obwodzie tiumeńskim (486 jednostek gospodarczych) oraz obwodzie czelabińskim (409 przedsiębiorstw i osób prawnych klasyfikowanych w tej kategorii podmiotów gospodarczych).

Na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. były zarejestrowane 432 582 przedsiębiorstwa i osoby prawne, co stanowiło 10,3% ogółu podmiotów gospodarczych tego rodzaju, zarejestrowanych w Rosji. Przedsiębiorstwa i osoby prawne będące własnością prywatną stanowiły 85,7% ogółu podmiotów, a jednostki municypalne – 6,2% przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego (zob. tabela 48).

Tabela 48. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego	432 582	10,3	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	11 231	11,4	2,6
Municypalna	26 770	14,1	6,2
Prywatna	370 776	10,2	85,7
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	14 738	10,8	3,4
Zagraniczna	4 599	4,5	1,1
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	1 667	4,2	0,4
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	2 801	10,4	0,6

Źródło: jak w tabeli 4, s. 583.

Na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego najwięcej przedsiębiorstw państwowych i państwowych osób prawnych prowadziło działalność gospodarczą w obwodzie irkuckim, gdzie na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 1896 tego rodzaju jednostek gospodarczych. Pozostałymi podmiotami Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których funkcjonowała znaczna liczba przedsiębiorstw państwowych i państwowych osób prawnych, były Kraj Krasnojarski (1893 jednostki gospodarcze) oraz obwód nowosybirski (1558 podmiotów gospodarczych).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną były najczęściej tworzone w Kraju Krasnojarskim (4728 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na koniec 2018 r.), a następnie w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak obwód irkucki (4370 jednostek gospodarczych tego rodzaju) oraz obwód nowosybirski (3970 przedsiębiorstw i osób prawnych o municypalnej formie własności).

Przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne najczęściej prowadziły działalność gospodarczą w obwodzie nowosybirskim (102 961 podmiotów), Kraju Krasnojarskim (64 002 jednostki gospodarcze) oraz w obwodzie irkuckim (49 823 przedsiębiorstwa i osoby prawne o prywatnej formie własności, zarejestrowane na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych dominowały w takich podmiotach, wchodzących w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak: obwód nowosybirski (2589 jednostek), Kraj Krasnojarski (2427 jednostek gospodarczych) oraz obwód irkucki (2144 przedsiębiorstwa i osoby prawne o tej formie własności, zarejestrowane na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa zagraniczne oraz zagraniczne osoby prawne prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim w obwodzie nowosybirskim (1851 podmiotów gospodarczych), a następnie w Kraju Krasnojarskim (635 jednostek gospodarczych) oraz w obwodzie irkuckim (631 przedsiębiorstw i osób prawnych o zagranicznej formie własności, zarejestrowanych na koniec 2018 r.). Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego dominowały w obwodzie nowosybirskim (514 podmiotów gospodarczych), obwodzie irkuckim (255 jednostek gospodarczych), a także w Kraju Krasnojarskim (231 przedsiębiorstw i osób prawnych z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne klasyfikowane jako pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, dominowały w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak: obwód nowosybirski (526 jednostek gospodarczych), Kraj Altajski (462 jednostek) oraz obwód irkucki (438 przedsiębiorstw i osób prawnych o tej formie własności).

Według danych opublikowanych przez Federalną Służbę Statystyki Państwowej na koniec 2018 r. na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego były zarejestrowane 212 122 przedsiębiorstwa i osoby prawne, a 80,6% z nich stanowiło własność prywatną. W Dalekowschodnim Okręgu Federalnym

zaobserwowano wysoki udział – w porównaniu z innymi okręgami federalnymi – przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność municypalną (7,2%) (zob. tabela 49).

Tabela 49. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego	Udział w liczbie podmiotów o danej formie własności zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej (%)	Udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego (%)
Łączna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego	212 122	5,0	100,0
w tym w podziale na formy własności:			
Państwowa	9 059	9,2	4,3
Municypalna	15 222	8,0	7,2
Prywatna	170 902	4,7	80,6
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	9 214	6,7	4,3
Zagraniczna	4 360	4,2	2,1
Z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego	1 571	4,0	0,7
Pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, własność korporacji państwowych	1 794	6,7	0,8

Źródło: jak w tabeli 4, s. 583.

Najwięcej przedsiębiorstw państwowych i państwowych osób prawnych prowadziło działalność gospodarczą na terytorium takich podmiotów Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak: Republika Sachy (Jakucja) (1784 jednostek gospodarczych zarejestrowanych na koniec 2018 r.), a następnie Kraj Nadmorski (1281 jednostek) oraz Kraj Chabarowski (1248 przedsiębiorstw i osób prawnych o państwowej formie własności).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną były najczęściej tworzone w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Republika Sachy (Jakucja) (3242 jednostki gospodarcze), a następnie Kraj Zabajkalski (2301 jednostek) oraz Kraj Nadmorski (2029 przedsiębiorstw i osób prawnych o municypalnej formie własności, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim w Kraju Nadmorskim, gdzie na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 54 997 tego rodzaju podmiotów gospodarczych. Pozostałymi podmiotami Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, w których zarejestrowano największą liczbę przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność prywatną, był Kraj Chabarowski (35 142 jednostki gospodarcze) oraz Republika Sachy (Jakucja) (17 799 jednostek gospodarczych tego rodzaju, funkcjonujących na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych funkcjonowały przede wszystkim w takich podmiotach, wchodzących w skład Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak: Kraj Nadmorski (1961 jednostek), Republika Sachy (Jakucja) (1553 jednostki) oraz Kraj Chabarowski (1225 przedsiębiorstw i osób prawnych o tej formie własności).

Przedsiębiorstwa zagraniczne i zagraniczne osoby prawne prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim w Kraju Nadmorskim, gdzie na koniec 2018 r. zarejestrowanych było 1200 jednostek gospodarczych tego rodzaju. Znaczna liczba przedsiębiorstw i osób prawnych o zagranicznej formie własności funkcjonowała także w obwodzie amurskim (692 jednostki gospodarcze) oraz w Republice Buriacji (622 podmioty gospodarcze). Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego były najczęściej rejestrowane w takich podmiotach, wchodzących w skład Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Kraj Nadmorski (539 jednostek), Kraj Chabarowski (245 jednostek) oraz obwód sachaliński (228 przedsiębiorstw i osób prawnych z udziałem kapitału rosyjskiego i zagranicznego, zarejestrowanych na koniec 2018 r.).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne klasyfikowane jako pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, prowadziły działalność gospodarczą przede wszystkim na terytorium Republiki Sachy (Jakucji), gdzie na koniec 2018 r. było zarejestrowanych 451 tego rodzaju jednostek gospodarczych. Pozostałymi podmiotami Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, w których funkcjonowała największa liczba przedsiębiorstw i osób prawnych klasyfikowanych jako pozostałe formy własności, w tym mieszana rosyjska, a także własność korporacji państwowych, był Kraj Nadmorski (316 jednostek gospodarczych) oraz Kraj Chabarowski (272 podmioty gospodarcze tego rodzaju).

Podsumowanie

W Rosji swoboda działalności gospodarczej została ustanowiona w Konstytucji Federacji Rosyjskiej. W artykule 34 ust. 1 rosyjskiej Konstytucji prawodawca zawarł zapis, zgodnie z którym każdy ma prawo do nieskrępowanego wykorzystywania swoich zdolności i mienia w działalności gospodarczej oraz w innej działalności, niezabronionej przez prawo.

W prawie rosyjskim działalnością gospodarczą jest samodzielna, wykonywana na własne ryzyko, działalność prowadzona w celu systematycznego osiągnięcia dochodu z tytułu wykorzystania majątku, sprzedaży towarów, wykonania prac lub świadczenia usług przez osoby zarejestrowane w tym celu w odpowiednich rejestrach.

Kodeks cywilny Federacji Rosyjskiej dzieli osoby prawne na organizacje komercyjne i organizacje niekomercyjne. Celem działania organizacji komercyjnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej jest osiągnięcie zysku. W art. 50 ust. 2 rosyjskiego Kodeksu cywilnego wymienione zostały następujące rodzaje organizacji komercyjnych: spółki osobowe, spółki kapitałowe, spółdzielnie produkcyjne oraz przedsiębiorstwa unitarne.

Pytania

Pytanie 1.

Jakie rodzaje organizacji komercyjnych przewiduje Kodeks cywilny Federacji Rosyjskiej?

Pytanie 2.

Co jest główną cechą przedsiębiorstw unitarnych?

Pytanie 3.

W jakich podmiotach Federacji Rosyjskiej zostało zarejestrowanych najwięcej spółek akcyjnych?

Pytanie 4.

Jaka forma własności przedsiębiorstw i osób prawnych dominowała w poszczególnych podmiotach Federacji Rosyjskiej?

Zadania

Zadanie 1.

Na podstawie informacji zawartych w rozdziale 3 oraz zapisów polskiego Kodeksu cywilnego i Kodeksu spółek handlowych oceń zalety i wady tworzenia poszczególnych form prawno-organizacyjnych w Rosji i w Polsce.

Zadanie 2.

Opisz czynniki wpływające na strukturę tworzonych przedsiębiorstw i osób prawnych w Rosji, wykorzystując do tego celu materiał zawarty w rozdziale 3 oraz wiarygodne źródła internetowe.

Zadanie 3.

Uzasadnij atrakcyjność tworzenia przedsiębiorstw unitarnych w Rosji.

Rozdział 4

Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w Rosji

Teza: W Federacji Rosyjskiej największy obrót generują przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Centralnym Okręgu Federalnym, w tym w Moskwie, obwodzie moskiewskim oraz w obwodzie biełgorodzkim.

4.1. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych w podziale ze względu na rodzaj działalności gospodarczej

Federalna Służba Statystyki Państwowej zgromadziła materiał dotyczący obrotu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej pod koniec 2018 r., w podziale ze względu na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej. Opublikowane materiały dotyczą przedsiębiorstw i osób prawnych, bez podmiotów kwalifikowanych jako małe przedsiębiorstwa budżetowe, osoby prawne, banki, organizacje ubezpieczeniowe i inne organizacje finansowo-kredytowe.

Na koniec 2018 r. łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej wynosił 154 625,4 mld rubli. Największy obrót wygenerowały przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Centralnym Okręgu Federalnym (70 169,4 mld rubli), a najmniejszy (1254,1 mld rubli) – w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym (zob. tabela 50).

Tabela 50. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. w podziale na poszczególne okręgi federalne

Okręgi federalne	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział obrotu organizacji poszczególnych okręgów federalnych w ogólnej wielkości obrotów (w %)
Federacja Rosyjska	154 625,4	100,0
Centralny Okręg Federalny	70 169,4	45,4
Północno-Zachodni Okręg Federalny	20 636,2	13,3
Południowy Okręg Federalny	8 766,5	5,7
Północnokaukaski Okręg Federalny	1 254,1	0,8
Nadwołżański Okręg Federalny	19 162,7	12,4
Uralski Okręg Federalny	17 771,1	11,5
Syberyjski Okręg Federalny	11 605,4	7,5
Dalekowschodni Okręg Federalny	5 260,1	3,4

Źródło: jak w tabeli 4, s. 586–589.

Największy obrót wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, a także naprawą pojazdów samochodowych i motocykli (33,4% ogółu obrotu gospodarczego wygenerowanego przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej). Pozostałymi sektorami gospodarki, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne osiągały wysoki poziom obrotów z prowadzonej działalności gospodarczej, były: przetwórstwo przemysłowe (28,1% ogółu obrotów gospodarczych wykazanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne na koniec 2018 r.) oraz wydobywanie kopalin użytecznych (11,4%) (zob. tabela 51).

Tabela 51. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Federacji Rosyjskiej, z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
1	2	3
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej	154 625,4	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	2 629,9	1,7
Wydobywanie kopalin użytecznych	17 637,7	11,4
Przetwórstwo przemysłowe	43 450,2	28,1
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	9 643,5	6,2
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	990,4	0,6

1	2	3
Budownictwo	4 390,2	2,8
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	51 611,8	33,4
Transport i gospodarka magazynowa	11 225,8	7,3
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	652,7	0,4
Działalność w sferze informacji i łączności	3 576,3	2,3
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2 137,0	1,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4 968,0	3,2
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	1 004,6	0,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	46,0	0,03
Edukacja	4,7	0,003
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	312,9	0,2
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	228,3	0,1
Świadczenie innych rodzajów usług	115,5	0,08

Źródło: jak w tabeli 4, s. 586–589.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego osiągały najwyższe obroty w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (30 536,0 mld rubli, co stanowiło 43,5% ogółu obrotów wykazanych przez organizacje zarejestrowane na koniec 2018 r. na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego). Pozostałymi sektorami gospodarki, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne osiągały wysoką wartość obrotów z prowadzonej działalności gospodarczej w tym okręgu federalnym, były: przetwórstwo przemysłowe (24,7% ogółu obrotów) oraz transport i gospodarka magazynowa (8,1% ogółu obrotów) (zob. tabela 52).

Tabela 52. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
1	2	3
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego	70 169,4	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	901,0	1,3
Wydobywanie kopalin użytecznych	921,5	1,3
Przetwórstwo przemysłowe	17 339,0	24,7
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	4 247,9	6,1

Tabela 52 (cd.)

1	2	3
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	330,7	0,5
Budownictwo	1 808,2	2,6
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	30 536,9	43,5
Transport i gospodarka magazynowa	5 659,8	8,1
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	417,8	0,6
Działalność w sferze informacji i łączności	2 247,2	3,8
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 118,0	1,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3 273,4	4,7
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	544,2	0,8
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	32,2	< 0,1
Edukacja	2,3	< 0,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	142,2	0,2
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	165,7	0,2
Świadczenie innych rodzajów usług	81,4	0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 586–587.

Największy obrót przedsiębiorstw i obrót osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego został wykazany na koniec 2018 r. w Moskwie (łącznie 49 392,7 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Centralnego Okręgu Federalnego, w których wykazano największy obrót z działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa i osoby prawne, był obwód moskiewski (10 595,7 mld rubli) oraz obwód biełgorodzki (1404,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa oraz rybactwa i hodowli ryb osiągały największe obroty w takich podmiotach Centralnego Okręgu Federalnego, jak obwód biełgorodzki (205,2 mld rubli), a następnie obwód woroneski (103,3 mld rubli) oraz obwód lipiecki (101,0 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność gospodarcza była związana z wydobywaniem kopalin użytecznych, osiągały największe obroty w takich podmiotach Centralnego Okręgu Federalnego, jak m. Moskwa (572,5 mld rubli), obwód biełgorodzki (224,1 mld rubli) oraz obwód moskiewski (9,5 mld rubli).

Działalność związana z przetwórstwem przemysłowym generowała najwyższe obroty w Moskwie (9649,8 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (2403,6 mld rubli) oraz w obwodzie kałuskim (932,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność była związana z zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i parę wodną, a także z chłodzeniem powietrza, osiągały najwyższe obroty w Moskwie (3002,7 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (505,9 mld rubli) oraz w obwodzie tulskim (108,9 mld rubli).

Wśród przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność związana była z dostawą wody, odprowadzaniem wody, organizacją zbiórki i utylizacji odpadów oraz tych, których działalność była związana z likwidacją zanieczyszczeń, najwyższe obroty osiągnęły te jednostki gospodarcze, które były zarejestrowane w Moskwie (192,4 mld rubli), obwodzie moskiewskim (65,8 mld rubli) oraz w obwodzie biełgorodzkim (8,8 mld rubli).

Wśród podmiotów zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego, prowadzących działalność gospodarczą w sektorze budownictwa najwyższe obroty osiągały te, których siedziba znajdowała się w Moskwie (1304,6 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (267,8 mld rubli) oraz w obwodzie biełgorodzkim (40,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, a także naprawą pojazdów samochodowych i motocykli osiągały największe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w Moskwie (22 581,4 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (5760,9 mld rubli) oraz w obwodzie woroneskim (376,2 mld rubli).

Wśród jednostek gospodarczych prowadzących działalność w sferze transportu i gospodarki magazynowej najwyższe obroty osiągały te, których siedziby były zarejestrowane w takich podmiotach Centralnego Okręgu Federalnego, jak m. Moskwa (5020,9 mld rubli), obwód moskiewski (411,0 mld rubli) oraz obwód jarosławski (58,7 mld rubli).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego generowała najwyższe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Centralnego Okręgu Federalnego, jak m. Moskwa (361,8 mld rubli), obwód moskiewski (46,7 mld rubli) oraz obwód biełgorodzki (1,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, które prowadziły działalność w sferze informacji i łączności, wykazywały najwyższe obroty w Moskwie (2583,1 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (37,1 mld rubli) oraz w obwodzie jarosławskim (5,5 mld rubli).

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości generowała najwyższe obroty w takich podmiotach Centralnego Okręgu Federalnego, jak m. Moskwa (571,5 mld rubli), obwód moskiewski (467,9 mld rubli) oraz obwód woroneski (15,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną uzyskiwały najwyższe obroty z wykonywanej działalności zawodowej przede wszystkim w Moskwie (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 2725,4 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Centralnego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne wykazywały najwyższe obroty z prowadzonej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, był obwód moskiewski (438,3 mld rubli) oraz obwód woroneski (34,7 mld rubli).

Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe generowała największe obroty w Moskwie, gdzie na koniec 2018 r. przedsiębiorstwa i osoby prawne wypracowały łączny obrót w wysokości 437,5 mld rubli. Pozostałymi

podmiotami, wchodzącymi w skład Centralnego Okręgu Federalnego, w których osiągnano najwyższy poziom obrotów z działalności administracyjnej i towarzyszących jej usług dodatkowych, był obwód moskiewski (89,0 mld rubli) oraz obwód kałuski (3,3 mld rubli).

Dane dotyczące obrotów generowanych w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego zostały utajnione, przy czym największe obroty w tej sferze działalności zostały wykazane w Moskwie (28,9 mld rubli) oraz w obwodzie moskiewskim (0,7 mld rubli).

Działalność w sferze edukacji, prowadzona przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego, generowała niewielkie – w porównaniu z innymi rodzajami działalności gospodarczej – obroty. Największy obrót został wykazany przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w Moskwie (1,5 mld rubli) oraz w obwodzie moskiewskim (0,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych wykazały najwyższe obroty z prowadzonej przez siebie działalności w takich podmiotach, wchodzących w skład Centralnego Okręgu Federalnego, jak m. Moskwa (122,5 mld rubli), obwód moskiewski (10,5 mld rubli) oraz obwód tulski (1,3 mld rubli).

Dane dotyczące obrotów z działalności w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki, wykazane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego, były niepełne, przy czym największe oficjalnie wykazane przez jednostki gospodarcze prowadzące działalność gospodarczą w tym okręgu federalnym dotyczyły osób prawnych zarejestrowanych w Moskwie (149,5 mld rubli) oraz w obwodzie moskiewskim (6,2 mld rubli).

Świadczenie innych rodzajów usług przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego generowało największe obroty z tego rodzaju działalności w Moskwie (74,4 mld rubli), obwodzie moskiewskim (2,5 mld rubli), jak również w obwodzie woroneskim (1,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego wykazały na koniec 2018 r. wartość obrotów wynoszącą 20 636,2 mld rubli. Najwyższe obroty generowane były w takich sektorach działalności, jak przetwórstwo przemysłowe (36,5% ogółu obrotów generowanych przez osoby prawne zarejestrowane w tym okręgu federalnym), handel hurtowy i detaliczny, a także naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (34,5%) oraz transport i gospodarka magazynowa (6,6%) (zob. tabela 53).

Tabela 53. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego	20 636,2	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	295,7	1,4
Wydobywanie kopalin użytecznych	908,6	4,4
Przetwórstwo przemysłowe	7 534,3	36,5
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	869,7	4,2
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	109,7	0,5
Budownictwo	865,1	4,2
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	7 112,2	34,5
Transport i gospodarka magazynowa	1 354,5	6,6
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	104,1	0,5
Działalność w sferze informacji i łączności	523,8	2,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	–	–
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	373,2	1,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	388,3	1,9
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	120,6	0,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	1,9	< 0,1
Edukacja	0,6	< 0,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	35,4	0,2
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	21,6	0,1
Świadczenie innych rodzajów usług	17,1	< 0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 586–587.

Na podstawie wykazanych wyników finansowych przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego można stwierdzić, że największy obrót osiągały te jednostki gospodarcze, które prowadziły działalność w Sankt Petersburgu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 14 116,8 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których wykazano najwyższy obrót z prowadzonej działalności gospodarczej, był obwód leningradzki (1951,5 mld rubli) oraz obwód wołogodzki (1114,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb wykazywały największe obroty

w takich podmiotach, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak obwód murmański (83,4 mld rubli), obwód leningradzki (67,1 mld rubli) oraz obwód pskowski (33,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne specjalizujące się w wydobywaniu kopalin użytecznych wykazywały najwyższy poziom obrotów z prowadzonej działalności gospodarczej w Republice Komi (468,9 mld rubli), Sankt Petersburgu (129,9 mld rubli) oraz w obwodzie archangielskim (106,6 mld rubli).

Najwyższy poziom obrotów generowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się przetwórstwem przemysłowym był wykazywany przez jednostki gospodarcze zarejestrowane w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (4246,6 mld rubli), obwód leningradzki (1101,2 mld rubli) oraz obwód wołogodzki (865,9 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością polegającą na zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz i parę wodną, a także na chłodzeniu powietrza wykazywały najwyższe obroty, prowadząc działalność w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (583,6 mld rubli), Republika Komi (50,4 mld rubli) oraz obwód wołogodzki (47,4 mld rubli).

Działalność polegająca na dostawie wody, odprowadzaniu wody, organizacji zbiórki i utylizacji odpadów, a także działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, które były zarejestrowane w Sankt Petersburgu (51,2 mld rubli), a następnie w obwodzie pskowskim (23,6 mld rubli) oraz w obwodzie wołogodzkiem (10,7 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sektorze budownictwa wykazywały w sprawozdaniach finansowych najwyższy poziom obrotów w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (662,3 mld rubli), obwód leningradzki (86,0 mld rubli) oraz obwód wołogodzki (66,6 mld rubli).

Działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym, a także z naprawą pojazdów samochodowych i motocykli generowała najwyższe obroty u przedsiębiorstw i osób prawnych, które były zarejestrowane w Sankt Petersburgu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 6213,7 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których wykazywany był najwyższy poziom obrotów uzyskiwanych z prowadzenia działalności związanej z handlem hurtowym i detalicznym, a także z naprawą pojazdów samochodowych i motocykli, był obwód leningradzki (410,3 mld rubli) oraz obwód kaliningradzki (163,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sferze transportu i gospodarki magazynowej wykazywały najwyższe obroty w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (832,3 mld rubli), Republika Komi (249,2 mld rubli) oraz obwód leningradzki (121,0 mld rubli).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego generowała najwyższy obrót przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność gospodarcza była zarejestrowana w Sankt Petersburgu (96,3 mld rubli), a także w Republice Komi (2,0 mld rubli) oraz w obwodzie murmańskim (1,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sferze informacji i łączności wykazywały w sprawozdaniach finansowych najwyższy poziom obrotów w takich podmiotach, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (513,1 mld rubli), obwód wołogodzki (4,2 mld rubli) oraz obwód leningradzki (2,9 mld rubli).

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości generowała najwyższy poziom obrotów wśród przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Sankt Petersburgu (309,9 mld rubli na koniec 2018 r.). Pozostałymi podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne wykazywały najwyższy poziom obrotów generowanych na działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości, był obwód leningradzki (29,6 mld rubli) oraz obwód kaliningradzki (11,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną wykazywały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (333,1 mld rubli), obwód leningradzki (22,1 mld rubli) oraz obwód murmański (11,7 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności administracyjnej i towarzyszących jej usług dodatkowych były osiągnięte przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w Sankt Petersburgu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 75,2 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których wykazane zostały najwyższe obroty z działalności administracyjnej i towarzyszących jej usług dodatkowych, był obwód leningradzki (36,3 mld rubli) oraz Republika Komi (3,1 mld rubli).

W przypadku działalności w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego dane zostały utajnione, natomiast dane o wysokości obrotów z działalności w sferze edukacji osiągnięte przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego są niepełne.

Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych przynosiła najwyższe obroty przedsiębiorstwom i osobom prawnym, których działalność była zarejestrowana w Sankt Petersburgu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 29,6 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których osiągnięto najwyższe obroty z działalności w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych, był obwód kaliningradzki (1,9 mld rubli), a następnie obwód murmański i obwód nowogrodzki (po 1,0 mld rubli).

Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki przynosiła najwyższe obroty przedsiębiorstwom i osobom prawnym, które były zarejestrowane w Sankt Petersburgu (17,1 mld rubli). Ponadto wysokie obroty osiągnięte

z działalności w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki wykazane zostały w obwodzie leningradzkim (3,6 mld rubli) oraz w obwodzie kaliningradzkim (0,6 mld rubli).

Świadczenie innych rodzajów usług generowało najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność gospodarcza była zarejestrowana w Sankt Petersburgu (14,6 mld rubli), a następnie w takich podmiotach Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak obwód leningradzki (0,8 mld rubli) oraz obwód archangielski i obwód kaliningradzki (po 0,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Południowego Okręgu Federalnego wykazały na koniec 2018 r. łączny obrót w wysokości 8766,5 mld rubli. Największe obroty generowane były w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (39,8% ogółu obrotów), a następnie w sektorze przetwórstwa przemysłowego (27,9% obrotów wygenerowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Południowego Okręgu Federalnego). Pozostałymi sektorami gospodarki, w których generowana była wysoka wartość obrotów z prowadzonej działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w tym okręgu federalnym, był sektor związany z zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i parę wodną oraz chłodzeniem powietrza (7,2%) oraz sektor transportu i gospodarki magazynowej (7,0%) (zob. tabela 54).

Tabela 54. Obrót przedsiębiorstw osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Południowego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
1	2	3
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego	8 766,5	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	294,8	3,4
Wydobywanie kopalin użytecznych	457,1	5,2
Przetwórstwo przemysłowe	2 443,3	27,9
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	635,1	7,2
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	85,0	1,0
Budownictwo	224,5	2,6
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	3 485,3	39,8
Transport i gospodarka magazynowa	613,3	7,0
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	31,1	0,4

1	2	3
Działalność w sferze informacji i łączności	182,9	2,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	–	–
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	107,8	1,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	103,4	1,1
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	45,8	0,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	0,4	< 0,1
Edukacja	0,1	< 0,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	40,2	0,5
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	14,6	0,2
Świadczenie innych rodzajów usług	2,0	< 0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 586–587.

Największy obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego został wykazany przez jednostki gospodarcze prowadzące działalność w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 4393,0 mld rubli). Ponadto najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w obwodzie rostowskim (2170,3 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (1287,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb osiągały najwyższe obroty w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 152,1 mld rubli). Ponadto najwyższe obroty z prowadzonej działalności w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb były generowane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w obwodzie rostowskim (86,5 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (29,4 mld rubli).

Działalność przedsiębiorstw i osób prawnych zajmujących się wydobywaniem kopalin użytecznych generowała najwyższe obroty w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak obwód astrachański (360,4 mld rubli), a następnie Kraj Krasnodarski (36,1 mld rubli) oraz obwód rostowski (26,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze przetwórstwa przemysłowego osiągały najwyższe obroty w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 806,6 mld rubli). Ponadto przetwórstwo przemysłowe przynosiło najwyższy obrót przedsiębiorstwom i osobom prawnym zarejestrowanym w obwodzie rostowskim (794,6 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (743,2 mld rubli).

Działalność w sferze zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i parę wodną, a także działalność związana z chłodzeniem powietrza generowała najwyższe obroty w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnodarski (271,5 mld rubli), obwód rostowski (176,1 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki (98,9 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się dostawą wody, odprowadzaniem wody, organizacją zbiórki i utylizacji odpadów, a także działalnością związaną z likwidacją zanieczyszczeń wykazywały najwyższe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Południowego Okręgu Federalnego, jak obwód rostowski (34,0 mld rubli), Kraj Krasnodarski (29,7 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki (10,9 mld rubli).

Działalność gospodarcza w sektorze budownictwa generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 125,8 mld rubli). Ponadto najwyższe obroty z działalności w branży budowlanej osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w obwodzie rostowskim (38,4 mld rubli) oraz w obwodzie astrachańskim (20,7 mld rubli).

Działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym, a także z naprawą pojazdów samochodowych i motocykli generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 2289,3 mld rubli). Ponadto najwyższe obroty z działalności związanej z handlem hurtowym i detalicznym, a także z naprawą pojazdów samochodowych i motocykli były wykazywane w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak obwód rostowski (862,1 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki (144,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sferze transportu i gospodarki magazynowej osiągały najwyższe obroty w Kraju Krasnodarskim (460,9 mld rubli). Ponadto sfera związana z transportem i gospodarką magazynową generowała najwyższe obroty w obwodzie rostowskim (79,2 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (37,7 mld rubli).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego przynosiła najwyższe obroty przedsiębiorstwom i osobom prawnym zarejestrowanym w Kraju Krasnodarskim (22,1 mld rubli), a następnie w Republice Krymu (6,5 mld rubli) oraz w obwodzie rostowskim (1,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, które prowadziły działalność w sferze informacji i łączności, osiągały najwyższe obroty w obwodzie wołgogradzkim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 153,7 mld rubli). Ponadto działalność związana ze sferą informacji i łączności generowała wysokie obroty w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnodarski (21,3 mld rubli) oraz obwód rostowski (4,9 mld rubli).

Najwyższe obroty, uzyskiwane z działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 72,2 mld rubli). Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości generowała także wysokie obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w obwodzie rostowskim (16,4 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (8,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną na terytorium Południowego Okręgu Federalnego wykazywały

najwyższe obroty w obwodzie rostowskim (39,7 mld rubli), a następnie w Kraju Krasnodarskim (35,5 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (25,1 mld rubli).

Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 31,0 mld rubli). Ponadto wysokie obroty z działalności administracyjnej i towarzyszących jej usług dodatkowych wykazywane były wśród podmiotów zarejestrowanych w obwodzie rostowskim (5,8 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (3,5 mld rubli).

W przypadku działalności w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego dane zostały utajnione, natomiast dane o wysokości obrotów z działalności w sferze edukacji, osiągniętych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Południowego Okręgu Federalnego są niepełne.

Najwyższe obroty, osiągane z działalności w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Południowego Okręgu Federalnego były wykazywane w Kraju Krasnodarskim (26,1 mld rubli), a następnie w Republice Krymu (10,0 mld rubli) oraz w obwodzie rostowskim (2,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki wykazywały najwyższe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Południowego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnodarski (11,5 mld rubli), a następnie obwód rostowski (2,6 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki i Republika Krymu (po 0,3 mld rubli).

Świadczenie innych rodzajów usług przez osoby prawne zarejestrowane na terytorium Południowego Okręgu Federalnego generowało najwyższe obroty u jednostek gospodarczych prowadzących działalność w Kraju Krasnodarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 1,1 mld rubli). Ponadto wysokie obroty z tytułu świadczenia innych rodzajów usług zostały wykazane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w obwodzie astrachańskim (0,3 mld rubli) oraz w obwodzie rostowskim (0,2 mld rubli).

Działalność gospodarcza prowadzona przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego była najmniej rentowna w porównaniu z pozostałymi okręgami federalnymi. Łączny obrót, wykazany przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym na koniec 2018 r., wyniósł 1254,1 mld rubli. Największy obrót z prowadzonej działalności gospodarczej był osiągany przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, a także naprawą pojazdów samochodowych i motocykli (25,9% ogółu obrotów osób prawnych), przetwórstwem przemysłowym (24,5%), a także zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i parę wodną oraz chłodzenie powietrza (24,3%). Należy podkreślić także wysoki – w porównaniu z innymi okręgami federalnymi – obrót przedsiębiorstw i osób prawnych z prowadzonej działalności w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb (10,0%) (zob. tabela 55).

Tabela 55. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego	1 254,1	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	125,6	10,0
Wydobywanie kopalin użytecznych	20,9	1,7
Przetwórstwo przemysłowe	307,6	24,5
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	304,2	24,3
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	14,4	1,1
Budownictwo	66,2	5,3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	324,3	25,9
Transport i gospodarka magazynowa	64,8	5,2
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	0,8	0,1
Działalność w sferze informacji i łączności	2,9	0,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	–	–
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	6,0	0,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2,9	0,2
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	2,1	0,2
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	0,1	< 0,1
Edukacja	0,4	< 0,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	9,8	0,8
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	0,6	< 0,1
Świadczenie innych rodzajów usług	0,5	< 0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 586–587.

Największy obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego został wykazany przez jednostki gospodarcze prowadzące działalność gospodarczą w Kraju Stawropolskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 905,8 mld rubli). Ponadto wysokie obroty z działalności gospodarczej osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w Republice Dagestanu (98,7 mld rubli) oraz w Republice Karaczajsko-Czerkieskiej (81,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowla ryb wykazały największe obroty w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Stawropolski

(109,3 mld rubli), Republika Karaczajsko-Czerkieska (5,4 mld rubli) oraz Republika Dagestanu (5,2 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności w sferze wydobywania kopalin użytecznych osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność gospodarcza była zarejestrowana na terytorium Kraju Stawropolskiego (łącznie obroty na koniec 2018 r. – 7,8 mld rubli). Ponadto wysokie obroty z działalności w sferze wydobywania kopalin użytecznych były wykazywane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Republice Czecheńskiej (4,3 mld rubli) oraz w Republice Dagestanu (4,2 mld rubli).

Działalność związana z przetwórstwem przemysłowym generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, które były zarejestrowane w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Stawropolski (215,4 mld rubli), Republika Karaczajsko-Czerkieska (32,2 mld rubli) oraz Republika Dagestanu (22,2 mld rubli).

Działalność związana z zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i parę wodną oraz działalność związana z chłodzeniem powietrza generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Kraju Stawropolskim (łącznie obroty na koniec 2018 r. – 243,4 mld rubli). Ponadto wysoka wartość obrotów z działalności związanej z zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i parę wodną oraz działalności związanej z chłodzeniem powietrza była wykazywana przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Republice Dagestanu (17,8 mld rubli) oraz w Republice Czecheńskiej (15,0 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności związanej z dostawą wody, odprowadzaniem wody, organizacją zbiórki i utylizacji odpadów, a także z działalności związanej z likwidacją zanieczyszczeń były wykazywane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w takich podmiotach Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Stawropolski (8,3 mld rubli), Republika Czecheńska (1,6 mld rubli), a także Republika Dagestanu i Republika Osetii Północnej – Alanii (po 1,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sektorze budownictwa wykazywały najwyższe obroty w Kraju Stawropolskim (20,9 mld rubli), a następnie w Republice Czecheńskiej (16,6 mld rubli) oraz w Republice Karaczajsko-Czerkieskiej (11,4 mld rubli).

Działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli generowała najwyższe dochody przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Kraju Stawropolskim (łącznie obroty na koniec 2018 r. – 238,4 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, w których wykazano najwyższe obroty, pochodzące z prowadzonej działalności w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli była Republika Dagestanu (25,7 mld rubli) oraz Republika Karaczajsko-Czerkieska (20,5 mld rubli).

Sektor związany z transportem i gospodarką magazynową generował najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą

w Kraju Stawropolskim (44,9 mld rubli), Republice Dagestanu (10,5 mld rubli) oraz w Republice Czeczeńskiej (5,7 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Republiki Kabardyjsko-Bałkarskiej i Republiki Osetii Północnej – Alanii oraz Kraju Stawropolskiego (po 0,2 mld rubli), a następnie na terytorium Republiki Dagestanu i Republiki Karaczajsko-Czerkieskiej oraz Republiki Czeczeńskiej (po 0,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze informacji i łączności wykazywały najwyższe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak Republika Czeczeńska (1,5 mld rubli), Kraj Stawropolski (0,9 mld rubli) oraz Republika Osetii Północnej – Alanii (0,3 mld rubli).

W przypadku przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości najwyższe obroty wykazywały te jednostki gospodarcze, które były zarejestrowane na terytorium Kraju Stawropolskiego (łączny obrót na koniec 2018 r. – 4,7 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne wykazywały wysoką wartość obrotów pochodzących z działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości, były: Republika Czeczeńska (0,7 mld rubli), Republika Dagestanu i Republika Kabardyjsko-Bałkarska (po 0,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, które na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego prowadziły działalność profesjonalną, naukową i techniczną, wykazywały najwyższą wartość obrotów pochodzących z prowadzonej działalności gospodarczej w Kraju Stawropolskim (2,1 mld rubli), a następnie w takich podmiotach, wchodzących w skład tego okręgu federalnego, jak Republika Czeczeńska (0,4 mld rubli), a także Republika Dagestanu i Republika Karaczajsko-Czerkieska oraz Republika Osetii Północnej – Alanii (po 0,1 mld rubli).

Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Kraju Stawropolskiego (1,0 mld rubli), a następnie Republiki Dagestanu (0,4 mld rubli) oraz Republiki Czeczeńskiej (0,2 mld rubli).

W przypadku działalności w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego dane zostały utajnione, natomiast dane o wysokości obrotów z działalności w sferze edukacji, osiągnięte przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, są niepełne.

Najwyższe obroty z działalności w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność gospodarcza była zarejestrowana na terytorium Kraju Stawropolskiego (łączny obrót na koniec 2018 r. – 8,1 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, w których wykazywano wysokie obroty z tytułu prowadzonej działalności w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych,

była Republika Dagestanu (0,8 mld rubli), a następnie Republika Kabardyjsko-Bałkarska i Republika Osetii Północnej – Alanii oraz Republika Czeczeńska (po 0,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki podały niepełne dane o prowadzonej działalności zarobkowej w tej sferze.

Świadczenie innych rodzajów usług generowało najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w Kraju Stawropolskim (0,2 mld rubli), a następnie w Republice Dagestanu i Republice Osetii Północnej – Alanii oraz Republice Czeczeńskiej (po 0,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. wykazały łączny obrót w wysokości 191 162,7 mld rubli. Najwyższa wartość obrotów została wykazana przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sektorze przetwórstwa przemysłowego (41,5% ogółu obrotów), a następnie w sektorze handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (18,8%) oraz w sektorze wydobywania kopalin użytecznych (15,1%) (zob. tabela 56).

Tabela 56. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
1	2	3
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego	191 162,7	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	387,1	2,0
Wydobywanie kopalin użytecznych	2 898,0	15,1
Przetwórstwo przemysłowe	7 957,4	41,5
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	1 504,6	7,9
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	173,4	0,9
Budownictwo	474,4	2,5
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	3 595,2	18,8
Transport i gospodarka magazynowa	1 047,9	5,5
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	41,6	0,2
Działalność w sferze informacji i łączności	131,1	0,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	–	–

Tabela 56 (cd.)

1	2	3
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	298,6	1,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	498,4	2,6
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	94,0	0,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	8,2	< 0,1
Edukacja	0,6	< 0,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	36,7	0,2
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	10,8	< 0,1
Świadczenie innych rodzajów usług	4,6	< 0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 588–589.

Największy obrót przedsiębiorstw i osób prawnych, które prowadziły działalność gospodarczą na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, został wykazany w Republice Tatarstanu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 4379,5 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których osiągnięto wysokie obroty z prowadzonej działalności gospodarczej, był obwód niżnonowogrodzki (3070,4 mld rubli) oraz Republika Baszkortostanu (2844,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb wykazały najwyższe obroty w Republice Tatarstanu (70,5 mld rubli). Wysoka wartość obrotów uzyskanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne z tytułu działalności w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb została także wykazana przez jednostki gospodarcze zarejestrowane w obwodzie penzeńskim (45,2 mld rubli) oraz w Republice Baszkortostanu (39,6 mld rubli).

Wydobywanie kopalin użytecznych generowało najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, które były zarejestrowane w Republice Tatarstanu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 1022,8 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których wykazano najwyższe obroty pochodzące z działalności z zakresu wydobywania kopalin użytecznych, był obwód orenburski (590,8 mld rubli) oraz obwód samarski (459,1 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności w sferze przetwórstwa przemysłowego wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Republiki Tatarstanu (1550,7 mld rubli). Wysoka wartość obrotów, pochodzących z przetwórstwa przemysłowego, była wykazywana także przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Republice Baszkortostanu (1384,6 mld rubli) oraz w obwodzie niżnonowogrodzkim (1342,7 mld rubli).

Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną, jak również działalność związana z chłodzeniem powietrza generowały najwyższe obroty u przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium obwodu

niżnonowogrodzkiego (305,3 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których wykazywano wysoką wartość obrotów w tej sferze działalności gospodarczej, była Republika Tatarstanu (304,6 mld rubli) oraz Republika Baszkortostanu (237,0 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością w sferze dostawy wody, odprowadzania wody, organizacji zbiórki i utylizacji odpadów, a także działalnością związaną z likwidacją zanieczyszczeń wykazywały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w Republice Tatarstanu (26,4 mld rubli), a następnie w Republice Baszkortostanu (24,5 mld rubli) oraz w obwodzie samarskim (21,6 mld rubli).

Najwyższe obroty, generowane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością związaną z budownictwem były osiągnięte przez jednostki gospodarcze zarejestrowane na terytorium Republiki Tatarstanu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 114,3 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których odnotowano wysoką wartość obrotów z działalności prowadzonej w sektorze budownictwa, była Republika Baszkortostanu (98,0 mld rubli) oraz obwód samarski (77,8 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, a także naprawą pojazdów samochodowych i motocykli osiągały najwyższe obroty, prowadząc działalność gospodarczą na terytorium Republiki Tatarstanu (916,0 mld rubli), a następnie obwodu niżnonowogrodzkiego (753,1 mld rubli) oraz Republiki Baszkortostanu (651,6 mld rubli).

Najwyższe obroty, generowane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sektorze transportu i gospodarki magazynowej były wykazywane przez jednostki zarejestrowane w takich podmiotach Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak obwód samarski (334,2 mld rubli), obwód niżnonowogrodzki (212,7 mld rubli) oraz Republika Tatarstanu (177,9 mld rubli).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Republiki Tatarstanu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 12,9 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których osiągnięte były wysokie obroty z tytułu działalności hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego prowadzonych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne, była Republika Baszkortostanu (7,0 mld rubli) oraz obwód samarski (4,8 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności w sferze informacji i łączności osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium takich podmiotów Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Permski (40,4 mld rubli), Republika Tatarstanu (39,6 mld rubli) oraz Republika Baszkortostanu (18,3 mld rubli).

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości generowała najwyższe obroty wśród przedsiębiorstw i osób prawnych, które prowadziły działalność gospodarczą na terytorium obwodu niżnonowogrodzkiego (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 184,1 mld rubli). Wysokie obroty z tytułu działalności związanej

z obsługą rynku nieruchomości uzyskiwały także przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w obwodzie samarskim (31,9 mld rubli) oraz w Republice Baszkortostanu (24,2 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność gospodarcza była zarejestrowana na terytorium takich podmiotów Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak obwód niżnonowogrodzki (135,2 mld rubli), Republika Tatarstanu (97,2 mld rubli) oraz Republika Baszkortostanu (88,9 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność administracyjną i towarzyszącą jej usługi dodatkowe wykazywały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w Republice Tatarstanu (20,1 mld rubli), a następnie w obwodzie niżnonowogrodzkim (18,3 mld rubli) oraz w Republice Udmurckiej (16,1 mld rubli).

W przypadku działalności w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego dane zostały utajnione, natomiast dane o wysokości obrotów z działalności w sferze edukacji, osiągniętych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, są niepełne.

Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych przynosiła najwyższe obroty przedsiębiorstwom i osobom prawnym, które miały zarejestrowaną działalność w takich podmiotach, wchodzących w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak Republika Baszkortostanu (11,7 mld rubli), Kraj Permski (5,9 mld rubli) oraz Republika Tatarstanu (4,4 mld rubli).

Najwyższe obroty, generowane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki były wykazywane przez jednostki gospodarcze zarejestrowane w Republice Tatarstanu (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 8,2 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których osiągnięto wysoką wartość obrotów z działalności w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki, był obwód niżnonowogrodzki (1,0 mld rubli) oraz Kraj Permski (0,6 mld rubli).

Świadczenie innych rodzajów usług przynosiło najwyższe obroty przedsiębiorstwom i osobom prawnym zarejestrowanym w takich podmiotach Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak obwód samarski (1,0 mld rubli), Kraj Permski (0,7 mld rubli) oraz obwód orenburski (0,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego wykazały na koniec 2018 r. łączny obrót w wysokości 17 771,1 mld rubli. Największy obrót osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się wydobywaniem kopalin użytecznych (40,5% ogółu obrotu), a następnie przetwórstwem przemysłowym (24,2%) oraz handlem hurtowym i detalicznym, jak również naprawą pojazdów samochodowych i motocykli (16,0%) (zob. tabela 57).

Tabela 57. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego	17 771,1	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	140,2	0,8
Wydobywanie kopalin użytecznych	7 205,2	40,5
Przetwórstwo przemysłowe	4 306,1	24,2
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	768,7	4,3
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	101,8	0,6
Budownictwo	561,3	3,2
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	2 844,8	16,0
Transport i gospodarka magazynowa	1 043,2	5,9
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	20,2	0,1
Działalność w sferze informacji i łączności	41,2	0,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	–	–
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	109,5	0,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	461,2	2,6
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	135,5	0,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	1,8	< 0,1
Edukacja	0,0	0
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	23,5	< 0,1
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	1,4	< 0,1
Świadczenie innych rodzajów usług	5,1	< 0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 588–589.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego osiągały najwyższą wartość obrotów z prowadzonej działalności w obwodzie tiumeńskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 11 177,7 mld rubli). Wysoką wartość obrotów osiągały także jednostki gospodarcze zarejestrowane w Chanty-Mansyjskim Okręgu Autonomicznym – Jugra (5702,2 mld rubli) oraz w obwodzie swierdłowskim (3967,3 mld rubli).

Najwyższą wartość obrotów generowanych w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność była zarejestrowana w takich podmiotach Uralskiego

Okręgu Federalnego, jak obwód czelabiński (62,5 mld rubli), obwód swierdłowski (43,1 mld rubli) oraz obwód tiumeński (30,4 mld rubli).

Wydobywanie kopalin użytecznych stanowiło najbardziej intratną sferę działalności dla przedsiębiorstw i osób prawnych, których siedziby były zarejestrowane na terytorium obwodu tiumeńskiego (łącznie obrót z prowadzonej działalności gospodarczej na koniec 2018 r. – 7064,4 mld rubli). Ponadto wysoki obrót z działalności w sferze wydobywania kopalin użytecznych osiągnęły przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w Chanty-Mansyjskim Okręgu Autonomicznym – Jugra (4436,2 mld rubli) oraz w Jamalsko-Nienieckim Okręgu Autonomicznym (2312,4 mld rubli).

Najwyższa wartość obrotów osiągniętych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się przetwórstwem przemysłowym została wykazana w takich podmiotach Uralskiego Okręgu Federalnego, jak obwód swierdłowski (1844,7 mld rubli), obwód czelabiński (1450,0 mld rubli) oraz obwód tiumeński (925,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i parę wodną, a także zajmujące się działalnością związaną z chłodzeniem powietrza osiągały najwyższe obroty w obwodzie tiumeńskim (366,5 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, w których odnotowano wysoką wartość obrotów z działalności w sferze zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i parę wodną oraz chłodzenia powietrza, był Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra (286,2 mld rubli) oraz obwód swierdłowski (229,8 mld rubli).

Najwyższy obrót, generowany z działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się dostawą wody, odprowadzaniem wody, organizacją zbiórki i utylizacji odpadów, a także działalnością związaną z likwidacją zanieczyszczeń był wykazywany przez jednostki gospodarcze zarejestrowane w obwodzie swierdłowskim (47,3 mld rubli), a następnie w obwodzie tiumeńskim (27,9 mld rubli) oraz w obwodzie czelabińskim (25,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego w sferze budownictwa osiągały najwyższe obroty w następujących podmiotach tego okręgu federalnego: obwód tiumeński (435,6 mld rubli), Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny (186,4 mld rubli) oraz Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra (132,4 mld rubli).

Najwyższy obrót, generowany przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, a także naprawą pojazdów samochodowych i motocykli został wykazany przez jednostki gospodarcze zarejestrowane na terytorium obwodu tiumeńskiego (1171,6 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne osiągnęły wysoką wartość obrotów z działalności w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, a także naprawy pojazdów samochodowych i motocykli, był obwód swierdłowski (1137,3 mld rubli) oraz Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny (871,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sektorze transportu i gospodarki magazynowej wykazywały największe obroty w takich podmiotach Uralskiego Okręgu Autonomicznego, jak obwód tiumeński (749,8 mld rubli), Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra (558,8 mld rubli) oraz obwód swierdłowski (228,7 mld rubli).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego generowała najwyższe obroty u przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność była zarejestrowana w obwodzie tiumeńskim (9,1 mld rubli), a następnie w obwodzie swierdłowskim (8,6 mld rubli) oraz w Chanty-Mansyjskim Okręgu Autonomicznym – Jugra (4,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego działalność w sferze informacji i łączności wykazały najwyższą wartość obrotów w obwodzie swierdłowskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 27,8 mld rubli). Ponadto wysoka wartość obrotów z działalności w sferze informacji i łączności została wykazana przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w obwodzie czelabińskim (6,9 mld rubli) oraz w obwodzie tiumeńskim (6,2 mld rubli).

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości generowała najwyższe obroty u przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność była zarejestrowana w obwodzie swierdłowskim (53,0 mld rubli), a następnie w obwodzie tiumeńskim (39,6 mld rubli) oraz w Chanty-Mansyjskim Okręgu Autonomicznym – Jugra (24,9 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego działalność profesjonalną, naukową i techniczną osiągały najwyższe obroty w obwodzie tiumeńskim (314,4 mld rubli). Ponadto wysoka wartość obrotów z działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej została wykazana przez przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność gospodarcza była zarejestrowana w Jamalsko-Nienieckim Okręgu Autonomicznym (135,9 mld rubli) oraz w obwodzie swierdłowskim (87,6 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności administracyjnej i towarzyszących jej usług dodatkowych przedsiębiorstwa i osoby prawne uzyskiwały na terytorium obwodu swierdłowskiego (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 106,7 mld rubli). Ponadto wysoką wartość obrotów z działalności administracyjnej i towarzyszących jej usług dodatkowych wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność była zarejestrowana na terytorium obwodu tiumeńskiego (26,7 mld rubli) oraz Chanty-Mansyjskiego Okręgu Autonomicznego – Jugra (13,7 mld rubli).

W przypadku działalności w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego dane zostały utajnione, natomiast dane o wysokości obrotów z działalności w sferze edukacji, osiągniętych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego, są niepełne.

Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium obwodu

swierdłowskiego (13,1 mld rubli). Ponadto wysoki poziom obrotów z działalności w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność była zarejestrowana w obwodzie czelabińskim (5,1 mld rubli) oraz w obwodzie tiumeńskim (4,9 mld rubli).

Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność była zarejestrowana w obwodzie swierdłowskim (1,1 mld rubli) oraz w obwodzie czelabińskim (0,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność obejmowała świadczenie innych rodzajów usług, osiągały najwyższe obroty w obwodzie tiumeńskim (3,2 mld rubli), a następnie w Jamalsko-Nienieckim Okręgu Autonomicznym (2,6 mld rubli) oraz w obwodzie swierdłowskim (1,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego wykazały na koniec 2018 r. łączny obrót w wysokości 11 605,4 mld rubli. Największe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się wydobywaniem kopalin użytecznych (27,1% ogółu obrotów), przetwórstwem przemysłowym (26,5%), a także handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych i motocykli (21,1%) (zob. tabela 58).

Tabela 58. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
1	2	3
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego	11 605,4	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	211,0	1,8
Wydobywanie kopalin użytecznych	3 148,6	27,1
Przetwórstwo przemysłowe	3 075,7	26,5
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	906,4	7,8
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	137,6	1,2
Budownictwo	244,4	2,1
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	2 445,9	21,1
Transport i gospodarka magazynowa	1 071,5	9,2
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	23,8	0,2
Działalność w sferze informacji i łączności	41,2	0,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	–	–

1	2	3
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	109,5	0,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	461,2	1,3
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	135,5	0,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	1,8	< 0,1
Edukacja	0,0	< 0,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	23,5	0,2
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	1,4	0,1
Świadczenie innych rodzajów usług	5,1	< 0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 588–589.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność gospodarcza była zarejestrowana na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego, osiągały najwyższe obroty z prowadzonej działalności w Kraju Krasnojarskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 3008,1 mld rubli). Ponadto wysoki poziom obrotów osiągały przedsiębiorstwa i osoby prawne, które prowadziły działalność w obwodzie kemerowskim (2734,6 mld rubli) oraz w obwodzie nowosybirskim (1724,0 mld rubli).

Najwyższą wartość obrotów z działalności w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność była zarejestrowana w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnojarski (40,1 mld rubli), Kraj Ałtajski (39,2 mld rubli) oraz obwód nowosybirski (36,8 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się wydobywaniem kopalin użytecznych wykazywały najwyższy poziom obrotów z prowadzonej działalności w obwodzie kemerowskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 1254,9 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne osiągały wysoki poziom obrotów z działalności w sektorze wydobywania kopalin użytecznych, był Kraj Krasnojarski (840,3 mld rubli) oraz obwód irkucki (541,4 mld rubli).

Przetwórstwo przemysłowe generowało najwyższy poziom obrotów przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność była zarejestrowana w Kraju Krasnojarskim (1159,7 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których osiągnęto wysoki poziom obrotów z działalności w sektorze przetwórstwa przemysłowego, był obwód kemerowski (617,1 mld rubli) oraz obwód nowosybirski (287,5 mld rubli).

Działalność w sferze zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i parę wodną, a także działalność związana z chłodzeniem powietrza przynosiła najwyższe obroty przedsiębiorstwom i osobom prawnym prowadzącym działalność gospodarczą w Kraju Krasnojarskim (268,7 mld rubli), a następnie w obwodzie irkuckim (199,0 mld rubli) oraz w obwodzie kemerowskim (153,7 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością związaną z dostawą wody, odprowadzaniem wody, organizacją zbiórki i utylizacji odpadów, a także działalnością związaną z likwidacją zanieczyszczeń wykazywały najwyższe obroty z prowadzonej działalności w obwodzie kemerowskim (78,8 mld rubli). Wysoki poziom obrotów generowały także przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące tego rodzaju działalność w Kraju Krasnojarskim (19,1 mld rubli) oraz w obwodzie nowosybirskim (14,5 mld rubli).

Najwyższą wartość obrotów generowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sektorze budownictwa wykazywały te jednostki gospodarcze, które prowadziły działalność w Kraju Krasnojarskim (71,4 mld rubli), obwodzie kemerowskim (54,2 mld rubli) oraz w obwodzie irkuckim (38,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, a także zajmujące się naprawą pojazdów samochodowych i motocykli wykazywały najwyższy poziom obrotów z prowadzonej działalności w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak obwód nowosybirski (656,7 mld rubli), obwód kemerowski (441,1 mld rubli) oraz obwód irkucki (306,1 mld rubli).

Sektor transportu i gospodarki magazynowej generował najwyższe obroty u przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność gospodarcza była zarejestrowana w obwodzie nowosybirskim (426,7 mld rubli), a następnie w Kraju Krasnojarskim (187,4 mld rubli) oraz w obwodzie irkuckim (170,2 mld rubli).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego przynosiła najwyższe obroty przedsiębiorstwom i osobom prawnym prowadzącym działalność gospodarczą w Kraju Krasnojarskim (13,4 mld rubli), a następnie w obwodzie irkuckim (2,5 mld rubli) oraz w obwodzie nowosybirskim (2,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze informacji i łączności wykazywały najwyższy poziom obrotów w takich podmiotach, wchodzących w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak obwód nowosybirski (22,6 mld rubli), Kraj Krasnojarski (4,4 mld rubli) oraz obwód kemerowski (2,7 mld rubli).

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, które były zarejestrowane w Kraju Krasnojarskim (29,6 mld rubli), obwodzie nowosybirskim (20,4 mld rubli) oraz w obwodzie kemerowskim (14,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną wykazywały najwyższy poziom obrotów z prowadzonej działalności gospodarczej w Kraju Krasnojarskim (62,9 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Syberyjskiego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne osiągały wysoki poziom obrotów z działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, był obwód irkucki (28,2 mld rubli) oraz obwód nowosybirski (16,1 mld rubli).

Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe generowała najwyższy poziom obrotów przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność była zarejestrowana w Kraju Krasnojarskim (8,1 mld rubli), a następnie w obwodzie irkuckim (7,9 mld rubli) oraz obwodzie kemerowskim (6,1 mld rubli).

W przypadku działalności w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego dane zostały utajnione, natomiast dane o wysokości obrotów z działalności w sferze edukacji, osiągniętych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego, są niepełne.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych wykazywały najwyższy poziom obrotów z prowadzonej działalności w obwodzie nowosybirskim (6,2 mld rubli), Kraju Ałtajskim (4,6 mld rubli) oraz w obwodzie omskim (2,8 mld rubli).

Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność gospodarcza była zarejestrowana w obwodzie kemerowskim (6,2 mld rubli), a następnie w obwodzie omskim (0,9 mld rubli) oraz w obwodzie nowosybirskim (0,6 mld rubli).

Świadczenie innych rodzajów usług przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego generowało najwyższe obroty w obwodzie irkuckim (0,6 mld rubli), obwodzie kemerowskim (0,5 mld rubli) oraz w obwodzie nowosybirskim (0,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. wykazały obrót w wysokości 5260,1 mld rubli. Najwyższe obroty były osiągane w takich sektorach gospodarki, jak wydobywanie kopalin użytecznych (39,5% ogółu obrotów), handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (24,1%), jak również przetwórstwo przemysłowe (9,3%) (zob. tabela 59).

Tabela 59. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Obrót organizacji (w mld rubli)	Udział procentowy (%)
1	2	3
Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego	5 260,1	100,0
w tym w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo i hodowla ryb	274,3	5,2
Wydobywanie kopalin użytecznych	2 077,7	39,5
Przetwórstwo przemysłowe	486,8	9,3
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i parę wodną; chłodzenie powietrza	406,9	7,7

Tabela 59 (cd.)

1	2	3
Dostawa wody; odprowadzanie wody, organizacja zbiórki i utylizacji odpadów, działalność związana z likwidacją zanieczyszczeń	37,8	0,7
Budownictwo	146,1	2,8
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	1 267,3	24,1
Transport i gospodarka magazynowa	370,8	7,0
Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego	13,2	0,3
Działalność w sferze informacji i łączności	10,0	0,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	–	–
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	30,0	0,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	95,4	1,8
Działalność administracyjna i towarzyszące jej usługi dodatkowe	32,2	0,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenie społeczne	–	–
Edukacja	0,1	< 0,1
Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych	4,8	0,1
Działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki	4,3	< 0,1
Świadczenie innych rodzajów usług	2,4	< 0,1

Źródło: jak w tabeli 4, s. 588–589.

Największy obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego został wykazany w obwodzie sachalińskim (łącznie obrót na koniec 2018 r. – 1269,6 mld rubli). Ponadto wysoki poziom obrotów wykazywały także przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Kraju Nadmorskim (1175,9 mld rubli) oraz w Kraju Chabarowskim (853,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa i hodowli ryb osiągały najwyższe obroty z prowadzonej działalności w Kraju Nadmorskim (78,8 mld rubli), a następnie w Kraju Kamczackim (72,8 mld rubli) oraz w Kraju Chabarowskim (52,5 mld rubli).

Wydobywanie kopalin użytecznych generowało najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność była zarejestrowana w obwodzie sachalińskim (1024,3 mld rubli). Ponadto wysoką wartość obrotów z prowadzonej działalności w sferze wydobywania kopalin użytecznych wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w Republice Sachy (Jakucji) (561,4 mld rubli) oraz w obwodzie magadańskim (115,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w sektorze przetwórstwa przemysłowego generowały najwyższe obroty w Kraju Nadmorskim (182,2 mld rubli), a następnie w Kraju Chabarowskim (91,1 mld rubli) oraz w Kraju Kamczackim (52,1 mld rubli).

Najwyższą wartość obrotów generowanych z działalności związanej z zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i parę wodną, a także z działalności związanej z chłodzeniem powietrza wykazywały te przedsiębiorstwa i osoby prawne, które prowadziły działalność w Kraju Nadmorskim (108,3 mld rubli), Kraju Chabarowskim (88,5 mld rubli) oraz w Republice Sachy (Jakucji) (62,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się dostawą wody, odprowadzaniem wody, organizacją zbiórki i utylizacji odpadów, a także prowadzące działalność związaną z likwidacją zanieczyszczeń osiągały najwyższe obroty w następujących podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego: Kraj Chabarowski (22,7 mld rubli), Kraj Nadmorski (5,0 mld rubli) oraz Republika Sachy (Jakucja) (2,8 mld rubli).

Najwyższe obroty z działalności w sektorze budownictwa osiągnęły te przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność była zarejestrowana w obwodzie sachalińskim (37,5 mld rubli), a następnie w obwodzie amurskim (33,9 mld rubli) oraz w Kraju Chabarowskim (23,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, a także naprawą pojazdów samochodowych i motocykli wykazywały najwyższe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Kraj Nadmorski (602,1 mld rubli), Kraj Chabarowski (363,2 mld rubli), a także obwód amurski i obwód magadański (po 51,3 mld rubli).

Najwyższe obroty w sektorze transportu i gospodarki magazynowej osiągały te przedsiębiorstwa i osoby prawne, których działalność była zarejestrowana w Kraju Nadmorskim (140,3 mld rubli), a następnie w Kraju Chabarowskim (95,7 mld rubli) i w Republice Sachy (Jakucji) (57,1 mld rubli).

Działalność hoteli i przedsiębiorstw żywienia zbiorowego generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak obwód sachaliński (4,7 mld rubli), Kraj Chabarowski (3,6 mld rubli) oraz Kraj Nadmorski (2,8 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w sferze informacji i łączności wykazywały najwyższy poziom obrotów w Kraju Zabajkalskim (3,7 mld rubli), a następnie w Kraju Nadmorskim (2,6 mld rubli) oraz w Republice Sachy (Jakucji) (1,8 mld rubli).

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości generowała najwyższe obroty u tych przedsiębiorstw i osób prawnych, których działalność gospodarcza była zarejestrowana w Kraju Nadmorskim (9,5 mld rubli), a następnie w Kraju Chabarowskim (5,5 mld rubli) oraz w Kraju Kamczackim (4,4 mld rubli).

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna przynosiła największe korzyści finansowe przedsiębiorstwom i osobom prawnym zajmującym się tą sferą działalności w obwodzie sachalińskim (33,6 mld rubli), Kraju Zabajkalskim (20,5 mld rubli) oraz w Kraju Chabarowskim (17,9 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zajmujące się działalnością administracyjną i towarzyszącymi jej usługami dodatkowymi osiągały najwyższy poziom obrotów

w Republice Buriacji (19,6 mld rubli), a następnie w obwodzie sachalińskim (4,9 mld rubli) oraz w Kraju Chabarowskim (2,2 mld rubli).

W przypadku działalności w sferze administracji publicznej i obrony narodowej oraz zabezpieczenia społecznego dane zostały utajnione, natomiast dane o wysokości obrotów z działalności w sferze edukacji, osiągniętych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, są niepełne.

Działalność w sferze ochrony zdrowia i usług socjalnych generowała najwyższe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych funkcjonujących w Kraju Nadmorskim (1,7 mld rubli), a następnie w Kraju Zabajkalskim i obwodzie sachalińskim (0,8 mld rubli), jak również w Republice Buriacji i Kraju Chabarowskim (0,5 mld rubli).

W przypadku wysokości obrotów przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego działalność w sferze kultury, sportu, organizacji odpoczynku i rozrywki dane finansowe są niepełne i niewystarczające do wiarygodnej analizy.

Świadczenie innych rodzajów usług przynosiło najwyższe korzyści finansowe przedsiębiorstwom i osobom prawnym prowadzącym działalność gospodarczą w obwodzie sachalińskim (1,1 mld rubli), a następnie w Kraju Chabarowskim (0,8 mld rubli) oraz w Kraju Nadmorskim (0,2 mld rubli).

4.2. Podział obrotów przedsiębiorstw i osób prawnych ze względu na formę własności

Federalna Służba Statystyki Państwowej zgromadziła materiał dotyczący obrotu przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej pod koniec 2018 r., w podziale ze względu na formę własności. Opublikowane materiały dotyczą przedsiębiorstw i osób prawnych, bez podmiotów kwalifikowanych jako małe przedsiębiorstwa budżetowe, osoby prawne, banki, organizacje ubezpieczeniowe i inne organizacje finansowo-kredytowe.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność na terytorium Federacji Rosyjskiej pod koniec 2018 r. wygospodarowały łączny obrót w wysokości 154 625,4 mld rubli, przy czym 57,5% jego wartości (tj. 88 995,9 mld rubli) stanowił obrót prywatnych przedsiębiorstw i osób prawnych. Znaczny udział w obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej, miały także przedsiębiorstwa i osoby prawne o zagranicznej, a także wspólnej rosyjskiej i zagranicznej formie własności (23,7%) oraz przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność mieszaną rosyjską (14,7%) (zob. tabela 60).

Tabela 60. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej	154 625,4	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	5 350,7	3,5
Municipalna	889,0	0,6
Prywatna	88 995,9	57,5
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	34,4	< 0,1
Mieszana rosyjska	22 678,7	14,7
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	36 676,7	23,7

Źródło: jak w tabeli 4, s. 590–591.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne o prywatnej formie własności, prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego wykazały na koniec 2018 r. obrót w wysokości 27 516,5 mld rubli, co stanowiło 39,2% obrotu ogółem, wygospodarowanego przez wszystkie podmioty będące przedsiębiorstwami i osobami prawnymi, zarejestrowane na terytorium Federacji Rosyjskiej. Znaczny udział w obrocie miały także przedsiębiorstwa i osoby prawne o zagranicznej, a także wspólnej rosyjskiej i zagranicznej formie własności (31,7%) oraz przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność mieszaną rosyjską (24,2%) (zob. tabela 61).

Tabela 61. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego	70 169,4	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	3 169,0	4,5
Municipalna	248,8	0,4
Prywatna	27 516,5	39,2
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	13,5	< 0,1
Mieszana rosyjska	17 010,0	24,2
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	22 211,4	31,7

Źródło: jak w tabeli 4, s. 590.

Na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego największy obrót przedsiębiorstw i osób prawnych został odnotowany w takich podmiotach, wchodzących w skład tego okręgu federalnego, jak: m. Moskwa (49 392,7 mld rubli), obwód moskiewski (10 595,7 mld rubli) oraz obwód biełgorodzki (1404,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność państwową osiągały największe dochody w Moskwie (2709,0 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (273,4 mld rubli) oraz w obwodzie jarosławskim (46,2 mld rubli).

Podmiotami wchodzącymi w skład Centralnego Okręgu Federalnego, w których odnotowano najwyższą wartość obrotów generowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną, były: obwód moskiewski (126,3 mld rubli), obwód riazański (18,8 mld rubli) oraz obwód iwanowski (14,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego osiągały największe obroty w Moskwie (15 886,2 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład tego okręgu federalnego, w których odnotowano najwyższą wartość obrotów, był obwód moskiewski (5021,6 mld rubli) oraz obwód biełgorodzki (1323,8 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych osiągały największe obroty w Moskwie (5,6 mld rubli), jak również w obwodzie moskiewskim (2,0 mld rubli) oraz w obwodzie smoleńskim (1,1 mld rubli).

Podmiotami Centralnego Okręgu Federalnego, w których odnotowano największą wartość obrotów generowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność mieszaną rosyjską, były: m. Moskwa (16 006,0 mld rubli), a następnie obwód moskiewski (300,5 mld rubli) oraz obwód tulski (245,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną, a także wspólną rosyjską i zagraniczną wykazywały największe obroty, prowadząc działalność gospodarczą w Moskwie (14 784,9 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (4872,0 mld rubli) oraz w obwodzie lipieckim (632,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego wygoszparowały na koniec 2018 r. obrót w wysokości 20 636,2 mld rubli, przy czym 71,5% wartości tego obrotu (tj. 14 750,9 mld rubli) stanowił obrót przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność prywatną, a 18,8%, tj. 3872,8 mld rubli – obrót przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność zagraniczną oraz wspólną rosyjską i zagraniczną (zob. tabela 62).

Na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego największe obroty wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność w Sankt Petersburgu (14 116,8 mld rubli). Znacząco mniejsze obroty z prowadzonej działalności gospodarczej zostały ujawnione w obwodzie leningradzkim (1951,5 mld rubli) oraz w obwodzie wołogodzki (1114,2 mld rubli).

Tabela 62. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego	20 636,2	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	557,9	2,7
Municipalna	80,3	0,4
Prywatna	14 750,9	71,5
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	2,8	< 0,1
Mieszana rosyjska	1 361,4	6,6
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	3 872,8	18,8

Źródło: jak w tabeli 4, s. 590.

Przedsiębiorstwa państwowe oraz państwowe osoby prawne wykazywały największe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, jak m. Sankt Petersburg (423,3 mld rubli), obwód archangielski (58,5 mld rubli) oraz obwód murmański (18,8 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną generowały największe obroty w obwodzie leningradzkim (16,2 mld rubli), a następnie w obwodzie wołogodzki (14,0 mld rubli) oraz w obwodzie archangielskim (11,7 mld rubli).

Wśród podmiotów wchodzących w skład Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność prywatną generowały największe obroty, były: m. Sankt Petersburg (10 426,0 mld rubli), obwód leningradzki (1 124,9 mld rubli) oraz Republika Komi (834,0 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych wykazywały największe obroty przede wszystkim w Sankt Petersburgu (1,5 mld rubli), jak również w obwodzie kaliningradzkim (0,6 mld rubli).

Wśród podmiotów Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego, w których wykazano największą wartość obrotów generowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność mieszaną rosyjską, wymienić należy: m. Sankt Petersburg (783,2 mld rubli), obwód wołogodzki (466,2 mld rubli) oraz obwód leningradzki (32,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną, a także własność wspólną rosyjską i zagraniczną generowały największe dochody w Sankt Petersburgu (2482,6 mld rubli), a następnie w obwodzie leningradzkim (751,6 mld rubli) oraz w obwodzie kaliningradzkim (174,7 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Południowego Okręgu Federalnego wygoszparowały na koniec 2018 r. obrót w wysokości 8766,5 mld rubli, przy czym 80,4% wartości tego obrotu (tj. 7041,7 mld rubli) stanowiły obroty prywatnych podmiotów gospodarczych. Znaczny udział w obrocie ogółem, wypracowanym przez przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Południowym Okręgu Federalnym, osiągnęły także przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną, a także wspólną rosyjską i zagraniczną (13,3%) (zob. tabela 63).

Tabela 63. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego	8 766,5	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	192,4	2,2
Municipalna	71,6	0,8
Prywatna	7 041,7	80,4
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	2,3	< 0,1
Mieszana rosyjska	291,4	3,3
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	1 163,8	13,3

Źródło: jak w tabeli 4, s. 590.

Wśród podmiotów wchodzących w skład Południowego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne generowały największe obroty, były: Kraj Krasnodarski (4393,0 mld rubli), obwód rostowski (2170,3 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki (1287,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność państwową wykazywały największe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak: Republika Krymu (71,3 mld rubli), obwód rostowski (62,1 mld rubli) oraz Kraj Krasnodarski (41,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne, które stanowiły własność municypalną, wykazywały największe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Południowego Okręgu Federalnego, jak: Kraj Krasnodarski (27,2 mld rubli), obwód rostowski (18,8 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki (14,2 mld rubli).

Największe obroty, generowane przez przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne były wykazywane w takich podmiotach Południowego Okręgu Federalnego, jak: Kraj Krasnodarski (3593,4 mld rubli), obwód rostowski (1604,7 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki (1124,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych wykazywały największe obroty z prowadzonej

działalności w Kraju Krasnodarskim (0,9 mld rubli), a następnie w obwodzie rostowskim (0,5 mld rubli) i obwodzie wołgogradzkim (0,3 mld rubli).

Wśród podmiotów Południowego Okręgu Federalnego, w którym przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność mieszaną rosyjską wykazywały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej, dominowały: obwód rostowski (106,0 mld rubli), Kraj Krasnodarski (104,8 mld rubli) oraz obwód wołgogradzki (69,4 mld rubli).

Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną, a także wspólną rosyjską i zagraniczną generowały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w Kraju Krasnodarskim (625,3 mld rubli), a następnie w obwodzie rostowskim (374,9 mld rubli) oraz w obwodzie wołgogradzkim (71,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne o prywatnej formie własności, prowadzące działalność w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym wygenerowały na koniec 2018 r. obrót w wysokości 1034,9 mld rubli, co stanowiło 82,5% obrotu ogółem wykazanego przez podmioty gospodarcze tego rodzaju, zarejestrowane na terytorium tego okręgu federalnego. Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną oraz mieszaną rosyjską i zagraniczną wypracowały 7% obrotu uzyskanego przez podmioty gospodarcze prowadzące działalność w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym, a jednostki gospodarcze stanowiące własność mieszaną rosyjską – 5,8% obrotu (zob. tabela 64).

Tabela 64. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego	1 254,1	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	33,8	2,7
Municipalna	21,7	1,7
Prywatna	1 034,9	82,5
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	3,7	0,3
Mieszana rosyjska	73,0	5,8
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	86,9	7,0

Źródło: jak w tabeli 4, s. 590.

W Północnokaukaskim Okręgu Federalnym najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej były wykazywane w Kraju Stawropolskim (905,8 mld rubli). Pozostałymi podmiotami tego okręgu federalnego, w których wykazywano największe obroty, były Republika Dagestanu (98,7 mld rubli) oraz Republika Karczajsko-Czerkieska (81,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność państwową wykazywały największe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w Kraju Stawropolskim (18,0 mld rubli), a następnie w Republice Czecheńskiej (8,6 mld rubli) oraz w Republice Dagestanu (4,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne o municypalnej formie własności uzyskiwały najwyższą wartość obrotów z prowadzonej działalności w takich podmiotach, wchodzących w skład Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, jak: Kraj Stawropolski (9,3 mld rubli), Republika Kabardyjsko-Bałkarska (3,6 mld rubli) oraz Republika Osetii Północnej – Alanii (3,3 mld rubli).

Przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne uzyskiwały największą wartość obrotów z prowadzonej działalności gospodarczej w Kraju Stawropolskim (768,5 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, w których odnotowano najwyższą wartość obrotów, były Republika Karaczajsko-Czerkieska (79,0 mld rubli) oraz Republika Dagestanu (72,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych osiągały największe obroty z prowadzonej działalności w Republice Czecheńskiej (2,7 mld rubli), a następnie w Kraju Stawropolskim (0,8 mld rubli) oraz w Republice Dagestanu (0,1 mld rubli).

Wśród podmiotów Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność mieszaną rosyjską osiągały największe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej, wyróżnić należy: Kraj Stawropolski (30,0 mld rubli), Republikę Dagestanu (14,8 mld rubli) oraz Republikę Czecheńską (11,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne będące własnością zagraniczną, a także wspólną własnością rosyjską i zagraniczną, które wykazywały największe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej, dominowały w takich podmiotach, jak Kraj Stawropolski, w którym wymienione jednostki na koniec 2018 r. wykazały łączną wartość obrotów w wysokości 79,1 mld rubli. Pozostałymi podmiotami Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego, w których odnotowano największą wartość obrotów generowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne będące własnością zagraniczną, a także wspólną własnością rosyjską i zagraniczną, były Republika Inguszetii (4,7 mld rubli) oraz Republika Kabardyjsko-Bałkarska (0,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne o prywatnej formie własności zarejestrowane na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego wypracowały na koniec 2018 r. 68,8% łącznego obrotu (tj. 13 192,8 mld rubli), wykazanego przez jednostki gospodarcze tego rodzaju, prowadzące działalność gospodarczą w tym okręgu federalnym. Ponadto przedsiębiorstwa i osoby prawne o zagranicznej, a także wspólnej rosyjskiej i zagranicznej formie własności wypracowały 2955,5 mld rubli obrotów (15,4%), a te jednostki gospodarcze, które stanowiły własność mieszaną rosyjską – 2329,1 mld obrotów (zob. tabela 65).

Tabela 65. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego	19 162,7	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	507,6	2,7
Municipalna	169,0	0,9
Prywatna	13 192,8	68,8
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	8,7	< 0,1
Mieszana rosyjska	2 329,1	12,2
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	955,5	15,4

Źródło: jak w tabeli 4, s. 591.

Wśród podmiotów wchodzących w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego największe obroty wykazywały przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane w Republice Tatarstanu (4379,5 mld rubli), a następnie w obwodzie niżnonowogrodzkim (3070,4 mld rubli) oraz w Republice Baszkortostanu (2844,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa państwowe i państwowe osoby prawne uzyskiwały największe obroty w obwodzie niżnonowogrodzkim (176,3 mld rubli), jak również w takich podmiotach Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak obwód samarski (144,5 mld rubli) oraz Republika Baszkortostanu (41,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municipalną wykazywały największe obroty w obwodzie niżnonowogrodzkim (37,5 mld rubli). Pozostałymi podmiotami Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których generowane były największe obroty z działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municipalną, były Republika Tatarstanu (24,1 mld rubli) oraz Republika Baszkortostanu (22,9 mld rubli).

Przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne osiągały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w Republice Tatarstanu (2326,2 mld rubli), a następnie w obwodzie niżnonowogrodzkim (2034,3 mld rubli) oraz w Republice Baszkortostanu (1956,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych uzyskiwały największe obroty w takich podmiotach, wchodzących w skład Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, jak: obwód niżnonowogrodzki (2,6 mld rubli), Kraj Permski (1,4 mld rubli) oraz Republika Tatarstanu (1,3 mld rubli).

Podmiotami Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego, w których wykazywano największe obroty, generowane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność mieszaną rosyjską, były: Republika Baszkortostanu (737,4 mld

rubli), Republika Tatarstanu (590,6 mld rubli) oraz obwód niżnonowogrodzki (392,1 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną, a także własność wspólną rosyjską i zagraniczną, które osiągnęły na koniec 2018 r. najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej, znajdowały się w Republice Tatarstanu (łącznie obrót 1404,1 mld rubli), obwodzie samarskim (wykazany obrót – 519,5 mld rubli) oraz w obwodzie niżnonowogrodzkim (łącznie obrót tych jednostek gospodarczych – 427,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność prywatną, prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego, osiągnęły na koniec 2018 r. 77% łącznego obrotu, wygospodarowanego przez te jednostki gospodarcze, zarejestrowane w tym okręgu federalnym. Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną oraz wspólną rosyjską i zagraniczną wypracowały 16,4% obrotu wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego (zob. tabela 66).

Tabela 66. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego	17 771,1	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	387,3	2,2
Municipalna	124,3	0,7
Prywatna	13 680,9	77,0
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	0,8	< 0,1
Mieszana rosyjska	663,0	3,7
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	2 914,8	16,4

Źródło: jak w tabeli 4, s. 591.

Na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego najwyższy obrót, osiągnięty przez przedsiębiorstwa i osoby prawne został wykazany w obwodzie tiumeńskim (11 177,7 mld rubli), a następnie w Chanty-Mansyjskim Okręgu Autonomicznym – Jugra (5702,2 mld rubli) oraz w Jamalsko-Nienieckim Okręgu Autonomicznym (3632,9 mld rubli).

Przedsiębiorstwa państwowe i państwowe osoby prawne zarejestrowane na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego osiągały największe obroty w obwodzie swierdłowskim (240,9 mld rubli), jak również w obwodzie czelabińskim (99,6 mld rubli) oraz w obwodzie tiumeńskim (42,7 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną generowały największe dochody z prowadzonej działalności w obwodzie tiumeńskim (60,0 mld rubli). Ponadto wysokie obroty wykazane zostały w takich podmiotach Uralskiego Okręgu Federalnego, jak Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra (40,1 mld rubli) oraz obwód swierdłowski (39,8 mld rubli).

Przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne osiągały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w obwodzie tiumeńskim (9081,0 mld rubli). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Uralskiego Okręgu Federalnego, w których na koniec 2018 r. wykazano najwyższy poziom obrotów, był Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra (5186,2 mld rubli) oraz obwód swierdłowski (2606,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych wykazywały największe obroty w obwodzie czelabińskim (0,5 mld rubli) oraz w obwodzie swierdłowskim (0,3 mld rubli).

Najwyższe obroty, uzyskiwane przez przedsiębiorstwa i osoby prawne o mieszannej rosyjskiej formie własności były wykazywane przez jednostki gospodarcze zarejestrowane na terytorium obwodu swierdłowskiego (457,7 mld rubli), a następnie na terytorium obwodu tiumeńskiego (112,1 mld rubli) oraz Chanty-Mansyjskiego Okręgu Autonomicznego – Jugra (74,2 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne o zagranicznej, a także wspólnej rosyjskiej i zagranicznej formie własności, zarejestrowane na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego osiągały najwyższe obroty w obwodzie tiumeńskim (1881,9 mld rubli), a następnie w Jamalsko-Nienieckim Okręgu Autonomicznym (1204,0 mld rubli) oraz w obwodzie swierdłowskim (622,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność prywatną, prowadzące działalność gospodarczą na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego wykazały na koniec 2018 r. obrót w wysokości 8760,4 mld rubli, co stanowiło 75,5% obrotu ogółem wygenerowanego przez jednostki gospodarcze tego rodzaju, zarejestrowane w Syberyjskim Okręgu Federalnym. Natomiast przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną oraz własność wspólną rosyjską i zagraniczną wykazały na koniec 2018 r. obrót w wysokości 1936,0 mld rubli, co stanowiło 16,7% łącznego obrotu organizacji prowadzących działalność w tym okręgu federalnym (zob. tabela 67).

Na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorstw i osób prawnych zostały wykazane w Kraju Krasnojarskim (3008,1 mld rubli), a następnie w obwodzie kemerowskim (2734,6 mld rubli) oraz w obwodzie nowosybirskim (1724,0 mld rubli).

Przedsiębiorstwa państwowe i państwowe osoby prawne uzyskiwały największe obroty w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak obwód nowosybirski (154,5 mld rubli), Kraj Krasnojarski (102,2 mld rubli) oraz obwód irkucki (38,2 mld rubli).

Tabela 67. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego	11 605,4	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	350,8	3,0
Municipalna	108,1	0,9
Prywatna	8 760,4	75,5
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	2,3	< 0,1
Mieszana rosyjska	447,7	3,9
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	1 936,0	16,7

Źródło: jak w tabeli 4, s. 591.

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność municypalną osiągały najwyższe obroty z prowadzonej działalności w Kraju Krasnojarskim (29,0 mld rubli), a także w obwodzie nowosybirskim (20,0 mld rubli) oraz w obwodzie irkuckim (17,4 mld rubli).

Wśród przedsiębiorstw i osób prawnych o prywatnej formie własności, zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego najwyższe obroty uzyskiwały te podmioty gospodarcze, które były zarejestrowane na terytorium obwodu kemerowskiego (2302,3 mld rubli), a następnie te, które prowadziły działalność gospodarczą w Kraju Krasnojarskim (1839,5 mld rubli) oraz w obwodzie irkuckim (1371,5 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych osiągały najwyższe dochody z prowadzonej działalności w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Ałtajski (0,8 mld rubli), obwód omski (0,6 mld rubli) oraz obwód nowosybirski (0,4 mld rubli).

Wśród przedsiębiorstw i osób prawnych o mieszanej rosyjskiej formie własności najwyższe obroty wykazywały te podmioty gospodarcze, które prowadziły działalność w obwodzie nowosybirskim (176,7 mld rubli), jak również te, które były zarejestrowane na terytorium obwodu irkuckiego (85,9 mld rubli) oraz Kraju Krasnojarskiego (62,0 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną, a także wspólną rosyjską i zagraniczną osiągały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w takich podmiotach Syberyjskiego Okręgu Federalnego, jak Kraj Krasnojarski (975,3 mld rubli), obwód kemerowski (407,2 mld rubli) oraz obwód nowosybirski (206,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność na terytorium Daleko-wschodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. wykazały obrót w wysokości

5260,1 mld rubli. Jednostki gospodarcze stanowiące własność prywatną wygospodarowały 57,2% wartości tego obrotu, a przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną oraz wspólną rosyjską i zagraniczną – 27,2% obrotu (zob. tabela 68).

Tabela 68. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności

Forma własności	Obrót podmiotów gospodarczych (w mld rubli)	Udział w łącznym obrocie przedsiębiorstw i osób prawnych (%)
Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych, zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego	5 260,1	100,0
w tym w podziale na formy własności:		
Państwowa	151,8	2,9
Municipalna	65,1	1,2
Prywatna	3 007,5	57,2
Organizacji (związków) społecznych i religijnych	0,3	< 0,1
Mieszana rosyjska	497,0	9,5
Zagraniczna, wspólna rosyjska i zagraniczna	1 535,5	29,2

Źródło: jak w tabeli 4, s. 591.

Najwyższe obroty, osiągnęte przez przedsiębiorstwa i osoby prawne zarejestrowane na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego zostały wykazane na koniec 2018 r. w obwodzie sachalińskim (1269,6 mld rubli), a następnie w Kraju Nadmorskim (1175,9 mld rubli) oraz w Kraju Chabarowskim (853,4 mld rubli).

Przedsiębiorstwa państwowe i państwowe osoby prawne osiągały najwyższe dochody z prowadzonej działalności w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak Republika Sachy (Jakucja) (47,2 mld rubli), Kraj Chabarowski (31,9 mld rubli) oraz Kraj Nadmorski (24,6 mld rubli).

Wśród przedsiębiorstw i osób prawnych stanowiących własność municypalną najwyższe dochody były wykazywane przez jednostki gospodarcze zarejestrowane na terytorium Kraju Chabarowskiego (14,6 mld rubli), a następnie Kraju Nadmorskiego (11,9 mld rubli) oraz obwodu sachalińskiego (7,6 mld rubli).

Przedsiębiorstwa prywatne i prywatne osoby prawne zarejestrowane na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego osiągały najwyższe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej w Kraju Nadmorskim (894,5 mld rubli), a następnie w Kraju Chabarowskim (668,1 mld rubli) oraz w Republice Sachy (Jakucji) (302,0 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność organizacji (związków) społecznych i religijnych, zarejestrowane na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego ujawniły na koniec 2018 r. niepełne dane o prowadzonej

działalności, dlatego też informacja o osiągniętych przez nie obrotach nie została w pełni ujawniona.

Wśród przedsiębiorstw i osób prawnych o mieszanej rosyjskiej formie własności największe obroty osiągały te, które były zarejestrowane na terytorium Republiki Sachy (Jakucji) (294,9 mld rubli na koniec 2018 r.). Pozostałymi podmiotami, wchodzącymi w skład Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, w których przedsiębiorstwa i osoby prawne o mieszanej rosyjskiej formie własności osiągały największe obroty z prowadzonej działalności gospodarczej, był Kraj Nadmorski (100,5 mld rubli) oraz Kraj Chabarowski (31,7 mld rubli).

Przedsiębiorstwa i osoby prawne stanowiące własność zagraniczną, a także wspólną rosyjską i zagraniczną uzyskiwały najwyższe dochody z prowadzonej działalności gospodarczej w takich podmiotach Dalekowschodniego Okręgu Federalnego, jak obwód sachaliński (947,7 mld rubli), Kraj Nadmorski (144,4 mld rubli) oraz Republika Sachy (Jakucja) (127,3 mld rubli).

Podsumowanie

Rosyjskie regulacje prawne w zakresie warunków prowadzenia działalności gospodarczej tworzą przejrzysty i zgodny z zasadami wolnego rynku system, który skłania nowych przedsiębiorców do rejestracji ich podmiotów gospodarczych na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Łączny obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej, zarejestrowanych na koniec 2018 r., wyniósł 154 625,4 mld rubli. Największy obrót wygenerowały przedsiębiorstwa i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w Centralnym Okręgu Federalnym (70 169,4 mld rubli), a najmniejszy (1254,1 mld rubli) – w Północnokaukaskim Okręgu Federalnym.

W Centralnym Okręgu Federalnym najwyższy obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą w tym okręgu został zaobserwowany w Moskwie (49 392,7 mld rubli), a następnie w obwodzie moskiewskim (10 595,7 mld rubli) oraz w obwodzie biełgorodzkim (1404,1 mld rubli).

Pytania

Pytanie 1.

W którym okręgu federalnym generowane są największe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych?

Pytanie 2.

Która branża generuje najwyższe obroty w poszczególnych okręgach federalnych?

Pytanie 3.

Jak kształtowały się obroty branży budowlanej w poszczególnych okręgach federalnych?

Pytanie 4.

Jaki rodzaj działalności gospodarczej generuje największe obroty przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych w Moskwie?

Zadania

Zadanie 1.

Oceń atrakcyjność prowadzenia działalności gospodarczej w Rosji w poszczególnych branżach na podstawie wielkości obrotów generowanych przez przedsiębiorstwa i osoby prawne.

Zadanie 2.

Na podstawie wiarygodnych źródeł internetowych znajdź informacje o 10 największych przedsiębiorstwach rosyjskich oraz o wielkościach ich obrotu.

Zadanie 3.

Porównaj obroty przedsiębiorstw i osób prawnych z Rosji z obrotami podobnych podmiotów gospodarczych w Polsce.

Zakończenie

Federacja Rosyjska stanowi największe państwo na świecie pod względem zajmowanej powierzchni, którą szacuje się na 1/6 powierzchni Ziemi. Rosja składa się z 85 podmiotów, z czego 22 to republiki, 9 – kraje, 46 – obwody, ponadto w podziale tym wyszczególniono trzy miasta o znaczeniu federalnym, jeden obwód autonomiczny oraz cztery okręgi autonomiczne. Jest ona państwem o bardzo wysokim stopniu urbanizacji, posiada jedną z największych światowych gospodarek, dysponując największymi na świecie zasobami naturalnymi i źródłami energii.

Zdecydowaną większość ludności stanowią Rosjanie. Na terytorium Federacji Rosyjskiej zamieszkują także Tatarzy, Ukraińcy, Baszkirzy, Czuwasze, Czeczeńcy, Ormianie, Awarowie, Mordwini, Kazachowie, Azerowie, Dargijczycy, Udmurci, Maryjczycy, Osetyńczycy, Białorusini, a także wiele innych narodowości.

Dysproporcje w rozmieszczeniu ludności na terytorium Federacji Rosyjskiej są bardzo wysokie, a gęstość zaludnienia w znacznym stopniu zależy od szerokości geograficznej. Największa gęstość zaludnienia notowana jest w aglomeracji moskiewskiej i petersburskiej, a także na obszarach centralnej i południowej Rosji, gdzie występują dogodne warunki klimatyczne.

Federacja Rosyjska podzielona jest na osiem okręgów federalnych. Największą powierzchnię spośród nich zajmuje Dalekowschodni Okręg Federalny, a najmniejszym okręgiem jest Północnokaukaski Okręg Federalny. Rosja dzieli się również na makroregiony, których – zgodnie ze „Strategią rozwoju przestrzennego Federacji Rosyjskiej na okres do roku 2025” – zostało wydzielonych dwanaście. Terytorium Rosji zostało podzielone także na perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego Federacji Rosyjskiej. Są nimi miasta, tworzące duże aglomeracje miejskie oraz największe aglomeracje miejskie, miasta i przyległe jednostki samorządu terytorialnego z ogólną liczbą ludności przewyższającą 500 tys. osób, tworzące duże aglomeracje miejskie i największe aglomeracje miejskie, a także miasta, stanowiące centra administracyjne podmiotów Federacji Rosyjskiej i przyległe jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto na terytorium Federacji Rosyjskiej wydzielone zostały takie jednostki, jak perspektywiczne centra mineralno-surowcowe i rolno-przemysłowe oraz perspektywiczne centra wzrostu ekonomicznego, w których powstały warunki sprzyjające tworzeniu centrów naukowo-oświatowych na poziomie światowym.

Bibliografia

<https://epodreczniki.pl/a/przegląd-panstw-na-mapie-politycznej-europy/DRPtVE7ai> [data dostępu: 9.12.2020 r.].

Kandzia A., *Samorząd terytorialny Federacji Rosyjskiej*, „Pisma Humanistyczne” 2010, nr 7.
Konstytucja Federacji Rosyjskiej przyjęta w ogólnonarodowym referendum 12 grudnia 1993 r. (*Конституция Российской Федерации принята всенародным голосованием 12 декабря 1993 г.*), ze zmianami obowiązującymi od 4 lipca 2020 r.

Kornowski A., *Zróżnicowanie zmiennych makroekonomicznych oraz rozwoju regionów części azjatyckiej Federacji Rosyjskiej*, „Humanities and Social Sciences” 2015/1.

Powierzchnia, ludność i stolice wybranych krajów, [w:] *Terytorium i ludność*, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl> [data dostępu: 13.09.2020 r.].

Raś M., *Aktywność międzynarodowa regionów Federacji Rosyjskiej*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2018.

Rosja. Informacje o kraju, Informator ekonomiczny Ministerstwa Spraw Zagranicznych, www.informatorekonomiczny.msz.gov.pl [data dostępu: 13.09.2020 r.].

Wydawnictwo Edukacyjne Wiking, licencja: CC BY 3.0, <https://epodreczniki.pl/a/srodowisko-przyrodnicze-i-gospodarka-federacji-rosyjskiej/D11kmlTW1> [data dostępu: 9.12.2020 r.].

Zieliński E., *System konstytucyjny Federacji Rosyjskiej*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005.

Гражданский кодекс Российской Федерации, часть первая от 30 ноября 1994 г. № 51-ФЗ, часть вторая от 26 января 1996 г. № 14-ФЗ, часть третья от 26 ноября 2001 г. № 146-ФЗ и часть четвертая от 18 декабря 2006 г. № 230-ФЗ.

Население, учтенное при Всероссийской переписи населения 2010 года, Федеральная служба государственной статистики, <https://www.gks.ru> [data dostępu: 10.09.2020 r.].

Регионы России. Социально-экономические показатели, Статистический сборник, Федеральная Служба Государственной Статистики (Росстат), Москва 2019.

Стратегия пространственного развития Российской Федерации на период до 2025 года, утверждена распоряжением Правительства Российской Федерации от 13 февраля 2019 г. № 207-р.

Федеральный закон „О государственных и муниципальных унитарных предприятиях” от 14.11.2002 № 161-ФЗ.

Федеральный закон от 15 июля 1995 г. № 101-ФЗ „О международных договорах Российской Федерации”.

Федеральный закон от 13 октября 1995 года № 157-ФЗ „О государственном регулировании внешнеторговой деятельности”.

Численность мужчин и женщин, Федеральная служба государственной статистики, <http://www.gks.ru> [data dostępu: 10.09.2020 r.].

Численность населения, Федеральная служба государственной статистики, <http://www.gks.ru> [data dostępu: 10.09.2020 r.].

Spis rysunków i tabel

Rysunek 1. Mapa fizyczna Federacji Rosyjskiej	10
Rysunek 2. Mapa polityczna Europy z wyszczególnieniem europejskich granic Federacji Rosyjskiej	11
Tabela 1. Liczba ludności zamieszkującej Federację Rosyjską w latach 2003–2019	12
Tabela 2. Ludność Federacji Rosyjskiej według płci w latach 2003–2019	13
Tabela 3. Skład narodowościowy ludności Federacji Rosyjskiej (w tys. osób) według spisu ludności z 2010 r.	14
Tabela 4. Rosyjskie okręgi federalne z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	17
Tabela 5. Podmioty Centralnego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	19
Tabela 6. Podmioty Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	20
Tabela 7. Podmioty Południowego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	21
Tabela 8. Podmioty Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	22
Tabela 9. Podmioty Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	23
Tabela 10. Podmioty Uralskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	24
Tabela 11. Podmioty Syberyjskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	25
Tabela 12. Podmioty Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem powierzchni terytorium, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia	26
Tabela 13. Liczba ludności, zamieszkującej poszczególne okręgi federalne, z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo oraz liczby osób bezrobotnych na koniec 2018 r. (w tys. osób)	36
Tabela 14. Podmioty Centralnego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	37

Tabela 15. Podmioty Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	37
Tabela 16. Podmioty Południowego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	38
Tabela 17. Podmioty Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	39
Tabela 18. Podmioty Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	40
Tabela 19. Podmioty Uralskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	41
Tabela 20. Podmioty Syberyjskiego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	42
Tabela 21. Podmioty Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z wyszczególnieniem liczby mężczyzn i kobiet, ludności czynnej zawodowo, liczby osób bezrobotnych (w tys. osób) oraz stopy bezrobocia (w %) na koniec 2018 r.	43
Tabela 22. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych, prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. w podziale na poszczególne okręgi federalne	44
Tabela 23. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Federacji Rosyjskiej z podziałem ze względu na rodzaj działalności	46
Tabela 24. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	47
Tabela 25. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	48
Tabela 26. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Południowego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	50
Tabela 27. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	51
Tabela 28. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	52
Tabela 29. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	53

Tabela 30. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	54
Tabela 31. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	55
Tabela 32. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. w podziale na formy prawno-organizacyjne	62
Tabela 33. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	63
Tabela 34. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	64
Tabela 35. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	66
Tabela 36. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	67
Tabela 37. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	69
Tabela 38. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	70
Tabela 39. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	72
Tabela 40. Liczba przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego w podziale na formy prawno-organizacyjne	73
Tabela 41. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	75
Tabela 42. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Centralnego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	76
Tabela 43. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	78
Tabela 44. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	80
Tabela 45. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	81

Tabela 46. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	83
Tabela 47. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Ural- skiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	85
Tabela 48. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	86
Tabela 49. Podział przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na for- mę własności	88
Tabela 50. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność gospodar- czą na terytorium Federacji Rosyjskiej na koniec 2018 r. w podziale na po- szczególne okręgi federalne	92
Tabela 51. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na teryto- rium Federacji Rosyjskiej, z podziałem ze względu na rodzaj działalności	92
Tabela 52. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na tery- torium Centralnego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	93
Tabela 53. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na teryto- rium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	97
Tabela 54. Obrót przedsiębiorstw osób prawnych prowadzących działalność na teryto- rium Południowego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	100
Tabela 55. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na teryto- rium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	104
Tabela 56. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na tery- torium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na ro- dzaj działalności	107
Tabela 57. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na teryto- rium Ural- skiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj dzia- łalności	111
Tabela 58. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na tery- torium Syberyjskiego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	114
Tabela 59. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych prowadzących działalność na tery- torium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego z podziałem ze względu na rodzaj działalności	117
Tabela 60. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Fe- deracji Rosyjskiej na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	121
Tabela 61. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Cen- tralnego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	121

Tabela 62. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północno-Zachodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	123
Tabela 63. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Południowego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	124
Tabela 64. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	125
Tabela 65. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Nadwołżańskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	127
Tabela 66. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	128
Tabela 67. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Syberyjskiego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	130
Tabela 68. Obrót przedsiębiorstw i osób prawnych zarejestrowanych na terytorium Dalekowschodniego Okręgu Federalnego na koniec 2018 r. ze względu na formę własności	131

